

Universiteit Utrecht

Masterscriptie Interculturele Communicatie

Oerwoudgeluiden, racistische teksten of spreekkoren?

Een onderzoek naar het televisiediscours over twee supportersincidenten in het Nederlands voetbal

Naam	Jeroen de Wijs
Studentnummer	5688590
Track	Nederlands
Begeleider	Mevr. drs. E.N. Besamusca
Tweede lezer	Mevr. dr. Roos Beerkens
Datum	5 mei 2017

“Spelers worden beïnvloed
Mensen worden beïnvloed
Spelers worden weer door mensen beïnvloed”

Johan Cruijff, 1947 - 2016

Voorwoord

Leerzaam en waardevol: zo zou ik het schrijfproces van deze scriptie willen omschrijven. De kneepjes van het academisch denken en schrijven, het proces van feedback ontvangen en verwerken en nieuwe inzichten verwerven. De totstandkoming van een scriptie is geen makkelijk proces, maar wel één waar ik bij het schrijven van dit voorwoord met veel plezier op terugkijk.

Het schrijven van de scriptie is weliswaar mijn eigen verantwoordelijk geweest, de beste inzichten heb ik gekregen in de scriptiebeeenkomsten. De feedback van Emmeline, Hannah, Danielle en Vivianne was nuttig en heeft ervoor gezorgd dat deze scriptie in zijn huidige vorm bestaat. De maatschappelijke discussies die we zo nu en dan gevoerd hebben maakten de bijeenkomsten tot momenten waar ik plezierig aan terugdenk.

Nu ben ik nooit snel tevreden en wellicht ietwat perfectionistisch, dus helemaal tevreden met deze scriptie zal ik nooit zijn. Het kan namelijk altijd beter. Toch heeft het schrijven van de scriptie een leerzame en waardevolle ervaring opgeleverd, die ik niet snel zal vergeten. Deze ervaring neem ik dan ook graag mee in de rest van mijn leven.

Abstract

Al meer dan 35 jaar is racisme in het voetbal onderwerp van gesprek. Twee supportersincidenten uit 2016 tonen aan dat racisme in het Nederlands voetbal nog altijd aan de orde van de dag is: Ajax-speler Riechedly Bazoer was het mikpunt van Haagse supporters tijdens ADO Den Haag – Ajax, voetballer Pernely Biya kreeg tijdens een amateurwedstrijd racistische verwensingen naar zijn hoofd. In een context waarbij nieuwe generaties voetballers en een steeds multicultureler karakter het Nederlandse voetbal hebben gevormd, is er meer aandacht gekomen voor thema's als ras en etniciteit (Kassimeris, 2009; Müller e.a., 2007) en geven media discussies over dergelijke onderwerpen vorm (Sterkenburg e.a., 2012; 2010). Met name de televisie heeft een invloedrijke positie om publieke debatten te construeren (Hermes & Reesink, 2003; Van Dijk, 1996).

Dit onderzoek heeft het discours over twee supportersincidenten in kaart gebracht, door de berichtgeving over deze incidenten op televisie te onderzoeken. Met theoretische benaderingen uit onder meer mediastudies (Hermes & Reesink, 2003) sluit dit onderzoek aan bij discoursanalytisch onderzoek (Van Dijk, 2015; 2000). Middels een inhoudelijke analyse in navolging van Dörnyei (2007), een kritische discoursanalyse geïnspireerd op Fairclough (2003) en een sprekerspositie-analyse gestoeld op wetenschappelijk gepubliceerd werk van Koole & Ten Thije (1994), heeft deze scriptie interessante inzichten opgeleverd.

Een inhoudelijke analyse presenteerde twee hoofdthema's uit het discours: **gebeurtenissen rond het veld** en **manieren van reageren**, waarbij reacties op de supportersincidenten in een maatschappelijke context werden besproken. Een kritische discoursanalyse heeft zowel de tekstuele als discursieve laag van het discours blootgelegd. Manieren van *lexicalisering* hebben aangetoond dat de supportersincidenten op diverse manieren werden beschreven en eigenschappen die werden toegewezen aan lexicalisaties lieten zien dat spreken over racisme in sommige gevallen werd vermeden. Onderzoek naar *verwijzingen* hebben aangetoond dat refereren aan externe donkere sprekers, door **direct rapporteren**, slechts enkele keren plaatsvond. Een sprekerspositie-analyse heeft uitgewezen dat de donkere voetballer zich zelden zelf als **gerepresenteerd voetballer** ziet en de vrijwel volledige afwezigheid van de **gerepresenteerd supporter** liet zien dat het debat over racistische supportersincidenten redelijk eenzijdig is verlopen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	6
2. Contextueel kader.....	7
2.1 Supportersincidenten.....	7
2.1.1. Casus Bazoer.....	7
2.1.2. Casus Biya.....	8
2.2. Racistisch supportersgedrag in context.....	10
2.2.1. Racisme.....	10
2.2.2. Ras en etniciteit ter discussie.....	10
2.2.3. Nieuwe generatie voetballers.....	12
2.2.4. Discriminatie en racisme in het voetbal.....	12
2.3. Relevantie.....	13
3. Theoretisch kader.....	15
3.1. Beeldvorming.....	15
3.1.1. De macht en rol van televisie.....	15
3.1.2. De invloed van sportmedia.....	16
3.2. Inhoudsanalyse.....	17
3.3. Discoursanalyse.....	18
3.3.1. Discoursonderzoek.....	18
3.3.2. Kritische discoursanalyse.....	19
3.4. Sprekerspositie-analyse.....	21
3.5. Vraagstelling.....	21
4. Corpus & methode.....	22
4.1. Onderzoeksmateriaal.....	22
4.2. Analysemethoden.....	24
4.2.1. Methodische triangulatie.....	24
4.2.2. Inhoudsanalyse.....	25
4.2.3. Kritische discoursanalyse.....	26
4.2.4. Sprekerspositie-analyse.....	27
5. Resultaten.....	28
5.1. Inhoudsanalyse.....	28
5.1.1. Kwalitatieve benadering.....	28
5.1.1.1. Gebeurtenissen rond het veld.....	28
5.1.1.2. Manieren van reageren.....	30
5.1.2. Kwantitatieve benadering.....	34
5.2. Kritische discoursanalyse.....	36
5.2.1. Interne analyse.....	36
5.2.2. Externe analyse.....	39
5.3. Sprekerspositie-analyse.....	41
6. Discussie.....	44
6.1. De resultaten in beschouwing.....	44
6.1.1. Thema's.....	44
6.1.2. Interne en externe talige middelen.....	45
6.1.3. Sprekers(posities).....	47
7. Conclusie.....	50
7.1. Vormgeving van het discours.....	50
7.2. Beperkingen, reflectie en vervolgonderzoek.....	51
Bronnenlijst.....	53

1. Inleiding

“[...] de in Suriname geboren keeper wordt hier bekogeld met bananen en allerlei soorten ander fruit. En dat gebeurt onder het geroep van oerwoudgeluiden. Een voorval van 25 jaar geleden. En dat gebeurt niet alleen in het profvoetbal, maar ook bij de amateurs.” (Verslaggever (naam onbekend). *Nieuwsuur*, 15-02-2016 (Bijlage 1.2)).

Voormalig voetballer Stanley Menzo was in de jaren tachtig en negentig slachtoffer van racisme (Verweij, 2016). Volgens de KNVB (2017) worden discriminerende of anderszins kwetsende uitingen in de stadions wel aangepakt, omdat voetbal een sport voor iedereen is en men zich in het stadion welkom dient te voelen. Maar onderzoek wijst uit dat het aantal voorvallen binnen en buiten de stadions vrijwel ieder jaar toeneemt: van 739 in seizoen 2011/2012 tot 822 in het seizoen 2015/2016 (*Nieuwsuur*, 2016).

Het afgelopen voetbaljaar was überhaupt een jaar in negatief opzicht: zowel in het profvoetbal, waarbij Ajax-speler Riechedly Bazoer negatief werd bejegend door ADO Den Haag-supporters, als in de amateurtak van het voetbal waar VVOG-speler Pernely Biya onderwerp van eenzelfde discussie was. Deze gebeurtenissen passen in een reeks van incidenten waarbij supportersgroepen zich racistisch uitlaten ten opzichte van de donkere voetballer.

Nog niet eerder is er binnen beeldvormingsonderzoek wetenschappelijk werk gepubliceerd over het discours aangaande racistische supportersincidenten in het Nederlands voetbal. Deze scriptie doet een eerste poging het debat over dergelijk gedrag in kaart te brengen, middels de mediale berichtgeving op televisie van de twee incidenten in 2016 te onderzoeken. Hierbij vormen een inhoudelijke analyse, een kritische discoursanalyse en een analyse aangaande posities van de sprekers in het debat op televisie de kern van dit onderzoek.

2. Contextueel kader

In het contextuele kader zullen de supportersincidenten uit het prof- en amateurvoetbal worden toegelicht. Hierbij zal de woordkeuze voor ‘incidenten’ worden verantwoord. Deze incidenten zullen vervolgens in een bredere context van racistisch supportersgedrag worden besproken, waarbij een definitie van ‘racisme’ wordt toegelicht. Het hoofdstuk zal worden afgesloten met de beschrijving van zowel de wetenschappelijke als maatschappelijke relevantie van dit onderzoek.

2.1. Supportersincidenten

Ondanks het feit dat het woord ‘incidenten’ de suggestie wekt dat er nauwelijks voorvallen omtrent racisme met supporters plaatsvinden, is het tegendeel waar: al meer dan 35 jaar is het onderwerp van gesprek. Zo stuurde het *Amsterdams Initiatief tegen fascisme, racisme en antisemitisme* in de zomer van 1981 een brief naar het Ajax-bestuur om te praten over de bestrijding van racisme op het voetbalveld (*Sportgeschiedenis*, 2017) en wijzen de statistieken beschreven in de inleiding op meerdere incidenten. Toch is er bewust de keuze gemaakt om het woord ‘incident’ structureel te hanteren. Volgens *Van Dale* (n.d.) heeft het woord twee betekenissen: een onvoorziene gebeurtenis en een storend voorval. Laatstgenoemde betekenis is van toepassing binnen dit onderzoek. Daarnaast passen de gebeurtenissen uit 2016 in een reeks supportersincidenten, die zowel het amateurvoetbal als het professionele voetbal treffen.

2.1.1. Casus: Bazoer

17 januari 2016 (12:30u) – De wedstrijd in de Eredivisie, Nederlands hoogste voetbal podium, tussen ADO Den Haag en Ajax is zojuist begonnen. Het verleden leert dat wedstrijden als deze altijd veelbesproken zijn. Er heerst rivaliteit tussen de supportersgroepen. Vanuit Haags oogpunt omdat de hoofdstedelingen op bezoek komen, vanuit Amsterdamse optiek omdat de supporters uit Den Haag niet als vredelievend te boek staan. Pikant detail: in maart 2011 zong ADO-speler Lex Immers na de gewonnen wedstrijd tegen de Amsterdammers dat hij op “jodenjacht” zou gaan (Gouka, 2012).

17 januari 2016 (13:15u) – Ajax zoekt de kleedkamers op met een één-nul voorsprong. De stadionspeaker heeft de aanhangers van de thuisploeg voor het rustsignaal gemaand tot kalmte, nadat er spreekkoren klinken vanaf de tribunes in Den Haag.

17 januari 2016 (13:35u) – Minuut vijftig. De stadionspeaker waarschuwt het ADO-publiek nogmaals te stoppen met uitingen richting Riechedly Bazoer. Als hij aan de bal komt, klinken er “oerwoudgeluiden” (NOS, 2016).

17 januari 2016 (14:15u) – De Amsterdammers stappen van het veld met een minimale overwinning. Na afloop gaat het vooral over het gedrag van een deel van de ADO-supporters, waarbij zowel spelers als trainers wordt gevraagd te reageren op de gebeurtenis. De speler Bazoer, die onderwerp van discussie is, wil niets zeggen. Het *NRC* spreekt van een “langdurig dieptepunt” (Bolle, 2016).

Vanaf 17 januari 2016 (21:30u) – Het gaat na afloop van de wedstrijd ADO Den Haag – Ajax over het incident met Riechedly Bazoer en ook uren en daags na de wedstrijd blijft het een veelbesproken thema. De club uit Den Haag “schaamt zich kapot”. “Hoe te reageren?”, dat is de vraag die Tol (2016) en verschillende media zichzelf stellen.

2.1.2. Casus: Biya

5 maart 2016 (bij aanvang) – Nog geen twee maanden na het incident in Den Haag treffen de elftallen uit Harkema en Harderwijk elkaar in de top van het amateurvoetbal. Zoals ADO Den Haag en Ajax dat wel hebben, kennen de ploegen uit Friesland en Gelderland dat niet: een onderling supportersconflict.

5 maart 2016 (de slotfase) – VVOG-speler Pernely Biya wil een hoekschop nemen. Er klinken, net als bij die andere wedstrijd, geluiden vanaf de tribune. De scheidsrechter wil doorspelen, maar daar gaan Biya en zijn ploeg niet mee akkoord (Harkemase Boys, 2016).

5 maart 2016 (de slotfase) – De assistent-trainer van VVOG vraagt de scheidsrechter om actie te ondernemen, maar die wordt vervolgens met de rode kaart weggestuurd. Niet lang daarna besluit de trainer om zijn spelers van het veld te halen. Ook de spelers van de thuisploeg verlaten het veld (Van Loon, 2016).

5 maart 2016 (na afloop) – Ook in Friesland gaat het naderhand alleen nog maar over het incident rond Biya. Trainers van beide elftallen zijn duidelijk: “dit hoort niet op een voetbalveld thuis. [...] Discriminatie is het ergste wat er is. De club heeft het goed opgepakt. Het is natuurlijk wel een gigantische domper door dat klotemoment op het einde” (Harkemase Boys, 2016). Of Biya en VVOG aangifte doen, is dan nog niet bekend (Van Loon, 2016).

De nabeschouwing – Na deze gebeurtenissen in Den Haag en Harkema nemen de discussies over racisme rond het voetbalveld in alle hevigheid toe. Hoe het debat over deze supportersincidenten zich verder ontwikkeld heeft, is onderwerp van deze scriptie. De hoofdvraag van dit onderzoek die hierbij aansluit, luidt als volgt:

- **Hoe heeft het discours over de supportersincidenten rond Bazoer en Biya vorm gekregen op de Nederlandse televisie?**

2.2. Racistisch supportersgedrag in context

Het is niet voor het eerst dat er discussie ontstaat over dergelijk gedrag van supporters. Om discussies als deze beter te begrijpen, wordt het begrip ‘racisme’ zoals gehanteerd binnen dit onderzoek, toegelicht. Daarnaast wordt er een historische context geschetst waarbinnen dit onderwerp ter sprake is gekomen.

2.2.1. Racisme

The United Nations International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (ICERD) definieert de term ‘raciale discriminatie’, als volgt:

“any distinction, exclusion, restriction, or preference based on race, colour, descent, or national or ethnic origin, which has the purpose or effect of nullifying or impairing the recognition, enjoyment, or exercise, on an equal footing, of human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural, or any other field of public life.” (ICERD, 1989, zoals geciteerd in Jackson, 2014, p. 166).

Van Dijk (2000) maakt een onderscheid tussen ‘oude’ vormen van racisme, zoals slavernij en segregatie, en ‘nieuw’ racisme: alledaagse vormen van racistische uitingen die een indirect en subtiel karakter kunnen hebben. Ze kunnen discursief werken, waarbij de uitdrukking, uitvaardiging en bevestiging plaatsvinden door gesproken en geschreven tekst zoals alledaagse conversaties, politieke discussies, wetten, televisieprogramma’s en de journalistiek.

Racisme binnen het voetbal wordt gezien als cultureel probleem dat meer betreft dan supportersgroepen die als hooligans bekend staan. Uitingen van racisme worden tegenwoordig in brede, culturele termen gezien, waarbij deze uitingen verschillende vormen kunnen aannemen (Müller, Van Zoonen & De Roode, 2007) en ook in alle lagen in de voetbalwereld aanwezig zijn. Dit betreft dus zowel het profvoetbal als de amateurtak van het voetbal.

2.2.2. Ras en etniciteit ter discussie

Discussies over ras en etniciteit in het Nederlandse discours worden als illustratief beschouwd voor de complexe en gecontextualiseerde debatten over ras en etniciteit in

alledaags discours in veel andere, Westerse samenlevingen. Meijer en De Bruin (2003, zoals geciteerd in Sterkenburg e.a., 2012) geven aan dat Nederlanders de voorkeur geven aan het spreken over etniciteit in plaats van ras om zo niet als racist te worden beschouwd. Racisme neemt zo geregeld de vorm aan van discriminatie op basis van een etnische identiteit. Dit neemt echter niet weg dat discriminatie op basis van huidskleur niet is verdwenen (Captain & Ghorashi, 2001, zoals geciteerd in Sterkenburg e.a., 2012).

Het alledaags discours over ras en etniciteit in Nederland is lange tijd door de media geframed in termen van de categorieën 'allochtoon' en 'autochtoon': 'inheems' en 'vreemdeling'. De term 'allochtoon' werd collectief gebruikt om de vier grootste, etnische minderheidsgroepen te duiden: Turken, Surinamers, Marokkanen en Antillianen. Deze categorisatie in 'allochtoon' en 'autochtoon' draaide om hiërarchische machtsposities en komen voort uit een dominant en wit, autochtoon, perspectief. Witte mannen en vrouwen werden zo gecategoriseerd als 'autochtoon' in het alledaagse discours en bezaten een geprivilegieerde positie ten opzichte van niet-witte 'allochtonen', die vaak als buitenstaander werden gerepresenteerd (Sterkenburg e.a., 2012). De termen 'autochtoon' en 'allochtoon' zijn inmiddels herzien: het *Centraal Bureau voor de Statistiek* (2016) spreekt tegenwoordig in termen van "personen met een Nederlandse of een migratieachtergrond".

Volgens Ghorashi (2007) is het discours in Nederland met betrekking tot migranten geculturaliseerd: culturen die worden beschouwd als contrasten van elkaar. In de jaren '70 lag de focus omtrent integratie nog op het behoud van migrantenculturen, later heeft er een verschuiving plaatsgevonden naar enerzijds een integratie met behoud van deze culturen en meer recentelijk is het centrale idee dat civieke integratie essentieel is om te integreren. Daarnaast heeft er zich een verschuiving voorgedaan van socio-economische naar socio-culturele aspecten van het integratieproces. Echter, ondanks deze verschuivingen binnen het discours over migranten is het inhoudelijke debat nauwelijks veranderd. Het categoriaal denken blijft een invloedrijke eigenschap in het denken over migrantenkwesties. Binnen dit discours worden migrantenculturen als verschillend en contrasterend gezien ten opzichte van de Nederlandse cultuur.

2.2.3. Nieuwe generatie voetballers

Vanaf de jaren '80 begon het aantal Surinaamse voetballers in de Nederlandse profcompetitie flink te groeien. Dit was voornamelijk het resultaat van een uittocht van Surinamers na de onafhankelijkheidsverklaring van het land in 1975. Hermes en Reesink (2003) beschouwen de jaren '80 als het multiculturele elan: er is sprake van migratie en de komst van andere culturen verrijkt Nederland. De jaren daarna bleef het aantal Surinamers in het Nederlandse voetbal sterk groeien (Kassimeris, 2009). Midden jaren '90 maakte Nederlandse voetballers met een etnische minderheidsachtergrond ongeveer vijftien procent uit van het totaal aantal professionele voetballers. Dit aantal is sinds die jaren min of meer stabiel gebleven. De voetballers die in het Nederlandse discours als 'Surinaams' worden bestempeld, hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de historie van het voetbal in Nederland en het huidige voetballandschap zoals we dat vandaag de dag kennen (Sterkenburg e.a., 2012). Spelers als Frank Rijkaard, Edgar Davids, Ruud Gullit, Patrick Kluyvert en Clarence Seedorf zijn voorbeelden van deze generatie voetballers. Het zijn een van de eerste namen die furore hebben gemaakt als speler voor het Nederlands Elftal (Kassimeris, 2009). Ook is het aantal professionele voetballers van Marokkaanse afkomst tussen 1990 en 2003/2004 met vijf procent gegroeid. Bekende Marokkaanse voetballers die furore hebben gemaakt op de Nederlandse velden zijn onder meer Ibrahim Afellay en oud-doelman Khalid Sinouh. Karim El Ahmadi (Feyenoord) en Hakim Ziyech (Ajax) zijn voorbeelden van spelers met een Marokkaanse nationaliteit die nog op het hoogste niveau in Nederland actief zijn. Het aantal buitenlandse spelers in het professionele Nederlandse voetbal die geen Nederlands paspoort bezit is de afgelopen vijftien jaar ook sterk gegroeid: van dertien procent in 1995/1996 tot 36 procent in het seizoen 2008/2009. Onderzoek uit 2015 wijst uit dat er van de 464 selectiespelers 147 van buitenlandse komaf zijn (*Tussen de Linies*, 2015).

2.2.4. Discriminatie en racisme in het voetbal

Met de komst van een generatie Surinaamse voetballers was er niet alleen aandacht voor de prestaties en het nieuwe elan van het multiculturalisme, maar ontstond er ook discussie. Het Nederlands Elftal, dat aan het Europees Kampioenschap van 1996 in Engeland deelnam, was hier een voorbeeld van. Er zou een scheiding zijn ontstaan tussen de donkere en blanke spelers in het elftal. Tijdens wedstrijden werd er niet naar elkaar overgespeeld, het vieren

van doelpunten gebeurde alleen met spelers met eenzelfde huidskleur en de algehele communicatie verliep niet goed. Er zou sprake zijn geweest van separatisme en cliëkjeshvorming, die uiteindelijk zou hebben geleid tot de uitschakeling van Oranje op het Europees Kampioenschap (Kassimeris, 2009).

Vormen van discriminatie en racisme dienen echter in bredere, culturele termen te worden gezien en deze uitingen kunnen verschillende vormen aannemen binnen de voetbalcultuur. Ze liggen ingebed in zowel interactie- als beslissingsstructuren in de voetbalwereld: van kleedkamers, velden tot bestuurskamers en voetbalmedia (Müller e.a., 2007). Racisme komt dus op alle niveaus voor. Om uitingen en processen van racisme te bestuderen, wordt er door Back e.a. (2001, zoals geciteerd in Müller e.a., 2007) een onderscheid gemaakt in vier domeinen binnen de voetbalcultuur: de spreektaal, het beroep, de institutie en de cultuurindustrie. Het eerstgenoemde domein correspondeert met vormen van racisme die herkend worden als probleem binnen het voetbal, waarvan racistische spreekkoren een voorbeeld zijn. Het beroepsdomein betreft racisme waar spelers mee te maken krijgen tijdens trainingen en wedstrijden van hun eigen club. Het derde domein gaat over de interne structuren van een voetbalclub, bijvoorbeeld onderliggend racisme bij bestuursbeslissingen en een ondervertegenwoordiging van etnische groepen in besturen. laatstgenoemde categorie, de cultuurindustrie, betreft de representatie van spelers van verschillende etnische achtergronden in de populaire media (Müller e.a., 2007).

2.3. Relevantie

Voetbal heeft de potentie om groepen mensen te verenigen. Echter, zo blijkt naar aanleiding van de incidenten op de Nederlandse velden, vormt de populaire sport ook een podium waar sociaal onacceptabel denken wordt geuit en gereproduceerd (Kassimeris, 2009). Al meer dan 35 jaar is racisme onderwerp van gesprek binnen de voetbalwereld. En dit debat dient voortgezet te worden, omdat publieke discussies over racisme in de samenleving nog altijd gevoerd worden.

Er is wetenschappelijk onderzoek gepubliceerd over de invloedrijke rol van media (Hermes & Reesink, 2003), welke rol media spelen in de reproductie van racisme (Van Dijk, 2000) en de relatie tussen voetbal en ras (Kassimeris, 2009; Sterkenburg e.a., 2012). Echter is er nog weinig onderzoek gedaan naar hoe discussies over racistische supportersincidenten vorm

krijgen in het publieke discours op de televisie. Dit onderzoek doet een eerste poging dit discours in kaart te brengen en anderen te inspireren vervolgonderzoek te doen.

Daarnaast sluit deze scriptie aan bij eerder beeldvormingsonderzoek binnen Interculturele Communicatie. In navolging van onder meer Düring (2015) is ervoor gekozen om een inhoudelijke analyse (Dörnyei, 2007) als instrument te gebruiken. De kritische discoursanalyse (Fairclough, 2003) en een analyse op basis van Koole en Ten Thije (1994), waarbij de positionering van sprekers wordt onderzocht op basis van zelfidentificatie en identificatie door andere sprekers, geven dit onderzoek verder vorm. Echter behoudt dit onderzoek ook zijn eigen dynamiek door theoretische benaderingen te gebruiken uit de hoek van culturele studies en mediastudies.

3. Theoretisch Kader

In dit hoofdstuk worden theoretische benaderingen besproken die ten grondslag liggen aan dit onderzoek. Aan de hand van deze theorie worden de deelvragen geformuleerd. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de centrale vraagstelling.

3.1. Beeldvorming

Dit onderzoek sluit aan bij eerder gepubliceerd beeldvormingsonderzoek. Door het discours over racistische supportersincidenten in kaart te brengen, wordt daarmee de beeldvorming over dergelijke incidenten op televisie onderzocht.

Volgens Hermes en Reesink (2003) betreft het begrip 'representatie' het beschrijven, weergeven of afbeelden en ten tweede staat het voor symboliseren en behelst representatie ook een bepaalde vertegenwoordiging. Het woord 'beeldvorming' bevat het woord 'beeld' of het Engelse 'image'. Beller (2007) definieert dit begrip als "het mentale, de discursieve representatie of reputatie van een persoon, groep, etniciteit of natie. Beelden verbinden een sociale werkelijkheid met collectieve psychologieën en kunnen variëren door hun perspectief, zijn mobiel en veranderlijk" (Beller, 2007, p. 342-343). Forrester (2000) duidt het begrip anders. Volgens hem gaat het om een mentale representatie van iets (bijvoorbeeld een visueel object), niet door directe perceptie maar door herinnering of verbeelding. Ook wel een mentaal proces of impressie. Daarnaast wordt het begrip gedefinieerd als "een concept of representatie die wordt gecreëerd in het hoofd van het publiek of bepaald persoon, institutie of product" (Forrester, 2000, p. 3). Dit noemt Forrester (2000) ook wel een 'public-image'. Het proces van beeldvorming betreft dus een mentaal verloop. Ook Hermes en Reesink (2003) benadrukken deze mentale procedure bij beeldvorming. Volgens hen betreft het een proces waarbij een wisselwerking plaatsvindt tussen ideeën in ons hoofd en materiële beelden in de werkelijkheid om ons heen en voorstellingen met betrekking tot personen, zaken en feiten. Deze beeldvormingsprocessen creëren onze werkelijkheid, bijvoorbeeld door de media.

3.1.1. De macht en rol van televisie

Als er één medium is dat onze cultuur in de tweede helft van de twintigste eeuw heeft beïnvloed, dan is het wel de televisie (Hermes & Reesink, 2003). Überhaupt, onderzoek naar

een massamedium als televisie (Van Dijk, 1996, 2000) heeft aangetoond dat media van grote invloed zijn op het publiek. Deze machtsuitoefening heeft zich niet alleen beperkt tot de ontvanger, maar heeft effect op sociale, culturele, politieke en economische structuren van de samenleving (Van Dijk, 1996). Televisie krijgt haar betekenis niet in een maatschappelijk vacuüm, maar als onderdeel van en participant in bepaalde sociale, ideologische en symbolische machtsprocessen (Hermes & Reesink, 2003).

De televisie kleurt onze werkelijkheid en dient in algemene zin als venster op de wereld. Luyendijk (2006) stelt in zijn boek *Het zijn net mensen* dat nieuwsmedia ons een zeer beperkte weergave laten zien van de wereld waarin wij leven. Er is hier sprake van ‘framing’: “het selecteren van bepaalde aspecten van een geïnterpreteerde realiteit en deze opvallender maken in een communicatieve tekst, om zo een bepaald probleem, interpretatie of evaluatie te promoten” (Entman, 1993, p. 52 in Siaperia 2010, p. 117). Deze gemedieerde beelden vormen onze belangrijkste bron van kennis, gedrag en ideologieën (Van Dijk, 2000). Een medium als televisie heeft zo ontzettend veel macht, speelt een grote rol in beeldvorming en bepaalt in zekere zin hoe kennis tot ons komt.

3.1.2. De invloed van sportmedia

Met de invloedrijke positie van televisie is het niet vreemd dat ook sport tot ons komt middels een medium als de beeldbuis. Sport speelt een grote rol in de culturele historie van Westerse naties en er is in toenemende mate media-aandacht voor het uitzenden van sport. Het aantal uren aan sportuitzendingen op de Nederlandse televisie is dan ook flink gegroeid. 65% van de volwassen televisiekijker kijkt zelfs minimaal één keer per maand naar sportprogramma's (Claringbould, Knoppers & Elling, 2004).

Door hun populariteit zijn sportmedia invloedrijk als het gaat over heersende discourses omtrent ras en etniciteit. Deze invloed is volgens Sterkenburg, Knoppers en De Leeuw (2012), die onderzoek hebben gedaan naar manieren waarop ras en etniciteit sociaal geconstrueerd worden door populaire media, ook steeds omvangrijker geworden. Sportprogramma's lopen hiermee het risico groepen als etnische minderheden op stereotype wijze te representeren en daarbij heersende raciale en etnische ongelijkheden te bevestigen of te versterken (Sterkenburg e.a., 2010). Sterkenburg e.a. (2012) hebben in hun

onderzoek naar televisie discoursen over ras en etniciteit uitgezocht in welke mate Nederlandse voetbalcommentatoren heersende discoursen over ras en etniciteit al dan niet reproduceren. Commentatoren werkzaam in de sportjournalistiek werken vaak onder hoge druk en kunnen een bijdrage leveren aan de bevestiging van deze heersende discoursen. Zeker omdat een sportuitzending het vermogen heeft veel mensen te bereiken. Überhaupt hebben televisieprogramma's aangaande sport en gevoerde discussies in dit genre een grote impact op het publieke discours. Deze debatten kunnen een maatschappelijke impact hebben (Sterkenburg e.a., 2010).

Claringbould e.a. (2004) beschrijven hoe discussies ras en etniciteit mede vorm krijgen door de diversiteit binnen de sportmedia. Zo stelt zij dat het percentage vrouwen en etnische minderheden werkzaam in de sportjournalistiek een stuk lager is dan in andere takken van journalistiek: respectievelijk 7% is vrouw en 1,6% een etnische minderheid van alle sportjournalisten in Nederland. Daarentegen zijn voornamelijk witte mannen de journalistieke verslaggevers, presentatoren, interviewers en editors. Deze ongelijkheid kan ook effect hebben op de gevoerde discoursen in het sportprogramma's. Invloedrijke groepen in de samenleving kunnen zo meer macht uitoefenen over groepen die minder machtig zijn en discussies aangaande ras en etniciteit kunnen worden bevestigd of versterkt, in het nadeel van bijvoorbeeld minderheden.

3.2. Inhoudsanalyse

De inhoudsanalyse is een geschikte manier om een eerste indruk te krijgen van het mediale discours. Daarom zal de eerste methode van onderzoek een inhoudelijke analyse betreffen. Dörnyei (2007) beschrijft in *Research Methods in Applied Linguistics* uitgebreid het proces van de inhoudsanalyse. Deze kwalitatieve analyse methode behelst in algemene zin het coderen van thema's, het zoeken naar patronen, het maken van interpretaties en het bouwen van theorie. De inhoudsanalyse behelst een tekstuele analyse om teksten te categoriseren. Echter is een inhoudelijke analyse meer een methodische manier van beschrijven, waardoor hij in het methodisch hoofdstuk zal worden toegelicht. In navolging van Dörnyei (2007) wordt dan beschreven hoe de inhoudsanalyse wordt toegepast.

Aan de hand van het beschreven theoretisch kader, luidt de eerste deelvraag:

1. Welke thema's komen naar voren in het discours over de supportersincidenten rond Bazoer en Biya?

3.3. Discoursanalyse

'Discours' is een veelgebruikte term binnen beeldvormingsonderzoek. Wodak (2011) stelt dat door middel van een discours betekenissen gecategoriseerd kunnen worden.

3.3.1. Discoursonderzoek

Taal is een cruciaal onderdeel van het sociale leven en is onlosmakelijk verbonden met andere elementen (Fairclough, 2003). Ideologie, dat te maken heeft met de manier waarop we betekenis geven aan de wereld, werkt op het niveau van taal, op het niveau van discoursen: talige systemen (Hermes & Reesink, 2003). Eerder werd al gesteld dat media een bepalende invloed uitoefenen op het publiek (Van Dijk 1996, 2000). Dit gebeurt door middel van ideologie, via een proces dat 'interpellatie' (aanspreking) wordt genoemd. Wij worden aangesproken als subjecten: onderworpen aan een denksysteem en tegelijkertijd onderwerp van dat systeem (Hermes & Reesink, 2003). Ideologie vormt de kern van een proces dat ervoor zorgt dat bepaalde machtsrelaties in stand worden gehouden.

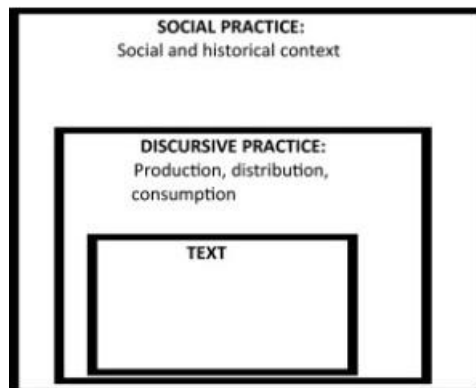
Ideologie, interpellatie en discours werken dus op het niveau van taal. Binnen discoursanalytisch onderzoek ligt de nadruk op dit element (Fairclough, 2003). Discoursanalytici onderzoeken de relatie tussen taal, macht, kennis en waarheid en zijn van mening dat discours op macroniveau bepaalt wat mensen zeggen, doen en hoe ze spreken. Men kijkt in hoeverre sociale veranderingen tevens veranderingen in het publieke discours teweegbrengen en hoe deze vorm krijgen. Discoursanalyse is geen welomlijnde onderzoeksmethode, maar bestaat in vele vormen. Als er al één grote opdeling in discoursanalytisch onderzoek te maken valt, is het tussen enerzijds de benaderingen die een gedetailleerde tekstanalyse uitvoeren en anderzijds de methoden die dat niet doen. De eerste groep heeft vooral aandacht voor taal op grammaticaal niveau en legt in beperkte mate de link met de macro context. De tweede groep is eerder geïnspireerd door sociale

theorievorming en betreft een directe link naar de macro context. De mediale berichtgeving kan bijvoorbeeld geanalyseerd worden aan de hand van deze tweede soort discoursanalytisch onderzoek (Van der Hoeff, 2015).

3.3.2. Kritische discoursanalyse

Onder meer Fairclough (2003) en Van Dijk (2015) hebben de kritische discoursanalyse beschreven. Van Dijk (2015) omschrijft deze methode als “analytisch instrument om machtsrelaties, die onder meer worden bevestigd, gereproduceerd of waartegen weerstand wordt geboden, binnen gesproken en geschreven tekst te onderzoeken” (Van Dijk, 2015, p. 466). Binnen de kritische discoursanalyse ligt de nadruk niet zozeer op het beschrijven van discoursstructuren, maar meer op de verklaring ervan in relatie tot sociale interactie en sociale structuren. Fairclough (2003) bevestigt dit verband tussen discours en sociale interactie, waarbij de sociale effecten van een discours alleen onderzocht kunnen worden door gedetailleerd te kijken naar hoe mensen praten of schrijven. Fairclough (2003) hanteert voor kritisch, discoursanalytisch onderzoek een driedimensionaal model. Dit model bestaat uit een tekstuele, discursieve en sociale dimensie:

Figuur 1: Driedimensionale model van Fairclough (1992)

In de eerste of tekstuele dimensie wordt er gekeken naar de tekst zelf. Het gaat hierbij om de interne relaties van de tekst. Dit zijn onder meer: semantische, grammaticale, lexicale en fonologische relaties. De lexicale of vocabulaire relatie wordt door Fairclough (2003) beschreven als “relatie of collocatie waarbij patronen tussen vocabulaire items te ontdekken zijn” (Fairclough, 2003, p. 37). Dit zijn bijvoorbeeld woorden die één of meer betekenissen krijgen. Ook actieve en passieve formuleringen van zinnen worden binnen deze dimensie

onderzocht. Een relationele aanpak binnen een tekstuele analyse is één van de manieren waarop een discours onderzocht kan worden. Hierbij zijn de interne relaties van een tekst verbonden met hun externe relaties: sociale gebeurtenissen, praktijken en structuren. Door deze verbindingen te analyseren, kan men onderzoeken hoe discourses met elkaar samenhangen.

De tweede dimensie, de discursieve praktijk, legt de focus op intertekstualiteit: de aanwezigheid van andere tekstelementen in een tekst. Dit betreffen bijvoorbeeld citaten of manieren van rapporteren. Er worden vier manieren van rapporteren onderscheiden: direct en indirect rapporteren, vrij indirect rapporteren en het narratief rapporteren of het gebruik van een speech act. Direct rapporteren gaat om een citaat, waarbij de origineel gebruikte woorden worden aangehaald. Indirect rapporteren betreft een samenvatting van datgene wat gezegd is, vrij indirect rapporteren medieert tussen direct en indirect rapporteren en het narratief rapporteren rapporteert een uiting zonder aan te halen waar die uiting origineel vandaan komt.

De sociale praktijk vormt de derde dimensie van het driedimensionale model van Fairclough (2003). Deze praktijk betreft een contextuele dimensie en richt de aandacht op de manier waarop ideologieën door een discours worden verspreid en welke consequenties dit heeft voor de maatschappij. Eerder besproken theorieën over ideologie, interpellatie (Hermes & Reesink, 2003) en de discursieve macht van het discours (Van Dijk, 2000) houden verband met de sociale praktijk, zoals beschreven door Fairclough (2003). De sociale context betreft onder meer verschillende genres: manieren van acteren. Genres worden onder meer gebruikt in mediastudies, om bijvoorbeeld een voetbalgerelateerde programma categorie te onderscheiden van andere programma genres.

Aan de hand van dit theoretisch framework is de tweede deelvraag opgesteld:

2. Welke interne en externe talige middelen worden ingezet in het discours over de supportersincidenten rond Bazoer en Biya?

3.4. Sprekerspositie-analyse

Koole en Ten Thije (1994) benoemen in *The Construction of the Intercultural Discourse. Team discussions of educational advisors*, waarbij onderzoek naar interculturele teambijeenkomsten is gedaan, verschillende posities van sprekers in het discours. Zo beschrijven zij de 'institutioneel-expert', de 'immigratie-expert' en de 'gerepresenteerde immigrant'. Bij de eerstgenoemde expert ligt zijn of haar expertisegebied in de procedures en regels van een institutie, de expert of het gebied van immigratie heeft kennis over een specifieke immigratiegroep waar hij of zij deel van kan uitmaken of op het vlak van immigranten in het algemeen. De laatstgenoemde positie, de 'gerepresenteerde immigrant', betreft de spreker die onderwerp van discussie en representatie is.

Een analyse aangaande de sprekersposities kan onder meer inzicht geven in hoe een bepaalde groep wordt gerepresenteerd. Er kan worden gekeken naar wie de spreker is en welke rol zij aannemen of toegewezen krijgen. Zo kan een spreker zichzelf identificeren op basis van een positie in het discours. Dit wordt 'zelfidentificatie' genoemd. Andere sprekers in het debat kunnen de desbetreffende spreker ook positioneren in het discours. Koole en Ten Thije (1994) beschouwen dit als 'identificatie door anderen'. Het beschreven theoretisch kader heeft de laatste deelvraag opgeleverd:

3. Welke sprekers en sprekersposities komen aan bod in het discours over de supportersincidenten rond Bazoer en Biya?

3.5. Vraagstelling

Met de beschrijving van het contextueel en theoretisch framework en de deelvragen die hieruit zijn voortgekomen, luidt de centrale vraagstelling van dit onderzoek:

- **Hoe heeft het discours over de supportersincidenten rond Bazoer en Biya vorm gekregen op de Nederlandse televisie?**

4. Corpus & Methode

In dit hoofdstuk wordt besproken hoe het corpus voor dit onderzoek verzameld is. Verder komen de methoden die zijn gebruikt voor de analyse van het onderzoeksmateriaal ter sprake: een inhoudsanalyse, een kritische discoursanalyse en een analyse aangaande de sprekersposities in het discours.

4.1. Onderzoeksmateriaal

Het onderzochte corpus bestaat uit geselecteerde fragmenten die inhoudelijk betrekking hebben op de incidenten rond Bazoer en Biya, afkomstig van de Nederlandse televisie. Dit is een divers corpus: fragmenten van landelijke en regionale zenders, afkomstig van verschillende omroepen en televisiegenres en zowel voetbalgerelateerde als niet-voetbalgerelateerde televisieprogramma's zijn in het corpus opgenomen.

De selectie van het onderzoeksmateriaal heeft op twee manieren plaatsgevonden bij *Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid* in Hilversum, waar een groot deel van het Nederlandse audiovisuele erfgoed op het gebied van radio, televisie, film en muziek wordt beheerd. Als eerste stap is in het rijke archief van *Beeld en Geluid* gezocht naar televisiefragmenten in de tijdsperiode van 17 januari 2016, de dag waarop het Bazoer-incident plaatsvond, tot en met eind mei: het moment waarop zowel het voetbalseizoen van de prof- en amateurspelers op zijn einde loopt. Zo kon er over beide gebeurtenissen voldoende televisiemateriaal worden verzameld, middels het interne zoekstelsel in het archief van *Beeld en Geluid*. Dit betrof echter alleen materiaal van de *Nederlandse Publieke Omroep*. Om een meer divers corpus te vergaren, zijn er als tweede stap fragmenten geselecteerd van onder meer de commerciële en regionale omroepen. Dit is vergaard buiten *Beeld en Geluid*, via andere media kanalen. Het verzamelde corpus bestaat uit 26 fragmenten, met een totale duur van 73 minuten en 49 seconden:

Tabel 1a: Gehele corpus aan televisieprogramma's

Datum	Programma	Omroep	Tijd in uitzending	Totale tijd
17-01-2016	AT5	n.v.t.	0:00 – 0:38	38 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	02:18 – 03:24	1 min, 4 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	02:33 – 03:42	1 min, 9 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	01:46 – 02:35	49 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	0:00 – 1:06	1 min, 6 sec
17-01-2016	Studio Sport	NOS	24:09 – 31:27	2 min, 9 sec
17-01-2016	Studio Voetbal	NOS	0:30 – 33:50	9 min, 22 sec
18-01-2016	13u Journaal	NOS	0:00 – 0:47	47 sec
18-01-2016	20u Journaal	NOS	0:00 – 0:17	17 sec
18-01-2016	ADO TV	n.v.t.	0:05 – 05:08	5 min, 3 sec
18-01-2016	EenVandaag	AVROTROS	0:00 – 02:50	2 min, 50 sec
18-01-2016	Goedemorgen NL	WNL	0:00 – 0:50	50 sec
18-01-2016	Jeugdjournaal	NOS	0:00 – 02:35	2 min, 35 sec
18-01-2016	Jinek	KRO-NCRV	0:00 – 0:27	27 sec
18-01-2016	Studio Sport	NOS	0:00 – 1:21	1 min, 21 sec
18-01-2016	Voetbal Inside	RTL	0:00 – 03:40	3 min, 40 sec
22-01-2016	11u Journaal	NOS	0:00 – 0:26	26 sec
22-01-2016	Jeugdjournaal	NOS	0:00 – 0:26	26 sec
23-01-2016	Studio Sport	NOS	00:28 – 02:02	1 min, 34 sec
23-01-2016	Studio Sport	NOS	0:00 – 1:09	1 min, 9 sec
24-01-2016	Zondag met Lubach	VPRO	0:00 – 03:13	3 min, 13 sec
07-02-2016	Studio Voetbal	NOS	0:00 – 04:05	4 min, 5 sec
15-02-2016	Nieuwsuur	NOS	0:00 – 12:53	12 min, 53 sec
06-03-2016	Studio Voetbal	NOS	0:15 – 46:40	3 min, 6 sec
07-03-2016	NOS op 3	NOS	0:00 – 02:02	2 min, 2 sec
07-03-2016	RTL Late Night	RTL	0:16 – 28:17	10 min, 48sec
Totaal				73 min, 49 sec

In het corpus is een onderscheid gemaakt tussen het voetbalgerelateerde en niet-voetbalgerelateerde programma genre. Het voetbalgerelateerde subcorpus bestaat uit fragmenten van negen televisieprogramma's die in totaal ruim 31 minuten aan materiaal betreffen. Het subcorpus bestaande uit niet-voetbalgerelateerde televisieprogramma's betreft zeventien fragmenten en ruim 42 minuten:

Tabel 1b: subcorpus voetbalgerelateerde televisieprogramma's

Datum	Programma	Omroep	Tijd in uitzending	Totale tijd
17-01-2016	Studio Sport	NOS	24:09 – 31:27	2 min, 9 sec
17-01-2016	Studio Voetbal	NOS	0:30 – 33:50	9 min, 22 sec
18-01-2016	ADO TV	n.v.t.	0:05 – 05:08	5 min, 3 sec
18-01-2016	Studio Sport	NOS	0:00 – 1:21	1 min, 21 sec
18-01-2016	Voetbal Inside	RTL	0:00 – 03:40	3 min, 40 sec
23-01-2016	Studio Sport	NOS	00:28 – 02:02	1 min, 34 sec
23-01-2016	Studio Sport	NOS	0:00 – 1:09	1 min, 9 sec
07-02-2016	Studio Voetbal	NOS	0:00 – 04:05	4 min, 5 sec
06-03-2016	Studio Voetbal	NOS	0:15 – 46:40	3 min, 6 sec
Totaal				31 min, 29 sec

Tabel 1c: subcorpus niet-voetbalgerelateerde televisieprogramma's

Datum	Programma	Omroep	Tijd in uitzending	Totale tijd
17-01-2016	AT5	n.v.t.	0:00 – 0:38	38 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	02:18 – 03:24	1 min, 4 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	02:33 – 03:42	1 min, 9 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	01:46 – 02:35	49 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	0:00 – 1:06	1 min, 6 sec
18-01-2016	13u Journaal	NOS	0:00 – 0:47	47 sec
18-01-2016	20u Journaal	NOS	0:00 – 0:17	17 sec
18-01-2016	EenVandaag	AVROTROS	0:00 – 02:50	2 min, 50 sec
18-01-2016	Goedemorgen NL	WNL	0:00 – 0:50	50 sec
18-01-2016	Jeugdjournaal	NOS	0:00 – 02:35	2 min, 35 sec
18-01-2016	Jinek	KRO-NCRV	0:00 – 0:27	27 sec
22-01-2016	11u Journaal	NOS	0:00 – 0:26	26 sec
22-01-2016	Jeugdjournaal	NOS	0:00 – 0:26	26 sec
24-01-2016	Zondag met Lubach	VPRO	0:00 – 03:13	3 min, 13 sec
15-02-2016	Nieuwsuur	NOS	0:00 – 12:53	12 min, 53 sec
07-03-2016	NOS op 3	NOS	0:00 – 02:02	2 min, 2 sec
07-03-2016	RTL Late Night	RTL	0:16 – 28:17	10 min, 48sec
Totaal				42 min, 20 sec

4.2. Analysemethoden

Het geselecteerde corpus wordt stapsgewijs onderzocht. Dit zal eerst worden gedaan middels een inhoudelijke analyse. Na dit proces zal er naar diepere structuren van de tekstuele fragmenten worden gekeken. Dit zal plaatsvinden middels een kritische discoursanalyse en een analyse aangaande de positie van sprekers in het discours.

Alle methoden worden op basis van een kwalitatieve insteek uitgevoerd, met uitzondering van de inhoudelijke analyse waarbij ook voor een kwantitatieve benadering wordt gekozen om een goede indruk te krijgen van de besproken thema's in zowel de voetbalgerelateerde als niet-voetbalgerelateerde programma categorie.

4.2.1. Methodische triangulatie

Door het gebruik van drie onderzoeksbenaderingen wordt er binnen deze scriptie methodisch getrianguleerd. Hier is bewust voor gekozen, zodat het analyseproces een logische opbouw krijgt, de methoden goed op elkaar aansluiten en dit de validiteit van het onderzoek ten goede zou moeten komen. Ook wordt hiermee de centrale probleemstelling zo uitgebreid mogelijk beantwoord.

4.2.2. Inhoudsanalyse

Om een eerste indruk te krijgen van het corpus aan de hand van thema's of categorieën, zal er een inhoudelijke analyse worden uitgevoerd. Volgens Dörnyei (2007) bestaat dit proces uit vier verschillende fasen: het transcriberen van data, het pre-coderen en coderen, het genereren van ideeën middels memo's, vignetten, profielen en andere vormen van het weergeven van de data en als laatste stap het interpreteren en het trekken van conclusies.

De eerste stap in het analyseren van data is het omzetten van data in tekstuele vorm. Dit is volgens Dörnyei (2007) een cruciale, eerste stap die de onderzoeker in staat stelt om de verzamelde data goed te beheersen. Het materiaal, bestaande uit alle gesproken tekst uit het corpus, wordt getranscribeerd middels computersoftware *Word*. Elke fragment zal worden voorzien van een naam, datum en beschrijving en afkorting van de sprekers. Vervolgens worden alle transcripten meerdere malen gelezen. Dit om grip te krijgen op het uitgeschreven materiaal. Alle zinnen of zinsdelen worden daarna gemarkeerd met een stift en gelabeld onder een voorlopig opgestelde categorie. Dörnyei (2007) stelt dat in dit proces de labels nogmaals bekeken dienen te worden, gelijksoortige labels met elkaar verbonden moeten worden en bij een breder label ondergebracht dienen te worden. Dit vormt ook wel de tweede fase in het coderingsproces en zal dan ook in navolging van de beschreven theorie worden uitgevoerd.

Vervolgens wordt de getranscribeerde tekst opnieuw gelezen en zal er een vorm van dataweergave worden gekozen. Om de categorieën zo overzichtelijk mogelijk weer te geven, worden deze gepresenteerd middels een schematische weergave. Deze tabel zal zowel de opgestelde categorieën als bijbehorende uitingen bevatten. Deze uitingen worden gekoppeld aan een spreker, die worden afgekort middels drie of vier letters. Na deze kwalitatieve benadering, zullen de gevonden thema's worden gekwantificeerd om onder meer te presenteren welke categorieën in voetbalgerelateerde en niet-voetbalgerelateerde fragmenten voorkomen. Het herlezen van de getranscribeerde tekst en manieren van dataweergave beschouwt Dörnyei (2007) als derde stap in het coderingsproces.

De laatste stap in het proces van een inhoudelijke analyse is het interpreteren van data en het trekken van conclusies. De interpretaties van de verschillende categorieën zullen

gepresenteerd worden in het resultatenhoofdstuk. De thema's zullen worden toegelicht met behulp van citaten of uitingen, afkomstig uit het corpus. Idealiter dienen de gevonden thema's als een geschikte afspiegeling van het gehele tekstdomein. De opgestelde categorieën zouden zo een goede eerste indruk van het corpus moeten geven.

4.2.3. Kritische discoursanalyse

Een kritische discoursanalyse vormt de tweede methode van onderzoek binnen deze scriptie, om diepere tekststructuren van het discours bloot te leggen. In navolging van Fairclough (2003), wordt er zowel een interne als externe analyse uitgevoerd.

Binnen de interne analyse ligt de focus op vormen van *lexicalisering*, waarbij de talige realisaties van de supportersincidenten rond Bazoer en Biya worden onderzocht. Middels een interne analyse wordt er gezocht naar manieren waarop de supportersincidenten worden omschreven. Zo zal de ene spreker bijvoorbeeld de term 'geluiden' gebruiken, terwijl de andere spreker het over 'oerwoudgeluiden' kan hebben. Aan de hand van deze verzameling lexicalisaties, wordt er gekeken naar beschrijvingen of eigenschappen die door de sprekers worden toegekend aan de uitingen. 'Oerwoudgeluiden zijn onacceptabel' zou een voorbeeld kunnen zijn van een dergelijke beschrijving of eigenschap. Hierbij wordt er gelet op het gebruik van verschillende werkwoorden die een eigenschap koppelen aan het onderwerp. Dit zijn de koppelwerkwoorden *zijn*, *worden*, *blijven*, *blijken*, *lijken*, *schijnen*, *heten*, *dunken* en *voorkomen*.

Naast een interne zal er ook een externe analyse worden uitgevoerd, waarbij verwijzingen en manieren van *verwijzen* worden onderzocht. Al deze verwijzingen zullen allereerst worden verzameld, om vervolgens te onderzoeken welke manieren van *rapporteren* worden toegepast. Eén van de manieren van rapportage is bijvoorbeeld citeren. Het werkwoord *zeggen* is bij deze externe analyse van belang, omdat dit kan duiden op het verwijzen en aanhalen van sprekers. Daarom wordt er gelet op verschillende werkwoordsvormen van *zeggen*: *zeg(t)*, *zeggen*, *zei(den)* en *gezegd*.

4.2.4. Sprekerspositie-analyse

De laatste methode van aanpak, een analyse aangaande de positie van de verschillende sprekers in het discours, wordt uitgevoerd in navolging van de theorie van van Koole en Ten Thije (1994). Zoals beschreven in het theoretisch kader, hebben zij drie verschillende sprekersposities geformuleerd. Deze posities zijn echter gebaseerd op een andere, wetenschappelijke context en setting van een intercultureel teamoverleg. Binnen dit onderzoek wordt daarom een eigen interpretatie aan de verschillende sprekersposities gegeven.

Zo worden er zes discoursposities opgesteld, waarvan er twee als **intern expert** en twee als **extern expert** worden aangemerkt: de **voetbal-institutioneel expert** en **voetbal-interne expert** behoren tot de eerste categorie, de **institutioneel expert** en **voetbal-extern expert** tot de tweede categorie experts. De **gerepresenteerde voetballer** en **gerepresenteerd supporter** zijn de overige twee posities.

Onder de **voetbal-institutionele experts** vallen de sprekers die namens een voetbal-institutie spreken, bijvoorbeeld in de vorm van een directeur van een voetbalclub. De **voetbal-interne experts** betreffen de sprekende voetballers in het discours. Dit zouden voetbal-collega's van Bazoer of Biya kunnen zijn. De **institutioneel expert** betreft de spreker die zich positioneert als vertegenwoordiger van een institutie, die niet gerelateerd is aan het voetbal. Een politicus zou deze discourspositie kunnen innemen. Een **voetbal-extern expert** is een spreker die zich in het debat positioneert op basis van zijn of haar expertise op het gebied van racistische supportersincidenten of een mening heeft aangaande dit gedrag. De voetbalanalist zou als een dergelijk expert kunnen worden gezien. De **gerepresenteerd supporter** is naast de **gerepresenteerd voetballer** een spreker die onderwerp van gesprek is in het discours en zich mogelijk slachtoffer van racisme voelt. Bazoer, Biya en de voetbalsupporter zouden deze posities kunnen innemen in het discours.

Na de positionering van alle sprekers op basis van de geformuleerde sprekersposities, worden de sprekers onderzocht aan de hand van 'zelfidentificatie' en 'identificatie door anderen': hoe identificeren sprekers zichzelf in het debat en hoe identificeren de andere sprekers hen in het discours.

5. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van zowel de inhoudelijk uitgevoerde analyse alsmede de kritische discoursanalyse en sprekerspositie-analyse.

5.1. Inhoudsanalyse

De gevonden categorieën zullen nu eerst aan de hand van een kwalitatieve insteek besproken worden, met toelichting en ondersteuning van citaten afkomstig uit het corpus. Vervolgens zullen de thema's en hun aandeel in zowel het voetbalgerelateerde als niet-voetbalgerelateerde subcorpus besproken worden. Dit gebeurt aan de hand van enkele schematische overzichten, in de vorm van tabellen.

5.1.1. Kwalitatieve benadering

Inhoudelijk onderzoek heeft na het coderingsproces tot twee grote categorieën geleid. Dit zijn achtereenvolgens **gebeurtenissen rond het veld** en **manieren van reageren**. Deze hoofdcategorieën zijn onderverdeeld in verschillende subcategorieën. Voor de eerstgenoemde hoofdcategorie zijn dit achtereenvolgens **supportersgedrag** en **procedures**. Voor de tweede, grote categorie zijn dit **strafmaat, afkeuring, distantiëring, bespreekbaarheid, emotie & betrokkenheid, verantwoordelijkheid** en **statement**.

5.1.1.1. Gebeurtenissen rond het veld

Logischerwijs ging het discours rondom de twee incidenten deels over de gebeurtenissen tussen de spelers en de supporters. Binnen deze hoofdcategorie was het gedrag van supporters en de diverse manieren waarop er gehandeld werd tijdens en na een wedstrijd onderwerp van gesprek. Het **supportersgedrag** op de tribunes was, vaak in de introductie van verschillende fragmenten die werden ingeleid door presentatoren, een thema. Het 'beestje' moest immers bij de naam genoemd worden. Commentator Bart Nolles van *Omroep West* probeert te beschrijven wat hij vanaf zijn commentaarpositie van het voorval in Den Haag meekreeg:

“Ik hoor nu gewoon oerwoudgeluiden. En dat is dus al de hele tijd gaande. [...] oproep van de speaker. Het blijkt dus inderdaad echt te kloppen dat supporters van ADO op racistische wijze zich uitlaten ten opzichte van, volgens mij, met name Riechedly Bazoer.” (Nolles, Bart. *Omroep West*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)).

Net als in Den Haag werd de gebeurtenis in Friesland beschreven. *NOS Studio Voetbal*-presentator Tom Egbers introduceert het onderwerp, maar geeft hierbij ook aan dat het niet zozeer om het gedrag van de supporters gaat. Het nieuws is namelijk dat een assistent-coach de rode kaart kreeg van de scheidsrechter, naar aanleiding van het voorval rond VVOG-speler Biya:

“Het nieuws is niet dat er apengeluiden zijn gemaakt in de richting van een donkere speler bij een wedstrijd tussen Harkemase Boys en VVOG. Het gebeurt helaas wel vaker, in alle windstreken. Het nieuws is dat een assistent-coach die daar tegen ageerde bij de scheidsrechter in Friesland, de rode kaart krijgt.” (Egbers, Tom. *NOS Studio Voetbal*, 06-03-2016 (bijlage 1.2)).

Dat het “helaas wel vaker gebeurd, in alle windstreken” (Egbers, Tom. *NOS Studio Voetbal*, 06-03-2016 (bijlage 1.2)) duidt op het feit dat de gebeurtenissen in Den Haag en Friesland in een bredere context worden gezien en geplaatst. Zo werd er gesproken over gerelateerde gebeurtenissen, die in het verleden hebben plaatsgevonden:

“Vooraf in het voetbal spelen zich soms pijnlijke tafereelen af. Zoals bijvoorbeeld bij Stanley Menzo, de in Suriname geboren keeper wordt hier bekogeld met bananen en allerlei soorten ander fruit. En dat gebeurt onder het geroep van oerwoudgeluiden. Een voorval van 25 jaar geleden. En dat gebeurt niet alleen in het profvoetbal, maar ook bij de amateurs.” (Verslaggever (naam onbekend). *Nieuwsuur*, 15-02-2016 (bijlage 1.2)).

En de discussie over racistische uitingen in het voetbal werden ook in een bredere, maatschappelijke context geplaatst. Incidenten als die rond Bazoer en Biya zijn een “veel dieper probleem” (Mossou, Sjoerd. *NOS Studio Voetbal*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)) in een “zwart-wittere samenleving” (Beuving, Jan. *NOS Studio Voetbal*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)) die “landelijke bekendheid” (Biya, Pernely. *RTL Late Night*, 07-03-2016 (bijlage 1.2)) vereisen.

Het gevoerde discours ging niet alleen over de incidenten tussen de supporters, Biya en Bazoer en een maatschappelijke kwestie, maar ook over wat er tijdens en na de besproken wedstrijden aan regels en richtlijnen geldt. Het woord 'protocol' is veelbesproken in de verschillende fragmenten. Diverse partijen, waaronder ADO Den Haag, geeft met het gebruik van een protocol aan dat er volgens vaste richtlijnen wordt gehandeld in het geval van racistische spreekkoren:

“Er is hier een protocol voor geschreven dat wij volgen. Dat protocol wordt op voorhand met de arbiters, de arbitrage, het arbitrale viertal, de veiligheidsfunctionarissen van ADO en die van Ajax en iemand van de voetbaleenheid voor de wedstrijd besproken.” (Wigt, Jan Willem. *ADO TV*, 18-01-2016 (bijlage 1.1)).

Ook de voetballers zelf haalden de richtlijnen en gevoerde **procedures** aan. Zo geeft ADO Den Haag-speler Wormgoor aan dat de supporters op hun gedrag “geattendeerd” en “toegesproken zijn” (Wormgoor, Vito. *Omroep West*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)). Oud-prof Khalid Sinouh vindt de gehanteerde richtlijnen en het beleid van clubs richting supporters onvoldoende:

“Ik denk dat we daarin veel daadkrachtiger in kunnen zijn. Ja, je ziet af en toe bij wedstrijden ‘wij zijn tegen racisme’ het veld op komen. Ja, met spandoeken. Maar dat heeft in mijn ogen totaal geen zin, want het gebeurt nog steeds.” (Sinouh, Khalid. *Nieuwsuur*, 15-02-2016 (bijlage 1.2)).

5.1.1.2. Manieren van reageren

De twee supportersincidenten hebben veel reacties opgeroepen. Het discours bevat dan ook diverse manieren waarop er gereageerd wordt, door verschillende sprekers en partijen.

Na afloop van de gebeurtenis in Den Haag werd er volgens ADO-woordvoerder Ronald van der Geer “heel veel gesproken over strafmaten” (Van der Geer, Ronald. *ADO TV*, 18-01-2016 (bijlage 1.1)). Net als dat het woord 'protocol' veelvuldig is gevallen bij het thema **gebeurtenissen rond het veld**, zijn veelgebruikte termen bij straffen 'het stadionverbod', 'een strafrechtelijk onderzoek' en 'het doen van aangifte'.

Woordvoerder van de KNVB Hans van Kastel benoemt twee van deze termen als het gaat over **strafmaat** bij racistische spreekkoren:

“[...] als het aan ons ligt worden die personen eruit geplukt, gestraft. En in het voetbal heb je het dan al heel snel over een stadionverbod. [...] Als je kijkt naar de grondwet, racisme is gewoon bij wet verboden. [...] Het moet gewoon strafrechtelijk aangepakt worden.” (Van Kastel, Hans. *NOS Studio Sport*, 18-01-2016 (bijlage 1.1)).

Een van de hoofdrolspelers in het debat, Pernely Biya, gaat zelf ook aangifte doen van hetgeen zich heeft afgespeeld op de amateurvelden en “hoopt dat de daders gestraft worden voor wat ze hem hebben aangedaan” (Biya, Pernely. *NOS op 3*, 07-03-2016 (bijlage 1.2)).

Een andere manier van reageren op het racistische supportersgedrag vanaf de tribunes, is het laten blijken van **afkeuring**. Logischerwijs is er na afloop van de gebeurtenissen vanuit verschillende hoeken met afkeurende stemmen gereageerd. Ook vanuit de ADO Den Haag-aanhang:

“Reacties zijn er van veel kanten. Zo heeft de supportersvereniging ‘Haagse Bluf’ haar afkeuring inmiddels laten blijken en ook de supporters laten zich horen op bijvoorbeeld social media.” (Van der Geer, Ronald. *ADO TV*, 18-01-2016 (bijlage 1.1)).

Het afkeuren van racistisch supportersgedrag werd net als binnen de categorie **gebeurtenissen rond het veld** in een bredere context besproken:

“Ik dacht, dat hebben we een beetje achter ons gelaten, hopelijk in heel Nederland. Vooral bij deze club. Mijn dochter zit ook op de tribune, dus ik vind dat dit niet mag gebeuren.” (Wormgoor, Vito. *Omroep West*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)).

Naast het afkeuren werd er op het racistisch supportersgedrag gereageerd door te spreken over **distantiëring**. Henk Fraser, trainer van ADO Den Haag, distantiëerde zich als persoon omdat zijn club dat ook doet:

“[...] ik weet wel dat wij ons als club hiervan distantiëren. [...] Dus dat geldt ook voor mij.” (Fraser, Henk. *NOS Studio Sport*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)).

Echter werd er door weinig sprekers en partijen afstand genomen. Het hebben van een duidelijk standpunt en veroordeling zou worden gewaardeerd, stelt bijvoorbeeld voetbalanalist Jan Mulder:

“[...] het zou zo verfrissend zijn als iemand een sterk standpunt en zoiets veroordeelde. En dat doet Frank de Boer, Frank de Boer zei er ook goede dingen over. Maar hij zei er ook bij: ‘ja, verder heb ik daar niets mee te maken. Ik kijk naar mijn team. Het zou zo goed zijn als hij wel een keer zich ermee zou bemoeien.” (Mulder, Jan. *NOS Studio Voetbal*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)).

De **bespreekbaarheid**, of eigenlijk het niet willen spreken of uiten van een mening over racistisch supportersgedrag, is een andere manier van reageren. Eén van de andere hoofdrolspelers, Ajax-speler Riechedly Bazoer, “wil er eigenlijk niet meer over praten en het liefst belangrijk zijn voor het team” (Bazoer, Riechedly. *NOS Studio Sport*, 23-01-2016 (bijlage 1.1)). Echter wordt er, door verschillende mensen van binnen en buiten de voetbalwereld, juist waarde gehecht aan het uiten van een duidelijke mening. Oud-voetballer Ruud Gullit “denkt dat het goed is dat mensen er wel wat over zeggen en wel wat mee doen. Dat werd tijd” (Gullit, Ruud. *NOS Studio Voetbal*, 07-02-2016 (bijlage 1.1)).

Pernely Biya liet zijn emoties wel de vrije loop in het discours. Hij refereert daarbij aan Bazoer en Vermeer:

“[...] ik denk toch wel dat het meespeelde wat toen ook met Bazoer is gebeurd. Dat heeft mij wel diep geraakt. [...] ook het incident met Vermeer. Dat is dan misschien ook niet zozeer met racistische opmerkingen, maar ook... [...] Het is nu ook gewoon een keer leuk geweest.. Elke keer dat gedoe en ze moeten gewoon beseffen dat dat niet kan.” (Biya, Pernely. *RTL Late Night*, 07-03-2016 (bijlage 1.2)).

Andere collega's uit de voetbal- en sportwereld toonden betrokkenheid met de hoofdrolspelers naar aanleiding van de incidenten. Onder meer oud-voetballer Khalid Sinouh geeft aan dat spelers wel degelijk geraakt worden door spreekkoren vanaf de tribune:

“Sommigen zeggen van ‘ja luister eens, je hoort het niet en je bent in de focus, maar dat is natuurlijk lariekoek. Als het hele of het halve stadion Sinouh schapenneuker bij wijze van spreken roept of Kenneth Vermeer dan wat zegt, dan hoor je dat.” (Sinouh, Khalid. *Nieuwsuur*, 15-02-2016 (bijlage 1.2)).

Een andere manier om te reageren op racistisch supportersgedrag is het spreken over **verantwoordelijkheid**. Met name het elkaar verantwoordelijk stellen hetgeen er heeft plaatsgevonden, was een veelbesproken thema. Trainers “moeten zich bezighouden met wat er op het veld gebeurt” (De Boer, Frank. *NOS Studio Sport*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)), Bazoer “laat de KNVB maatregelen nemen” (Bazoer, Riechedly. *NOS Studio Sport*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)) en “de directeur moet gewoon voor de camera's staan. Dat is de baas van de club” (Mossou, Sjoerd. *NOS Studio Voetbal*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)). Rond het incident Biya neemt alleen VVOG-directeur Laurens de Kleine verantwoording op zich:

“Ik ben na de wedstrijd, want ik wilde iets eerder voordat de wedstrijd werd gestopt, wilde ik weggaan. Want ik had m'n vrouw thuis zitten met visite. Maar goed, toen gebeurde dit en toen dacht ik: ‘ja, maar hier kan ik niet bij weglopen.’” (De Kleine, Laurens. *RTL Late Night*, 07-03-2016 (bijlage 1.2)).

Het maken van een **statement** kwam als laatste thema naar voren binnen de hoofdcategorie **manieren van reageren** na afloop van de incidenten rond de voetbalvelden. Verschillende voetbalanalisten waren het erover eens dat clubs een duidelijk statement moeten maken tegen racistisch supportersgedrag. Zo uit Sjoerd Mossou dat hij “het als club zijnde [...] een sterk statement zou vinden als je nou een keer zegt: ‘we zijn er helemaal klaar mee en wij doen hier dus aangifte van’” (Mossou, Sjoerd. *NOS Studio Voetbal*, 17-01-2016 (bijlage 1.1)).

VVOG-directeur Laurens de Kleine geeft zelf ook aan dat hij en zijn medespelers, als statement tegen racisme, van het veld zijn gestapt.

“Zowel speler en trainer van Harkema als ook het bestuur van Harkema zijn wat dat betreft, hebben we de handen wat dat betreft in elkaar geslagen om ook een goed statement te maken tegenover racisme en discriminatie op de velden. [...] Ik denk dat het profvoetbal een voorbeeld kan nemen aan datgene wat wij afgelopen zaterdag gedaan hebben.” (De Kleine, Laurens. *RTL Late Night*, 07-03-2016 (bijlage 1.2)).

5.1.2. Kwantitatieve benadering

In het gehele corpus werden in totaal 498 uitingen gedaan door sprekers. Daarvan behoorden 154 uitingen tot de hoofdcategorie **gebeurtenissen rond het veld** en maar liefst 344 uitingen betroffen **manieren van reageren**. Het laatstgenoemde thema is dus veruit het meest besproken thema in het gehele discours:

Tabel 2a: aandeel categorieën in gehele corpus

Categorie	Uitingen	% van totaal aantal uitingen
Manieren van reageren	344	69,1
Gebeurtenissen rond het veld	154	30,9
Totaal	498	100

Tabel 2b: aandeel subcategorieën in hoofdcategorie ‘gebeurtenissen rond het veld’

Categorie	Uitingen	% van totaal aantal uitingen
Gebeurtenissen rond het veld		
Procedures	111	72,1
Supportersgedrag	43	27,9
Totaal	154	100

Tabel 2c: aandeel subcategorieën in hoofdcategorie ‘manieren van reageren’

Categorie	Uitingen	% van totaal aantal uitingen
Manieren van reageren		
Emotie & betrokkenheid	131	38,1
Strafmaat	63	18,3
Afkeuring	51	14,8
Bespreekbaarheid	32	9,3
Verantwoordelijkheid	31	9,0
Statement	23	6,7
Distantiëring	13	3,8
Totaal	344	100

Tabel 2d: categorieën in voetbalgerelateerde programma's

Categorie	Uitingen	% van totaal aantal uitingen
Manieren van reageren		
Emotie & betrokkenheid	58	33,9
Strafmaat	32	18,7
Bespreekbaarheid	22	12,9
Verantwoordelijkheid	19	11,1
Afkeuring	18	10,5
Statement	12	7,0
Distantiëring	10	5,9
Totaal	171	100
Gebeurtenissen rond het veld		
Procedures	58	81,7
Supportersgedrag	13	18,3
Totaal	71	100

Tabel 2e: categorieën in niet-voetbalgerelateerde programma's

Categorie	Uitingen	% van totaal aantal uitingen
Manieren van reageren		
Emotie & betrokkenheid	73	42,2
Afkeuring	33	19,1
Strafmaat	31	17,9
Verantwoordelijkheid	12	6,9
Statement	11	6,4
Bespreekbaarheid	10	5,8
Distantiëring	3	1,7
Totaal	173	100
Gebeurtenissen rond het veld		
Procedures	53	63,9
Supportersgedrag	30	26,1
Totaal	83	100

Op basis van deze resultaten kan ten eerste worden gesteld dat binnen de hoofdcategorie **gebeurtenissen op het veld** voornamelijk gesproken werd over richtlijnen en *procedures* en binnen de categorie **manieren van reageren** ging het voornamelijk over de emotie van spelers en betrokkenen. Wat betreft de twee programma categorieën voetbalgerelateerd versus niet-voetbalgerelateerd werd het hoofdthema **manieren van reageren** meer besproken dan de hoofdcategorie **gebeurtenissen op het veld**. De verschillen tussen de genres onderling zijn niet significant. Kijkend naar de hoofdcategorie **manieren van reageren** en specifiek naar de verschillende subthema's, kan ten tweede worden gesteld dat *emotie & betrokkenheid* en *afkeuring* meer werden besproken in de niet-voetbalgerelateerde programma's. Daarentegen waren subthema's als *bespreekbaarheid*, *distantiëring* en

verantwoordelijkheid vaker onderwerp van discussie in voetbalgerelateerde televisieprogramma's. Tenslotte kan uit de kwantitatieve resultaten worden opgemaakt dat de hoofdcategorie **gebeurtenissen op het veld**, met de subthema's **procedures** en **supportersgedrag** vaker onderwerp van gesprek waren binnen het voetbalgerelateerde genre dan binnen programma's die niet gerelateerd zijn aan voetbal.

5.2. Kritische discoursanalyse

Binnen de kritische discoursanalyse is zowel een interne als externe analyse uitgevoerd. Nu zullen eerst de resultaten van de interne analyse worden gepresenteerd.

5.2.1. Interne analyse

Binnen de interne analyse lag de focus op vormen van *lexicalisatie*. Zo zijn de incidenten rond Bazoer en Biya op diverse manieren talig gerealiseerd. De volgende omschrijvingen zijn uit het discours gedestilleerd:

Tabel 3a: de manieren die werden ingezet om het betreffende supportersgedrag te omschrijven (*lexicalisaties*)

Apengeluiden; discriminatie; discriminatie op de velden; racistisch gedrag; geluiden; kwetsende uitingen; oerwoudgeluiden; onheus bejegenen; onzin; pijnlijke taferelen; racisme; racistische geluiden; racistische onzin-gedoe; racistische opmerkingen; racistische teksten; racistische uitingen; racistische spreekkoren; stangen; uitjoelen; uitlatingen van supporters; wangedrag van supporters.

Uit het eerste deel van de interne analyse bleek dat er op 21 verschillende manieren een omschrijving werd gegeven aan de supportersincidenten. De term **geluiden** werd veelvuldig gebruikt, in verschillende varianten. Zo werd er gesproken over **oerwoudgeluiden**, **apengeluiden** en **racistische geluiden**. De eerstgenoemde term werd in het corpus meerdere malen gebruikt. Opvallend is het aantal omschrijvingen waarbij een racistische component als term in de omschrijving wordt gebruikt: **racistisch gedrag**, **racistische spreekkoren**, **racistische uitingen**, **racistische geluiden**, **racistische teksten**, **racistische opmerkingen**, **racisme**, **racistische onzin-gedoe** en **racisme**.

Na het verzamelen van deze talige uitingen, is er gekeken naar een beschrijving of eigenschap die door de sprekers werd verbonden aan de hierboven genoemde uitingen.

Hierbij is gelet op het gebruik van koppelwerkwoorden. De uitingen waarbij meer dan één beschrijving of eigenschap aan verbonden zijn, worden nu besproken. Voor de term **oerwoudgeluiden** werden de volgende beschrijvingen gebruikt:

Tabel 3b: beschrijvingen of eigenschappen die werden verbonden aan 'oerwoudgeluiden'

Ben je niet mee bezig; doe je club zo tekort mee; distantieert de club zich van; gaat het licht van uit; hebben we helaas gehoord; heeft consequenties; hoor je niet; hoort nergens in de wereld meer; hoort niet meer bij ADO; hoort niet meer bij deze tijd; hoort niet meer bij het voetbal; is bizar; is een uiting van racisme; is niet voor het eerst; is om je voor te schamen; is onacceptabel; kunnen je niet raken; maken je fel/boos; moeten de supporters niet doen; moet je keihard veroordelen; moet je stelling tegen nemen; moet je veroordelen; moeten snoeihard worden aangepakt; moeten we niet accepteren in Nederland; past helemaal niet meer bij ADO; past helemaal niet meer bij deze eeuw; schaadt het Nederlandse voetbal; schaadt de voetbalsupporter; walg je van; zijn al een tijd gaande; zijn apart; zijn een schande; zijn geluiden afkomstig uit bosrijke gebieden rond de Evenaar met een uniek ecosysteem; zijn goed bedoeld; zijn heel zeldzaam in Nederland; zijn infantiel; zijn kwetsend; zijn misselijkmakend; zijn normaal; zijn ongelofelijk; zijn racistische geluiden; zijn racistische spreekkoren; zijn voortaan non-grata; zijn walgelijk.

Er werden in totaal 44 beschrijvingen of eigenschappen gekoppeld aan **oerwoudgeluiden**. Een groot deel ervan betreft een beschrijving met een oordelend karakter; de sprekers hebben voornamelijk een afkeurend oordeel: **is onacceptabel, zijn een schande, walg je van** zijn hier voorbeelden van. Ook werden er eigenschappen toebedeeld die de supportersincidenten in een bredere context zien: **is niet voor het eerst, past helemaal niet meer bij deze eeuw, hoort niet meer bij het voetbal, hoort nergens in de wereld meer, schaadt het Nederlandse voetbal** zijn uitingen die illustratief zijn. Slechts een enkele keer werd in de beschrijving of eigenschap naar racisme verwezen: **is een uiting van racisme, zijn racistische spreekkoren** en **zijn racistische geluiden**.

Aan **racistisch gedrag** werden twaalf beschrijvingen gekoppeld. Dit waren diverse eigenschappen. Enkele beschrijvingen gingen over het persoonlijk (niet) geraakt worden door dergelijk gedrag:

Tabel 3c: beschrijvingen of eigenschappen die werden verbonden aan 'racistisch gedrag'

Heb je achter je gelaten; heb je afgesloten; heb je het even niet meer over; is bij wet verboden; is heel vervelend; is niet acceptabel; laat je anderen maatregelen over nemen; moet je hard tegen optreden; moet strafrechtelijk worden aangepakt; raak je best wel van in de war; wil je niet meer over praten; wordt veroordeeld.

De supportersincidenten-omschrijving **uitlatingen van supporters** kreeg tien eigenschappen of beschrijvingen toebedeeld. Daarvan werd er maar één gekoppeld aan racisme (**gebeuren op racistische wijze**):

Tabel 3d: beschrijvingen of eigenschappen die werden verbonden aan 'uitlatingen van supporters'

Daar hoef je als aanvoerder niets van te zeggen; daar krijg je iets van mee; gebeuren op racistische wijze; gedurende de wedstrijd ten opzichte van Bazoer; hadden we achter ons gelaten; horen niet meer bij deze club; mogen niet gebeuren; richting Bazoer; schrik je van; zijn niet netjes.

De eigenschappen of beschrijvingen die werden gekoppeld aan de omschrijving **racistische spreekkoren** werden vooral afkeurend beschreven:

Tabel 3e: beschrijvingen of eigenschappen die werden verbonden aan 'racistische spreekkoren'

Dien je mee te stoppen; dien je niet te belonen; dienen serieus genomen te worden door de politiek; geneer je je voor; horen niet; is een ernstige zaak; moeten snoeihard worden aangepakt; reageer je op conform het protocol; zijn walgelijk.

Over **apengeluiden** werd op veertien verschillende manieren middels eigenschappen of beschrijvingen gesproken, waarbij in drie gevallen werd gerelateerd aan racisme:

Tabel 3f: beschrijvingen of eigenschappen die werden verbonden aan 'apengeluiden'

Betreffen racisme; gebeurt wel vaker; hebben we moedige mensen voor nodig; is geen nieuws; is niet de eerste keer dat dit gebeurt; is onacceptabel; is ontoelaatbaar; is racisme; is racistisch; is schandelijk; is slecht voor het Nederlandse voetbal; is teleurstellend; kunnen niet; moet je serieus nemen.

Aan **uitjoelen** werden tenslotte eigenschappen of beschrijvingen gekoppeld waaruit een 'activerend' karakter bleek, waarbij er opgetreden dient te worden:

Tabel 3g: beschrijvingen of eigenschappen die werden verbonden aan 'uitjoelen'

Dient bestraft te worden; is een onvoorstelbaar stuitende actie; is een walgelijke vertoning; is niet goed te praten; is volledig onacceptabel; lijkt te zeggen dat je op een aap lijkt; moeten we wat mee doen; moeten we wat over zeggen; schrik je van.

5.2.2. Externe analyse

De externe analyse was erop gericht *verwijzingen* naar sprekers in het discours te achterhalen. Deze verwijzingen zijn verzameld om te onderzoeken naar wie er werd verwezen en welke vorm van *rapporteren* er werden toegepast.

Uit de analyse bleek dat er veelvuldig werd verwezen naar sprekers en partijen binnen het gevoerde discours. Dit gold bijvoorbeeld voor verwijzingen naar voetballers, trainer Frank de Boer en de supportersvereniging van ADO Den Haag:

Tabel 4a: interne verwijzingen naar sprekers

Verwijzing	Bedoelde spreker(s)	Manier van rapporteren	Uiting
De supportersvereniging 'Haagse Bluf'	Supportersvereniging van ADO Den Haag	Speech act	"Zo heeft de supportersvereniging 'Haagse Bluf' haar afkeuring inmiddels laten blijken [...]." (Van der Geer, Ronald. <i>ADO TV</i> , 18-01-2016 (Bijlage 1.1)).
Frank de Boer	Ajax-trainer Frank de Boer	Direct rapporteren	"Frank de Boer zegt: "ik vind dat we dit niet moeten accepteren in Nederland niet, op de voetbalvelden niet"." (Egbers, Tom. <i>NOS Studio Voetbal</i> , 17-01-2016 (Bijlage 1.1)).

Überhaupt werden er veelvuldig sprekers en partijen aangehaald binnen de voetbalwereld, ook mensen die geen rol speelden in het gevoerde discours. Een voorbeeld hiervan is voetballer Dirk Kuyt, die zich uitsprak tegen de supporters: "Uitbannen, rigoureuus even op reageren en en dan geen aandacht meer aan geven" (Mulder, Youri. *NOS Studio Voetbal*, 07-02-2016 (Bijlage 1.1)). Een partij als de KNVB kwam wel aan het woord in het gehele discours, bijvoorbeeld in de vorm van woordvoerder Hans van Kastel. Er werd echter maar twee keer verwezen naar andere KNVB-sprekers, in de vorm van directeur Bert van Oostveen en voorzitter Michael van Praag.

Slechts enkele keren werd er expliciet verwezen naar donkere sporters die hun mening gaven over de incidenten op de velden. Zo werden oud-bosker Remy Bojansky en oud-voetballer Gianni Zuiverloon direct geciteerd:

Tabel 4b: externe verwijzingen naar sprekers

Verwijzing	Bedoelde spreker(s)	Manier van rapporteren	Uiting
Remy Bojansky	Kickbokser Remy Bojansky	Direct rapporteren	“Ja, van het veld aflopen... Remy Bojansky zegt dat vandaag inderdaad. Hij zegt: “ADO had gewoon samen met Bazoer moeten vertrekken. Zeker de donkere jongens”.” (Van den Berg, Jojanneke. <i>EenVandaag</i> , 18-01-2016 (Bijlage 1.2)).
Meneer Zuiverloon	Voetballer Gianni Zuiverloon	Direct rapporteren	“[...] meneer Zuiverloon daar lees ik een quote van in alle kranten: “we moeten met die jongens gaan praten, want dit kan zo niet”.” (Derksen, Johan. <i>Voetbal Inside</i> , 18-01-2016 (Bijlage 1.1)).

Wat betreft manieren van rapporteren werd veelal **direct gerapporteerd** door expliciet naar het gezegde van partijen te verwijzen, mede door het voorlezen van Twitter-accounts van Bert van Oostveen, Michael van Praag en Remy Bojansky. Daarnaast werd een statement van twee voetbalclubs geciteerd:

Tabel 4c: direct rapporteren

Verwijzing	Bedoelde spreker(s)	Manier van rapporteren	Uiting
Gezamenlijk statement	Gezamenlijk statement van Harkemase Boys en VVOG	Direct rapporteren	“Jullie hebben een gezamenlijk statement waarin jullie hebben aangegeven, onder andere: “Harkemase Boys hoopt dat de club door de KNVB”, jullie dus, “worden geholpen in plaats van gestraft”.” (Tan, Humberto. <i>RTL Late Night</i> , 07-03-2016 (Bijlage 1.2)).

Naast het direct rapporteren, was er sprake van **indirect rapporteren**: “De Ajacied Bazoer heeft gezegd dat het heel vervelend te vinden, maar hij wil er verder niet teveel aandacht aan besteden [...]”(Renooij, Nick. *NOS Jeugdjournaal*, 18-01-2016 (Bijlage 1.2)) en **vrij indirect rapporteren** als sprekers zich verplaatsten in spelers of trainers: “Die liep echt naar

'm toe, echt gestipuleerd van: "help mij"' (Jansma, Kees. *NOS Studio Voetbal*, 06-03-2016 (Bijlage 1.1)). Enkele keren werd er gebruik gemaakt van een **speech act**: "ook de supporters laten zich horen op bijvoorbeeld social media" (Van den Berg, Jojanneke. *EenVandaag*, 18-01-2016 (Bijlage 1.2)).

5.3. Sprekerspositie-analyse

Van alle 58 sprekers zijn er 27 die een discourspositie binnen de voetbalwereld werd toebedeeld: dertien sprekers identificeerden zichzelf of werden door anderen geïdentificeerd als **gerepresenteerd voetballer**, acht sprekers werden door zichzelf of anderen gepositioneerd als **voetbal-intern expert** en zes sprekers identificeerden zichzelf of anderen zagen hen als **voetbal-institutioneel expert**. Daarentegen positioneerden 31 sprekers zichzelf in een discourspositie die als voetbal-extern kan worden beschouwd, of andere sprekers bedeeden hen deze positie toe: 27 sprekers kunnen als **voetbal-externe expert** worden beschouwd, de groep **institutioneel experts** bestond uit 3 sprekers en slechts één spreker positioneerde zichzelf of werd door andere sprekers geïdentificeerd als **gerepresenteerd supporter**. Voor dertien sprekers kon geen discourspositie worden bepaald, omdat hun rol in het debat te marginaal bleek door te weinig spreektijd.

Kijkend naar de grootste categorieën aan discoursposities, viel op dat het aantal deskundigen, zowel **interne experts** als **externe experts**, veel vertegenwoordigd zijn in het debat: maar liefst 44 sprekers identificeerden zichzelf of werden door anderen als deskundige of relevante spreker met een mening beschouwd. Het grootste deel van deze 44 sprekers bestaat uit **voetbal-externe experts**, voornamelijk voetbalanalytici die als externe partij hun mening en kennis delen op het gebied van voetbal.

Een ander opvallend resultaat dat uit de sprekerspositie-analyse geconcludeerd kan worden, is het opmerkelijk hoge aantal aan sprekers die zichzelf positioneren als **gepresenteerd voetballer** of andere sprekers in het discours die hen identificeren in deze positie. Echter, alleen amateurvoetballer Pernely Biya en oud-doelman Khalid Sinouh identificeerden zowel zichzelf alsmede werden door de andere sprekers gepositioneerd als onderwerp of slachtoffer van supportersgedrag. Biya refereert zelf in het debat aan de gebeurtenis in Den Haag ("Dat heeft mij wel diep geraakt" (Biya, Pernely. *RTL Late Night*, 07-03-2016 (Bijlage

1.2))) en oud-voetballer Sinouh vindt verwensingen “over zijn afkomst toch wel het meest vervelende” (Sinouh, Khalid. *Nieuwsuur*, 15-02-2016 (Bijlage 1.2)).

Identificatie als **gerepresenteerd voetballer** kwam weliswaar weinig voor, maar in combinatie met een andere discourspositie kwam de rol veel vaker naar voren. Zo kwam het geregeld voor dat sprekers zichzelf positioneerden als **voetbal-intern expert**, waarbij men zich vooral geen onderwerp of slachtoffer van supportersgedrag wil voelen, maar dat verslaggevers hen wel identificeerden in de positie van slachtoffer:

Spreker: Bazoer, Riechedly

Functie: Voetballer (Voe)

Discourspositie: Voetbal-intern expert en gerepresenteerd voetballer

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Voe: “[...] ik wil er eigenlijk niet meer over praten, ik heb het afgesloten.” (Bazoer, Riechedly. <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016 (Bijlage 1.1)).</p>	<p>Zelfidentificatie Bazoer wil zich niet identificeren met de een positie als gerepresenteerd voetballer, die onderwerp van gesprek is naar aanleiding van de gebeurtenis in Den Haag. Hij ‘distantieert zich van die positie’. Hier neemt hij dus de positie in van voetbal-intern expert, als voetballer die afstand neemt van hetgeen er gebeurd is.</p>
<p>Identificatie door anderen Ver: “Er zijn jongens van negentien die alles wat ze meemaken, zoals de afgelopen weken [...] mikpunt van racistisch gedrag, dan raak je best wel in de war.” (Schreuder, Joep. <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016 (Bijlage 1.1)).</p>	<p>Identificatie door anderen Ondanks dat Bazoer zich niet wil positioneren als de representant in het verhaal, plaatst verslaggever Joep Schreuder hem wel in de deze positie door te veronderstellen dat je “van racistisch gedrag best wel in de war raakt”; Schreuder ziet Bazoer dus wel als gerepresenteerd voetballer.</p>

Ook bij oud-voetballer Ruud Gullit was deze dubbele sprekerspositie merkbaar: Gullit positioneerde zichzelf als voetbalanalyticus, maar werd door presentator Egbers juist gevraagd naar zijn positie als slachtoffer van supportersgedrag in het verleden (“Jij bent ook wel eens uitgejoeld...” (Egbers, Tom. *NOS Studio Voetbal*, 07-02-2016 (Bijlage 1.1))). Een dubbele sprekerspositie kon ook worden geconstateerd bij twee clubdirecteuren: Laurens de Kleine van VVOG en Jan Willem Wigt van ADO Den Haag. Wigt voelde enerzijds “woede, machteloosheid en frustratie” (Wigt, Jan Willem. *ADO TV*, 18-01-2016 (Bijlage 1.1)) naar aanleiding van de gebeurtenissen in Den Haag, anderzijds sprak hij namens de club ADO Den Haag. Deze dubbele rol erkende ook *ADO TV*-verslaggever Van der Geer, door te vragen naar

“gevoelens van machteloosheid” en “of ADO zelf ook nog een straf verwacht” (Van der Geer, Ronald. *ADO TV*, 18-01-2016 (Bijlage 1.1)).

Weinig sprekers identificeerden zichzelf of werden door anderen gepositioneerd als **institutioneel expert**. Slechts twee politici en een woordvoerder van de politie namen deze sprekerspositie in. Zo identificeerde PvdA-politicus Ronald Plasterk zichzelf niet als **institutioneel expert**: “Het hoort echt niet dat er racistische spreekkoren zijn en als oud-Hagenaar en als oud ADO-speler geneer ik mij voor dat men dit überhaupt doet” (Plasterk, Ronald. *Zondag met Lubach*, 24-01-2016 (Bijlage 1.2)). *Zondag Met Lubach*-presentator Lubach identificeerde Plasterk wel door hem op zijn positie als politicus aan te spreken: “Beste minister Plasterk, [...]” (Lubach, Arjen. *Zondag met Lubach*, 24-01-2016 (Bijlage 1.2)).

De groep die in het debat grotendeels onderwerp van gesprek was, de supporter, bleek in het discours vrijwel onzichtbaar. Slechts één keer kreeg de Supportersvereniging van ADO Den Haag een stem. In het programma *Zondag met Lubach* positioneerde de Haagse supportersvereniging zich als **gerepresenteerd supporter** en ook de presentator van programma, Arjen Lubach, identificeerde hen in deze discourspositie:

Spreker: Supportersvereniging ADO

Functie: Supportersvereniging (Sup)

Discourspositie: Gerepresenteerd supporter

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Sup: “Beste supporter van ADO Den Haag, naar aanleiding van de commotie over onze spreekkoren hebben wij een aantal nieuwe regels opgesteld. Het schijnt dat er wat kritiek was.” (Supportersvereniging ADO Den Haag, <i>Zondag met Lubach</i>, 24-01-2016 (Bijlage 1.2)).</p>	<p>Zelfidentificatie De supportersvereniging van ADO, die overigens maar één keer aan het woord komt, identificeert zichzelf hier als gerepresenteerd supporter; men heeft het over “onze spreekkoren” en dat daar “wat kritiek op was”. Hiermee geeft men aan dat men duidelijk onderwerp van gesprek was.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: “[...] ook de supportersvereniging doet zijn uiterste best om racistische uitingen in de toekomst te voorkomen.” (Lubach, Arjen. <i>Zondag met Lubach</i>, 24-01-2016 (Bijlage 1.2)).</p>	<p>Identificatie door anderen Presentator Arjen Lubach geeft de gerepresenteerd supporter een stem in het debat. Hij positioneert hen als een van de ‘onderwerpen’ in het discours.</p>

6. Discussie

Nu in de vorige twee hoofdstukken de methoden van analyse en de resultaten zijn besproken, is er in het discussie hoofdstuk ruimte om deze resultaten te beschouwen.

6.1. De resultaten in beschouwing

De verschillende analysemodellen en resultaten worden met elkaar verbonden en beschouwd middels het contextueel en theoretisch kader. Zodoende wordt er antwoord gegeven op de drie deelvragen binnen dit onderzoek: de thema's, interne en externe talige middelen in de vorm van lexicalisering en manieren van verwijzen en de sprekersposities binnen het discours.

6.1.1. Thema's

De eerste deelvraag, waarbij aan de hand van een inhoudelijk analyseproces thema's in het discours rondom de gebeurtenissen Bazoer en Biya zijn achterhaald, leverde twee hoofdcategorieën op: **gebeurtenissen rond het veld** en **manieren van reageren**. Het eerstgenoemde thema, met de subcategorieën *supportersgedrag* en *procedures*, werd vaak in een bredere maatschappelijke context besproken. Zo ging het niet altijd over de incidenten rond Bazoer en Biya, maar werd de discussie over racistische uitingen als een dieper probleem in een steeds zwart-witter wordende samenleving gezien.

Deze verbreding van de discussie onderschrijven ook Müller e.a. (2007), die aangeven dat vormen van racisme en discriminatie in bredere, culturele termen bezien dienen te worden en dat dat deze uitingen verschillende vormen kunnen aannemen. Racisme komt namelijk op alle niveaus voor. Een debat over de racistische supportersincidenten dienen wellicht te worden beschouwd in de context van de complexe en gecontextualiseerde debatten over ras en identiteit in het alledaags discours in veel andere, Westerse samenlevingen (Meijer & De Bruin, 2003, zoals geciteerd in Sterkenburg e.a., 2012).

Naast dat er in de debatten over de racistische supportersincidenten werd gesproken over **gebeurtenissen op het veld** bezien in een bredere context, waren er verschillende **manieren van reageren** op dergelijke incidenten. Uit de kwantitatieve resultaten bleek dat het merendeel van het gevoerde debat over manieren van uiten ging. Dat deze diverse reacties van grote invloed kunnen zijn op hoe de kijker reageert, wordt onderschreven door Van Dijk

(1996): zo stelt hij dat media van grote invloed is op het publiek. De machtsuitoefening die uitgaat van televisie beperkt zich niet alleen tot de ontvanger, maar heeft ook effect op sociale, culturele, politieke en economische structuren. **Manieren van reageren** in het mediadiscours over racistisch supportersgedrag produceren of herbevestigen bepaalde discoursen over ras en etniciteit, kunnen voor categorisaties zorgen en krijgen zodoende een bepaalde betekenis voor de televisiekijker (Sterkenburg e.a., 2012).

Binnen de hoofdcategorie **manieren van reageren** was **emotie & betrokkenheid** het meest besproken subthema. Zo bleek de emotie bij één van de hoofdrolspelers Biya, groot te zijn na de gebeurtenis op het amateurveld. Deze emotie toont nog maar eens aan dat racistische uitingen een indirect en subtiel karakter kunnen hebben en dat ze discursief kunnen werken: de uitdrukking, uitvaardiging en bevestiging vinden plaats door gesproken en geschreven teksten zoals alledaagse conversaties, politieke discussies, wetten en televisieprogramma's (Van Dijk, 2000).

Uit de kwantitatieve resultaten bleek dat de subcategorieën **emotie en betrokkenheid** en **afkeuring** meer voorkwamen in de niet-voetbalgerelateerde programma categorie dan het voetbalgerelateerde programma genre. Juist door de populariteit en invloed van sportmedia als het gaat over heersende discoursen omtrent ras en etniciteit (Sterkenburg e.a., 2012), zouden sportprogramma's en voetbaltalkshows deze gevonden thema's wellicht meer moeten bespreken om heersende raciale en etnische ongelijkheden meer bespreekbaar te maken.

6.1.2. Interne en externe talige middelen

De tweede deelvraag betrof een onderzoek naar de interne en externe talige middelen. In de door Fairclough (2003) beschreven kritische discoursanalyse is er allereerst middels een interne analyse onderzoek gedaan naar vormen van *lexicalisering*. Hierbij lag de nadruk op onderzoek naar de interne, lexicale relaties van de tekst waarbij patronen tussen vocabulaire items te ontdekken zijn. Uit de resultaten van de interne analyse bleek dat de gebeurtenissen rondom Bazoer en Biya en de uitingen van supporters op diverse manieren talig werden gerealiseerd: zo werd er onder meer gesproken over het maken van **oerwoudgeluiden, racistische teksten en spreekkoren**. Deze verschillende uitingen kunnen

“diverse concepten of representaties in het hoofd het van het publiek of een bepaald persoon creëren” (Forrester, 2000, p.3), waardoor er een uiteenlopend beeld wordt gevormd over bijvoorbeeld racistisch supportersgedrag. Het proces van beeldvorming betreft dus een mentaal verloop. Hermes & Reesink (2003) bevestigen deze mentale procedure: “beeldvorming betreft een proces waarbij een wisselwerking plaatsvindt tussen ideeën in ons hoofd en materiële beelden in de werkelijkheid om ons heen en voorstellingen met betrekking tot personen, zaken, feiten en dergelijke” (Hermes & Reesink, 2003, p. 98). Deze beeldvormingsprocessen creëren (mede) onze werkelijkheid van de gebeurtenissen op de Nederlandse voetbalvelden en racistisch supportersgedrag in het algemeen.

Na het verzamelen van alle lexicalisaties omtrent het supportersgedrag zijn de eigenschappen of beschrijvingen die werden verbonden aan deze lexicalisaties, onderzocht. Van alle verzamelde lexicalisaties werden aan **oerwoudgeluiden** de meeste eigenschappen of beschrijvingen toebedeeld. Het meest opvallende resultaat hierbij is dat van deze 44 beschrijvingen slechts in een enkel geval werd verwezen naar racisme. Deze bevindingen sluiten aan bij theoretisch werk van Van Dijk (2000) over nieuw of alledaags racisme, waarbij sprekers ontkennen dat het om racisme gaat. Meijer en De Bruin (2003, zoals geciteerd in Sterkenburg e.a., 2012) stellen ook dat Nederlanders de voorkeur geven aan het spreken over etniciteit in plaats van ras, om zo niet als racist te worden beschouwd. Naast het niet vaak benoemen van racisme, werden er eigenschappen aan **oerwoudgeluiden** toebedeeld die de gebeurtenissen met supportersgedrag in een bredere context beschouwen, een resultaat dat ook al naar voren kwam in de inhoudelijke analyse. Gevonden beschrijvingen als *‘schaadt het Nederlandse voetbal’*, *‘schaadt de voetbalsupporter’* en *‘doe je je club zo tekort mee’* tonen aan dat vormen van racisme hun uitwerking hebben op meerdere lagen binnen de voetbalwereld. Müller e.a. (2007) stellen dat deze vormen liggen ingebed binnen verschillende structuren in het voetbal, van kleedkamers tot velden en bestuurskamers.

De kritische discoursanalyse, die machtsrelaties binnen gesproken en geschreven tekst onderzoekt (Van Dijk, 2015), heeft middels een externe analyse verder vorm gekregen. De focus lag hierbij op het onderzoeken van intertekstualiteit: de aanwezigheid van andere tekstelementen in een tekst (Fairclough, 2003). Hierbij is gelet op verschillende manieren van *verwijzen* in het discours. Uit de resultaten bleek dat er veelvuldig werd verwezen naar

sprekers en partijen binnen het gevoerde discours. Dit betrof voornamelijk voetbal-intimi, zoals voetballers en trainers. Door vrijwel alleen te verwijzen naar sprekers binnen de voetbalwereld, loopt men het risico dat al heersende discourses over ras en etniciteit worden (her)bevestigd of versterkt, in het nadeel van bijvoorbeeld minderheden (Claringbould e.a, 2004). Zeker sportprogramma's, die vrijwel volledig worden gedomineerd door sprekers werkzaam in en rond de voetbalwereld, zijn zodoende zeer invloedrijk als het gaat over heersende discourses omtrent ras en etniciteit (Sterkenburg e.a., 2012).

Een ander opvallende conclusie uit de resultaten is het feit dat er slechts twee keer expliciet werd verwezen naar een donkere spreker. Deze ondervertegenwoordiging zou kunnen duiden op de nog steeds heersende, hiërarchische machtsposities van dominante en witte mannen (Sterkenburg e.a. 2012). Volgens Van Dijk (2000) zou dit dominante perspectief een effectieve werking kunnen hebben, omdat minderheidsgroepen gemarginaliseerd of uitgesloten worden. Uit de resultaten bleek echter wel dat de twee externe, donkere sprekers **direct geciteerd** werden, dat zou kunnen duiden op het feit dat er waarde wordt gehecht aan de mening van deze sprekers. Er werd namelijk veelvuldig gebruik gemaakt van deze vorm van rapportage, ook bij sprekers waarnaar intern verwezen werd.

6.1.3. Sprekers(posities)

Uit de analyse aangaande het verwijzen bleek dat er weinig sprekers en partijen buiten de Nederlandse voetbalwereld werden aangehaald. De resultaten van een sprekerspositie-analyse hebben echter laten zien dat het palet aan sprekers redelijk divers is: van alle 58 sprekers positioneerden 27 sprekers zichzelf of werden door andere sprekers in het discours geïdentificeerd in een positie binnen de voetbalwereld, tegenover 31 sprekers die zichzelf of door anderen werden geïdentificeerd in een discourspositie die als voetbal-extern kan worden beschouwd. Deze bevinding sluit aan bij theoretisch werk van Van Dijk (2000), die stelt dat een onderwerp als alledaags racisme op allerlei fronten en door alle bevolkingsgroepen wordt besproken: in gesproken en geschreven tekst, van alledaagse conversaties tot politieke discussies, van de mensen op straat tot elitaire groepen in de samenleving.

De **voetbal-externe expert**, veelal in de vorm van voetbalanalyticus die als externe partij zijn of haar mening deelde op het gebied van voetbal, is goed vertegenwoordigd in het discours. In een voetbalpraatprogramma als *Studio Voetbal* van de NOS krijgen zij veelvuldig een podium. Dit benadrukt nog maar eens de invloedrijke macht die sportmedia kunnen hebben op een debat over racisme, zeker gezien het feit dat er in toenemende mate media-aandacht voor het uitzenden van sport is en het aantal uren aan sportuitzendingen op de Nederlandse televisie flink gegroeid is (Claringbould e.a, 2004). Naast dit gegeven stellen Claringbould e.a. (2004) dat sportprogramma's vrijwel volledig gedomineerd worden door een wit perspectief: het percentage etnische minderheden dat werkzaam is in de sportjournalistiek is een stuk lager dan in andere takken van de journalistiek. Daarbij zijn voornamelijk witte mannen de journalistiek verslaggevers, presentatoren en editors.

De hoofdrolspelers uit het debat, zowel de **gerepresenteerd voetballer** als **gerepresenteerd supporter**, zijn een stuk minder vertegenwoordigd in het discours. Alleen amateurvoetballer Biya en oud-voetballer Sinouh worden zowel door zichzelf als door andere sprekers als onderwerp of slachtoffer van supportersgedrag gezien. Onder meer Ajax-speler Bazoer en oud-voetballer Gullit positioneerden zichzelf niet als **gerepresenteerd voetballer**. Deze bevindingen sluiten wellicht aan bij eerdere resultaten. Uit de inhoudsanalyse kwamen namelijk subthema's als **distantiëring** en **bespreekbaarheid** naar voren en binnen de kritische discoursanalyse bleek onder meer dat er in de beschrijvingen die werden gekoppeld aan de term **oerwoudgeluiden**, slechts in een enkel geval werd verwezen naar racisme. In navolging van Meijer en De Bruin (2003, zoals geciteerd in Sterkenburg e.a., 2012) kan er dus mogelijk worden gesteld dat een thema als racisme nog steeds erg gevoelig is en men het spreken over racisme probeert te vermijden.

Naast de donkere voetballer als één van de hoofdrolspelers in het discours, kwam de supporter vrijwel in het geheel niet aan het woord in het debat. De sprekerspositie **gerepresenteerd supporter** kwam slechts één keer naar voren, in de vorm van de supportersvereniging van ADO Den Haag. Ook de **institutioneel expert**, veelal in de vorm van een politicus, waren slecht vertegenwoordigd in het discours. Naast het feit dat het zeer onwenselijk is om een eenzijdig debat te voeren waarbij een aantal partijen zo goed als afwezig zijn, zullen al heersende discourses over racisme, ras en etniciteit eerder

(her)bevestigd of versterkt worden dan dat ze onderhevig zijn aan veranderingen (Sterkenburg e.a., 2010, 2012). Daarnaast lopen gemarginaliseerde groepen in de samenleving kans om verder gemarginaliseerd of zelfs uitgesloten te worden (Van Dijk, 2000), door hen geen stem te geven. Zodoende kan een weinig divers scala aan sprekers en partijen een negatieve invloed hebben op discussies over racisme in het voetbal.

7. Conclusie

Nu de verschillende deelvragen zijn beantwoord, kan er een antwoord worden geformuleerd op de centrale vraagstelling van dit onderzoek: hoe het discours over de supporters incidenten rond Bazoer en Biya vorm heeft gekregen op de Nederlandse televisie.

7.1. Vormgeving van het discours

Al meer dan 35 jaar is racisme in het voetbal onderwerp van gesprek. De supportersincidenten rond Bazoer en Biya tonen nog maar eens aan dat voetbal een podium is waar sociaal onacceptabel denken veelvuldig wordt geuit en gereproduceerd (Kassimeris, 2009). In een context waarbij nieuwe generaties voetballers en een steeds multicultureler karakter het Nederlandse voetbal hebben gevormd, heeft deze samenstelling van etniciteiten ook geleid tot meer (aandacht voor) racistische supporter incidenten. De media is een platform waar discourses over dergelijk gedrag onderwerp van discussie zijn. Met name de televisie, die een bepalende invloed uitoefent op het publiek, zou een forum moeten zijn waar dergelijk supportersgedrag besproken dient te worden.

Met het in kaart brengen van het discours over de supportersincidenten rond Bazoer en Biya is er een poging gedaan dit racisme in het voetbal kritisch te beschouwen. Met het blootleggen van het discours, bestaande uit een divers palet aan televisieprogramma's, is de mediale berichtgeving onderzocht op basis van een gedetailleerde tekstanalyse die zowel de micro als macro context in ogenschouw heeft genomen.

Middels een inhoudelijke analyse in navolging van Dörnyei (2007), is er een rijk landschap aan hoofd- en subthema's naar voren gekomen waarbij de hoofdcategorie **manieren van reageren** onder meer in een bredere, maatschappelijke context werd besproken en het subthema **emotie en betrokkenheid** weinig aan bod kwam in de voetbalgerelateerde programma categorie. De kritische discoursanalyse, die als doel heeft om machtsrelaties binnen gesproken en geschreven tekst te onderzoeken (Van Dijk, 2015; Fairclough, 2003), heeft zowel de tekstuele laag als discursieve praktijk van het discours blootgelegd.

Het onderzoek naar interne en externe talige middelen in het discours heeft aangetoond dat er op diverse manieren *gelexicaliseerd* werd en dat dit wellicht van invloed kan zijn op het

mentale proces van beeldvorming over racistisch supportersgedrag. Eigenschappen of beschrijvingen die werden toegewezen aan lexicalisaties lieten verder zien dat het spreken over racisme in sommige gevallen werd vermeden. De intertekstualiteit van het discours is onderzocht middels *verwijzingen*, waarbij er slechts enkele keren sprake was van het refereren aan externe donkere sprekers, door **direct rapporteren**.

Een analyse aangaande de sprekersposities in het discours liet weliswaar een redelijk divers landschap aan sprekers en partijen zien, maar de donkere voetballer identificeert zich zelden als **gerepresenteerd voetballer** in de vorm van onderwerp of slachtoffer van racistisch supportersgedrag. De vrijwel volledige afwezigheid van de supporter in de discourspositie van **gerepresenteerd supporter** laat zien dat het debat over de incidenten in Den Haag en Harkema nogal eenzijdig is verlopen.

7.2 Beperkingen, reflectie en vervolgonderzoek

Ondanks de relevantie van dit onderzoek op het gebied van beeldvorming, zijn er enkele kanttekeningen te plaatsen. Aanvankelijk was het idee om het televisie discours diverser in kaart te brengen. Door het corpus onder te verdelen in de programma categorieën voetbalgerelateerd en niet-voetbalgerelateerd, was de intentie om beide programma genres met elkaar te gaan vergelijken om te onderzoeken hoe het discours al dan niet verschillend vorm zou krijgen. In dit onderzoek heeft deze onderverdeling alleen geleid tot een verfijning van de resultaten van de inhoudelijke analyse. Daarnaast is de sprekerspositie analyse op basis van de theorie van Koole en Ten Thije (1994) niet goed uit de verf gekomen. Dit zou wellicht kunnen komen door het verschil in onderzoeksterrein. Tom Koole en Jan ten Thije hebben onderzoek verricht naar sprekers binnen interculturele teamvergaderingen, waarin verschillende sprekersposities en manieren van identificeren zijn opgesteld. Ondanks het feit dat deze analyse binnen dit corpus resultaten heeft opgeleverd, dient in vervolgonderzoek kritischer te worden gekeken naar het hanteren van een dergelijke analyse en of deze mogelijk verfijnd zou kunnen worden.

Racisme is een lastige term. Onder meer door de historische lading, de veelheid aan interpretaties en mijn eigen positie als onderzoeker. Mijn culturele achtergrond en referentiekader zijn onmiskenbaar van invloed geweest op het algehele onderzoeksproces

en de uitkomsten. Het afstand nemen van het eigen perspectief waardoor er ruimte wordt geboden aan een veelheid aan andere perspectieven, *decentring* (Spencer-Oatey & Franklin, 2009), is dan ook lastig maar niet onmogelijk gebleken gedurende dit onderzoek. De kritische reflecties op dit werk en het algehele proces gedurende de scriptie bijeenkomsten, hebben ervoor gezorgd dat ik mijn rol als onderzoeker steeds kritisch ben blijven benaderen. Dit is ook een proces dat door Dervin (2016) wordt benadrukt: je eigen rol steeds (her)positioneren en je werk constant betwisten. Ook in vervolgonderzoek dient deze reflectie een rol te spelen.

Zoals eerder gesteld is het discours over racistische supportersincidenten op televisie nog niet eerder in kaart gebracht. Er is dan ook voldoende ruimte voor vervolgonderzoek. Op basis van de programma genres die uit het corpus naar voren zijn gekomen, zou toekomstig werk hierop gericht kunnen zijn. Zo is er binnen mediastudies onderzoek gedaan naar programma categorieën (Hermes & Reesink, 2003). Naast een talig uitgevoerde analyse van het mediadiscours, zou er een genreanalyse kunnen plaatsvinden die de karakteristieken van bijvoorbeeld het voetbalgerelateerde genre blootlegt. Doordat een sprekerspositie analyse op basis van Koole en Ten Thije (1994) wel resultaten heeft opgeleverd maar meer verfijnd zou moeten worden, zou deze methode van onderzoek in de toekomst beter uitgewerkt kunnen worden. Zo zou er meer betekenis gegeven kunnen worden aan de verschillende sprekers en hun aandeel in het debat over voetbal racisme. Tenslotte zou vervolgonderzoek erop gericht kunnen zijn bevindingen uit dit onderzoek in een bredere context te plaatsen: een televisie discours over racistische supportersincidenten vergelijken met een discours over bijvoorbeeld etnisch profileren. Zodoende krijgen discussies over racisme een meer maatschappelijk karakter.

Bronnenlijst

- Beller, M. (2007). Stereotype. In: M. Beller, J. Leerssen (Red.), *Imagology. The cultural construction and literary representation of national characters*. New York: Rodopi, 429-433.
- Betekenis 'incident'* (n.d.). *Website*. Geraadpleegd op:
<http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=incident&lang=nn>
- Bolle, J. (17 januari 2016). Oerwoudgeluiden overschaduwden zege Ajax op ADO. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd op:
<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/01/17/oerwoudgeluiden-overschaduwden-zege-ajax-op-ado-a1410069>
- Captain, E.H.G., Ghorashi, H. (2001). Tot behoud van mijn identiteit: Identiteitsvorming binnen de zmv-vrouwenbeweging. In: M. Botman, N. Jouwe & G. Wekker (Red.), *Caleidoscopische visies. De zwarte, migranten- en vluchtelingen-vrouwenbeweging in Nederland*. Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen, 153-187.
- Claringbould, I., Knoppers, A., Elling, A. (2004). Exclusionary Practices in Sport Journalism. *Sex Roles*, 51(11), 709-718.
- Dervin, F. (2016). How to Work with Research Participants: The Researcher's Role. In: Hua. Z, *Research Methods in Intercultural Communication: A Practical Guide*. Hoboken: John Wiley & Sons, 135-146.
- Dijk, T. van. (2015). *The Handbook of Discourse Analysis*. Hoboken, John Wiley & Sons.
- Dijk, T. van. (2000). New(s) Racism: A Discourse analytical approach. In: Simon Cottle (Red.), *Ethnic Minorities and the Media*. Milton Keynes: Open University Press, 33-49.
- Dijk, T. van. (1996). Power and the news media. In: D. L. Paletz. (Red.), *Political communication in action: States, institutions, movements, audiences*. Cresskill: Hampton Press, 9-29.
- Dörnyei, Z. (2007). *Research Methods in Applied Linguistics: Quantitative, qualitative, and mixed methodologies*. Oxford: Oxford University Press.
- Düring, A. (2015). *Beeldvorming door de NOS: een conflict verslagen. Een kwalitatief onderzoek naar beeldvorming van Israel en Palestina door het NOS Journaal*. (master thesis). Universiteit Utrecht. Geraadpleegd op:

<https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/326448>

Entman, R.M. (1993). Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58.

Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse: textual analysis for social research*. London: Routledge.

Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.

Forrester, M. (2000). *Psychology of the image*. London: Routledge.

Ghorashi, H. (2007). Why Ayaan Hirsi Ali is wrong. Geraadpleegd op:

www.signandsight.com

Gouka, M. (1 oktober 2012). Immers zit in zijn maag met 'Lexie gaat op jodenjacht'.

Algemeen Dagblad. Geraadpleegd op: <http://www.ad.nl/nederlands>

[voetbal/immerszit-in-zijn-maag-met-lexie-gaat-op-jodenjacht~ac23e48f/](http://www.ad.nl/nederlands/voetbal/immerszit-in-zijn-maag-met-lexie-gaat-op-jodenjacht~ac23e48f/)

Harkemase Boys. (5 maart 2016). Harkemase Boys – VVOG. *Harkemase Boys*. Geraadpleegd

op: <http://www.harkemaseboys.nl/index.php/2016/03/05/harkemase-boys->

[thuislangs-vvog/](http://www.harkemaseboys.nl/index.php/2016/03/05/harkemase-boys-thuislangs-vvog/)

Hermes, J., Reesink, M. (2003). *Inleiding Televisiestudies*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.

Hoeff, A. van der. (2015). *"Ik ben moslim én ik ben Charlie"* (master thesis). Universiteit

Utrecht. Geraadpleegd op: <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/320147>

Jackson, J. (2014). *Introducing Language and Intercultural Communication*. Abingdon:

Routledge.

Kassimeris, C. (2009). Football and prejudice in Belgium and the Netherlands. *Sport in*

Society, 12(10), 1327-1335.

KNVB. (23 februari 2017). Vooronderzoek naar oerwoudgeluiden Vitesse – Ajax.

Geraadpleegd op: <http://www.knvb.nl/nieuws/betaald>

[voetbal/uitsluitingen/24162/vooronderzoek-naar-oerwoudgeluiden-bij-vitesse-ajax](http://www.knvb.nl/nieuws/betaald/voetbal/uitsluitingen/24162/vooronderzoek-naar-oerwoudgeluiden-bij-vitesse-ajax)

Koole, T., Thije, J.D. ten. (1994). *The Construction of Intercultural Discourse. Team*

discussions of educational advisers. Amsterdam: Rodopi.

Kuipers, M. (2015). Onderzoek: Nationaliteiten in de Eredivisie. *Tussendelinies.nl*.

Geraadpleegd op: <http://www.tussendelinies.nl/onderzoek-nationaliteiten-in-de-eredivisie>

Loon, M. van. (6 maart 2016). Oerwoudgeluiden in voetbalwedstrijd Hoofdklasse. *NRC*

Handelsblad. Geraadpleegd op:

<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/03/06/oerwoudgeluiden-in-voetbalwedstrijd-hoofdklasse-a1408813>

Luyendijk, J. (2006). *Het zijn net mensen*. Amsterdam: Uitgeverij Podium.

Müller, F., Zoonen, L. van, Roode, L. de. (2007). Accidental Racists: Experiences and Contradictions of Racism in local Amsterdam Soccer Fan Culture. *Soccer & Society*, 8(2/3), 335-350.

NOS. (17 januari 2016). Oerwoudgeluiden bij ADO; beelden naar aanklager. NOS. Geraadpleegd op: <http://nos.nl/artikel/2081023-oerwoudgeluiden-bij-ado-beelden-naar-aanklager.html>

Ree, M. de. (25 oktober 2016). Termen allochtoon en autochtoon herzien. *Centraal Bureau voor de Statistiek*. Geraadpleegd op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2016/43/termen-allochtoon-en-autochtoon-herzien>

Spencer-Oatey, H. (2009). Culture and the research process. In: H. Spencer-Oatey, & P. Franklin, *Intercultural interaction: a multidisciplinary approach to intercultural communication*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 269.

Sportgeschiedenis. (21 februari 2017). De moeizame strijd tegen racisme in het voetbal. *Sportgeschiedenis.nl*. Geraadpleegd op: <http://www.sportgeschiedenis.nl/nieuws/2017/02/de-moeizame-strijd-tegen-racisme-in-het-voetbal/>

Sterkenburg, J., Knoppers, A., Leeuw, S. de. (2012). Constructing Racial/Ethnic Difference in and Through Dutch Televised Soccer Commentary. *Journal of Sport and Social Issues*, 36(4), 422-442.

Sterkenburg, J., Knoppers, A., Leeuw, S. de. (2010). Race, ethnicity, and content analysis of the sports media: a critical reflection. *Media, Culture & Society*, 32(5), 819-839.

Tol, I. (17 januari 2016). ADO schaamt zich kapot om racistische fans. *De Volkskrant*. Geraadpleegd op: <http://www.volkskrant.nl/sport/ado-schaamt-zich-kapot-om-racistische-fans~a4226073/>

Verweij, M. (19 januari 2016). Klap Bazoer komt later. *De Telegraaf*. Geraadpleegd op: http://www.telegraaf.nl/telesport/25029738/___Klap_Bazoer_komt_later___.html.

Wodak, R. (2011). Critical discourse analysis. *Continuum Companion to Discourse Analysis*.

Bijlagen

Bijlage 1 : Volledige corpus aan televisieprogramma's

Datum	Programma	Omroep	Tijd in uitzending	Totale tijd
17-01-2016	AT5	n.v.t.	0:00 – 0:38	38 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	02:18 – 03:24	1 min, 4 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	02:33 – 03:42	1 min, 9 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	01:46 – 02:35	49 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	0:00 – 1:06	1 min, 6 sec
17-01-2016	Studio Sport	NOS	24:09 – 31:27	2 min, 9 sec
17-01-2016	Studio Voetbal	NOS	0:30 – 33:50	9 min, 22 sec
18-01-2016	13u Journaal	NOS	0:00 – 0:47	47 sec
18-01-2016	20u Journaal	NOS	0:00 – 0:17	17 sec
18-01-2016	ADO TV	n.v.t.	0:05 – 05:08	5 min, 3 sec
18-01-2016	EenVandaag	AVROTROS	0:00 – 02:50	2 min, 50 sec
18-01-2016	Goedemorgen NL	WNL	0:00 – 0:50	50 sec
18-01-2016	Jeugdjournaal	NOS	0:00 – 02:35	2 min, 35 sec
18-01-2016	Jinek	KRO-NCRV	0:00 – 0:27	27 sec
18-01-2016	Studio Sport	NOS	0:00 – 1:21	1 min, 21 sec
18-01-2016	Voetbal Inside	RTL	0:00 – 03:40	3 min, 40 sec
22-01-2016	11u Journaal	NOS	0:00 – 0:26	26 sec
22-01-2016	Jeugdjournaal	NOS	0:00 – 0:26	26 sec
23-01-2016	Studio Sport	NOS	00:28 – 02:02	1 min, 34 sec
23-01-2016	Studio Sport	NOS	0:00 – 1:09	1 min, 9 sec
24-01-2016	Zondag met Lubach	VPRO	0:00 – 03:13	3 min, 13 sec
07-02-2016	Studio Voetbal	NOS	0:00 – 04:05	4 min, 5 sec
15-02-2016	Nieuwsuur	NOS	0:00 – 12:53	12 min, 53 sec
06-03-2016	Studio Voetbal	NOS	0:15 – 46:40	3 min, 6 sec
07-03-2016	NOS op 3	NOS	0:00 – 02:02	2 min, 2 sec
07-03-2016	RTL Late Night	RTL	0:16 – 28:17	10 min, 48sec
Totaal				73 min, 49 sec

Bijlage 1.1: Subcorpus voetbalgerelateerde televisieprogramma's en transcripten

Datum	Programma	Omroep	Tijd in uitzending	Totale tijd
17-01-2016	<i>Studio Sport</i>	NOS	24:09 – 31:27	2 min, 9 sec
17-01-2016	<i>Studio Voetbal</i>	NOS	0:30 – 33:50	9 min, 22 sec
18-01-2016	<i>ADO TV</i>	n.v.t.	0:05 – 05:08	5 min, 3 sec
18-01-2016	<i>Studio Sport</i>	NOS	0:00 – 1:21	1 min, 21 sec
18-01-2016	<i>Voetbal Inside</i>	RTL	0:00 – 03:40	3 min, 40 sec
23-01-2016	<i>Studio Sport</i>	NOS	00:28 – 02:02	1 min, 34 sec
23-01-2016	<i>Studio Sport</i>	NOS	0:00 – 1:09	1 min, 9 sec
07-02-2016	<i>Studio Voetbal</i>	NOS	0:00 – 04:05	4 min, 5 sec
06-03-2016	<i>Studio Voetbal</i>	NOS	0:15 – 46:40	3 min, 6 sec
Totaal				31 min, 29 sec

NOS Studio Sport (17-01-2016)

Spreekers: Arno Vermeulen (commentator, A), Tom Egbers (presentator, T), Henk Fraser (trainer ADO Den Haag, H), Philip Kooke (verslaggever, PK), Frank de Boer (trainer Ajax, F), Pol van Boekel (scheidsrechter, PvB), Ronald van der Geer (perschef ADO Den Haag, R)

Tijd: 2 minuten, 9 seconden

A (24.09-24.25): Speaker laten weten dat het zo zou kunnen zijn dat de wedstrijd wordt stilgelegd, omdat er geluiden worden gemaakt op het moment dat Bazoer de bal heeft.

T (29.34-29.44): En dan het gedrag van een deel van de Haagse fans. Het was niet voor het eerst, oerwoudgeluiden. Riechedly Bazoer, van Ajax, wilde niets zeggen. Eerst dan nu de coach van ADO, Henk Fraser.

H (29.45-29.48): Ik ga niet liegen dat we dat niet horen waar wij zitten.

PK (29.49-29.50): Wat vind je daarvan?

H (29.51-29.56): Ja, wat ik ervan vind is niet zo belangrijk, denk ik. Maar ik weet wel dat wij als club ons hier van distantiëren. Dus dat geldt ook voor mij.

F (29.57-30.25): Ik schaal dan die mensen die dat roepen niet heel erg hoog in, op dat moment. Ik vind dat we dat niet moeten accepteren. Niet op de velden, niet in Nederland. Kijk, ik moet me daar niet mee bezig houden. Ik moet me bezig houden met wat er op het veld gebeurt, met mijn spelers. Er zijn andere mensen voor, een scheidsrechter of mensen van Den Haag die, directleden die op dat moment de beslissing moeten nemen en daar heb ik mij op geconcentreerd.

PK (30.26-30.30): Je krijgt bij zo'n wedstrijd ook de indruk van hoe erg het nog moet worden, voordat de wedstrijd echt gestaakt gaat worden?

PvB (30.31-30.45): Ja, maar dat is een duidelijk protocol wat daar ligt. Die ligt niet meer op het bordje van de arbitrage, maar die ligt op het bordje van de thuisclub. Dat is een duidelijke, zijn duidelijke richtlijnen. De thuisclub bepaalt wanneer er omgeroepen wordt of eventueel stilgelegd wordt.

T (30.46-30.56): Ja, en ADO-directeur Jan Willem Wigt, uiteindelijk eindverantwoordelijk voor wat er in het stadion gebeurt, wil niets zeggen. Perschef Ronald van der Geer wordt geacht die kastanje uit het vuur te halen.

R (30.57-31.27): Dat we de richtlijnen van de KNVB die hiervoor gelden hebben gevolgd, is niet afdoende gebleken. Nogmaals, de zaak gaat in onderzoek. Wij hebben redelijk geavanceerde apparatuur om uiteindelijk bij degene te komen die zich schuldig hieraan hebben gemaakt. Ja, en over straffen en dat soort dingen, kunnen we het nog niet hebben. Dat zal allemaal in samenspraak met de KNVB en de club gaan, maar we distantiëren ons, keuren het af en hebben de zaak in onderzoek. Mede namens onze directeur.

NOS Studio Voetbal (17-01-2016)

Spreekers: Tom Egbers (presentator *NOS Studio Voetbal*, T), Dick Advocaat (oud-vetballer en huidig coach, D) Jan Mulder (oud-voetballer, J1), Youri Mulder (oud-voetballer, Y), Sjoerd Mossou (voetbalcolumnist en schrijver, S), Jan Beuving (sportcolumnist, J2)

Tijd: 9 minuten, 22 seconden

T (00.30-00.38): Hi, ha, hondenlul was de ergste verwensing ooit gehoord in Cruif zijn dagen. Ook dat was met terugwerkende kracht kinderspel.

T (24.36-24.46): Frank de Boer zegt: ik vind dat we dit niet moeten accepteren in Nederland niet, op de voetbalvelden in Nederland niet. Heeft ADO genoeg gedaan om afstand te nemen van wat de supporters vanmiddag geroepen hebben?

J1 (24.47-24.53): Frank de Boer heeft gelijk, alleen dat is de vraag niet. Wat moet je er tegen doen?

T (24.54-24.56): Wat moet je er aan doen?

S (24.57-25.08): Ja, niet alleen op het moment dat het gebeurt. Het gaat niet alleen om die wedstrijd. Als clubs moet je volgens mij drie dingen doen: ten eerst moet je het keihard veroordelen. Ten tweede moet je proberen al die supporters een stadionverbod te geven...

T (25.09-25.13): Even voor de mensen die niet weten wat er gebeurt is... oerwoudgeluiden aan het adres van Bazoer.

S (25.14-25.23): Maar met keihard afstand nemen bedoel ik ook echt afstand nemen. Niet half. Stadionverbod proberen te geven en ik zou als club gewoon aangifte doen tegen supporters. Je brengt de club zo in diskrediet...

D (25.24-25.25): Maar het moet toch van de KNVB afmaken, toch niet van je eigen club?

S (25.26-25.42): Nee, waarom? Dit moet juist van die clubs afkomen. Clubs moeten eindelijk een keer stelling nemen. Je moet supporters heel serieus nemen, he. Laat ik dat voorop stellen. Maar dit soort uitschot, het bedreigt je club. Ze doen het in jouw stadion, met jouw kleuren aan...

Y (25.43-25.44): Ze hebben zelf ook donkere spelers en de trainer is ook nog donker...

T (25.45-25.57): Maar los daarvan. En niet alleen in dit geval, want dit is ook vreselijk. Clubs als Feyenoord, Utrecht, Ajax, het is altijd halfslachtig. Ja, het is een minderheid... altijd half.

Y (25.58-26.10): Maar jij vindt dat er aangifte gedaan moet worden? Ja, dat is natuurlijk zo, maar kan het ook zonder aangifte? Het is ook gewoon een uiting van racisme... moet het Openbaar Ministerie hier niet ook acties dan ondernemen?

S (26.11-26.21): Maar ik zou het dan als club zijnde, dat wil ik ermee aangeven, een sterk statement vinden als je nou eens keer zegt: we zijn er helemaal klaar mee en wij doen hier dus aangifte van. Maar dat durft niemand.

T (26.22-26.23): Vind jij dat ook Dick? Vind jij dat ADO dat zou moeten doen?

D (26.24-26.29): Ja, vind ik wel. Dan zou dat de eerste club zijn die dit zou doen.

S (26.30-26.31): En niet alleen ADO, he. Ik zie dat bij al die clubs.

Y (26.32-26.41): Maar het schaadt het Nederlandse voetbal heel erg. Het gaat namelijk de hele wereld over. Het gaat door heel Europa. Het staat morgen ook in kranten, in een ander land en dan zeggen ze: moet je eens kijken wat er in Nederland gebeurt is.

S (26.42-26.47): En het schaadt ook de voetbalsupporter in algemene zin, want nu krijg je weer het beeld dat alle voetbalsupporters... het gebeurt natuurlijk bijna nooit.

T (26.48-26.57): En dat is niet zo. Henk Fraser, de coach van ADO werd na afloop gevraagd naar zijn mening over de supporters die dus de oerwoudgeluiden voortbrachten telkens wanneer Bazoer aan de bal kwam.

(26.58-27.03): interview Henk Fraser, coach van ADO Den Haag (zie fragment *NOS Studio Sport*, 17-01-2016).

T (27.04-27.05): Is dat genoeg?

R (27.06-27.34): Nee. Zijn mening is juist belangrijk. Hij doet zogenaamd bescheiden en distantieert zich er ook wel van, maar het zou zo verfrissend zijn als zo iemand een sterk standpunt en zoiets veroordeelde. En dat doet Frank de Boer, Frank de Boer zei er ook goeie dingen over. Maar hij zei er ook bij: ja, verder heb ik daar niets mee te maken. Ik kijk naar mijn team. Het zou zo goed zijn als hij wel een keer zich ermee zou bemoeien.

S (27.35-27.40): Maar het begint in de top. Die top zegt ook niets. Die directeur...

Y (27.41-28.07): Wat goed zou zijn, als je als trainer, toch een beetje de baas over jouw ploeg, of als aanvoeder, dat je zegt: we stoppen ermee, weg aan naar de kant. We gaan gewoon de kleedkamer in. Klaar. En zo een statement... En het beste zou nog zijn, als de eigen supporters dat doen... als dat dan niet gebeurt, dan moet het maar degene zijn die eh... en dan ben je maar kwijt, interesseert niet...

D (28.08-28.15): Dat doe je niet, je stapt er niet uit. Want dan krijg je, wat je zegt, drie punten in mindering. En dat doen ze niet.

Y (28.16-28.20): Maar wat is belangrijker? Er zijn toch waarden in het leven die belangrijker zijn dan drie punten?

D (28.21-28.26): Want het gebeurt niet alleen bij ADO he...

S (28.27-28.50): Ik denk ook niet dat dat heel veel zou oplossen. Het probleem ligt volgens mij veel dieper. Ik mis vooral dat die clubs er niet echt iets aan doen. Het is een heel ander verhaal, maar Feyenoord in Rome, zeiden ook in eerste instantie van ja: het waren niet van ons, we hebben er niets mee te maken. Neem nou eens gewoon stelling. Erken het probleem eerst nou eens gewoon als club. En maak dan een plan...

T (28.51-29.15): ADO zegt: we zijn het aan het onderzoeken. Nee, we zijn het aan het onderzoeken. We walgen hiervan, dat zijn de termen die zijn gebruikt. Woorden. En de mensen die wij kunnen aanwijzen op grond van beelden die wij met onze camera's hebben gemaakt, samen met de KNVB ervoor zorgen dat die mensen een gepaste straf krijgen. Wat is eigenlijk een gepaste straf in dit geval? Moet ADO gestraft worden eigenlijk door de KNVB?

Y (29.16-29.19): Nou ja, dat zijn ADO-supporters dus dan is... ja, zo gaat dat wel.

T (29.20-29.21): Ik vraag het omdat de UEFA...

J1 (29.22-29.26): Als je je misdraagt, krijg je van de UEFA of FIFA de straf.

T (29.27-29.33): Ajax heeft tegen Legia Warschau gespeeld, waarvan de fans racistische uitlatingen deden, moest zonder publiek spelen. Is dat een optie? Zonder publiek spelen. Dick, is dat een optie? Zou jij daarvoor zijn, om in dit geval om het een halt toe te roepen?

D (29.34-29.41): Dat is altijd een optie, natuurlijk. Maar dan moeten ze het overal doen. Het is natuurlijk niet alleen ADO.

S (29.42-29.44): Het gaat nu even alleen om...

(29.45-29.50): Wat voor straffen staan hiervoor? Er staan bepaalde straffen voor, zoiets. Of twee wedstrijden, of nog meer. Dan moet dat maar.

D (29.51-29.53): In de Europa Cup gebeurt het wel. Dat je zonder publiek speelt.

S (29.54-30.04): Ja, maar Dick... je zegt nu wel van: het gebeurt overal. Oerwoudgeluiden in Nederland? Bijna nooit hoor. Echt bijna nooit. Dat is echt heel zeldzaam, gelukkig.

J1 (30.05-30.06): Idioot dat ze er ineens mee komen.

Y (30.07-30.14): Schaken zei dat geloof ik, alsof het normaal is. Ik zie dat de laatste tijd ook niet, ben in best veel stadions geweest...

D (30.15-30.16): Heeft de club een statement afgegeven?

T (30.17-30.20): Ja, maar ik weet niet of dit statement inmiddels al afgegeven is. We hebben kort voor de uitzending contact...

S (30.21-30.22): Het zal tijd worden. Het is half twaalf.

T (30.23-30.36): Ronald van de Geer, perschefman van ADO, heeft vanmiddag al een verklaring van de club voorgelezen en hij heeft verwezen naar – ik kan niet de clubsite van ADO zien- maar daar zouden ze vanavond met een statement komen.

S (30.37-30.41): Ja, maar de directeur moet gewoon voor die camera's staan. Dat is toch gewoon de baas van de club?

T (30.42-30.49): Ik deel je mening. Die moet er staan. Zullen we het weer over het voetballen hebben dan nu? Ik hoop dat de KNVB morgen zegt van: we gaan het aanpakken, echt aanpakken.

J1 (30.50-31.09): Ik zie... even verplaatsen in Bazoer. Wat... want ik hoorde ook dat sommige dingen niet, dat je uit het veld loopt of zo. Een jongen van 19 jaar. 19 jaar ben je volwassen, toch? Is geen kind van acht.

Y (31.10-31.12): Hij was wel naar de scheidsrechter gelopen, he? Zo van: hoor je het, scheidsrechter?

J1 (31.13-31.29): Ja, maar hoe moet je... Als Ajax mee spreken, als dat de volgende keer gebeurt... dat zou ik denk ik zeggen, dan loop jij naar de kant en dan gaan we met z'n elven de kleedkamer in. Of is dat niet goed?

D (31.30-31.32): Dan geef je een signaal af, maar dat...

J1 (31.33-31.36): Dat doet Ajax. En sterker...

Y (31.37-31.39): Dat hoeft hij toch niet aan te geven? Iedereen hoort het toch? Dat hoeft hij niet te gaan beslissen.

J1 (31.40-31.52): Toen die jongen van, Boateng, van Milaan, eruit liep, die kreeg geloof ik straf van de UEFA. Wegens ontoelaatbaar gedrag.

S (31.53-32.08): Er is wel een, beetje ambtenarengelul, maar er is een protocol voor. Je moet eerst naar de vierde official en dan moet de stadionomroeper het omroepen. En zo moet dat... want je hebt met de openbare orde te maken, enzovoort. En daarom is het zo gegaan zoals het nu gegaan is.

J1 (32.09-32.25): Maar die mensen... dat protocol zo opstellen. Die acht ik ook in staat om tegen Boateng te zeggen: die racisten in het publiek... je gaat eerst naar de scheidsrechter, je vult een formulier in en na vijf minuten mag jij roepen: zwart of...Verschrikkelijk!

T (32.26-32.35): We gaan het zo hebben over wat er bij ADO nog meer speelt, aan geld bijvoorbeeld wat uit China zou moeten komen. Nu eerst de korte corner van Jan Beuving, over wat er vanmiddag gebeurde in Den Haag.

J (32.36-33.50): Of je nu voetbalt voor miljoenen of voor een meten dier, is een lullig watje het enige wat je helpt. Als het op de details aankomt zijn alle profs amateurs. Ook op het hoogste niveau kan er verwarring zijn over wie er nou af moet trappen en zoals elke week op duizenden bijvelden gebeurd, kan ook een stadion het kwadraat van onkunde de wortel van iets moois zijn. Helaas net als langs de amateurlijnen, staan op volle tribunes idioten. Maar omdat daar camera's draaien, horen we dat wat zij zeggen. Of nou ja, zeggen... uitstoten komt meer in de buurt. Hoe kwetsend de geluiden ook waren, ADO – Ajax werd niet stilgelegd vanmiddag. In deze ook buiten het voetbalvelden alleen zwart-wittere samenleving, was dat en gemiste kans. Niet de enige van de wedstrijd trouwens, vraag dat maar aan Mike Havenaar. Gelukkig kan geen protocol ons tegenhouden om de wedstrijd in de herhaling wél te onderbreken. (Stilte). Zo, dat is gebeurd. Stilte zingt ons toe, net zoals dat bij de mooiste amateurwedstrijden zo is.

ADO TV (18-01-2016)

Sprekers: Jan Willem Wigt (directeur ADO, JW), Ronald van der Geer (verslaggever ADO TV, R)

Tijd: 5 minuten, 3 seconden

R (0.05-0.13): Jan Willem Wigt, algemeen directeur van ADO Den Haag. Het is een dag na ADO-Ajax en alles wat er gebeurd is. Wat is het gevoel van deze maandag?

JW (0.14-0.17): Ja woede, machteloosheid, frustratie. Ik heb er slecht van geslapen.

R (0.18-0.21): Kunt u ons meenemen naar het moment van afluiten en het moment van nu? Wat is er allemaal gebeurd?

JW (0.22-0.40): Nou, toen de wedstrijd afgelopen was, zijn we gelijk in druk overleg gegaan met alles en iedereen. Instanties die hier bezig waren met de wedstrijd. Gisteravond overleg geweest, statement op de site gezet, laat op de avond. En vanochtend vroeg zijn we ermee verder gegaan. Overleg gemeente, politie, functionarissen. We zijn er echt heel druk mee bezig.

R (0.41-0.42): Maar het gevoel van woede blijft overheersen? Het gevoel van machteloosheid.

JW (0.43-0.45): Ja, het is vreselijk. Ik schaam mij dood.

R (0.46-0.58): Nou had het zo kunnen zijn dat de wedstrijd stilgelegd had kunnen worden. Dat is wat gezegd wordt ook. Waarom is dat niet gebeurd? Kun je uitleggen waarom de wedstrijd uiteindelijk is uitgespeeld en niet is stilgelegd?

JW (0.59-1.57): Ja, het heeft niet veel gescheeld dat 'ie gestaakt zou worden. Er is hier een protocol voor geschreven dat wij volgen. Dat protocol wordt op voorhand met de arbiters, de arbitrage, het arbitrale viertal, de veiligheidsfunctionarissen van ADO en die van Ajax en iemand van de voetbaleenheid voor de wedstrijd besproken. Wordt doorgenomen wat het protocol is. Vrij vroeg in de wedstrijd ontstonden die spreekkoren, hebben wij op gereageerd conform het protocol door stewards het vak in te sturen en met die mensen te laten praten en de boel te laten sussen. Nou, dat hielp niet. Toen is er een eerste oproep gedaan via de stadionspeaker om te stoppen met de spreekkoren. Vervolgens de rust van de wedstrijd is overleg geweest tussen onze veiligheidsfunctionaris en de scheidsrechter hoe nu verder. Het protocol zegt bij een tweede waarschuwing is het risico dat de wedstrijd gestaakt gaat worden. Kort na rust is inderdaad die tweede oproep gedaan en er was besloten in de rust dat als de tweede oproep is gedaan en het stopt niet, zou er gestaakt worden.

R (1.58-1.59): En het is gestopt.

JW (2.00-2.02): Het is gestopt en de wedstrijd kon uitgespeeld worden.

R (2.03-2.09): Heeft Ajax gereageerd en heeft ADO Den Haag een reactie naar Ajax en Bazoer kenbaar gemaakt?

JW (2.10-2.23): Ik kan mij voorstellen dat Ajax ook zeer teleurgesteld en ontstemd over is. Een van de eerste dingen die ik vanochtend heb gedaan, is een excuusbrief sturen - echt uit het hart – naar Ajax, naar de directie en ik heb ook gevraagd om die excuses en het hele nare gevoel wat we hebben over te brengen op de speler Bazoer.

R (2.24-2.29): Ik denk dat het lastig is om over protocollen te praten, terwijl jij je gewoon verantwoordelijk voelt.

JW (2.30-2.42): Ja, zeker zo. Het is niet te bedenken, niet te begrijpen dat dit soort dingen gebeuren. Mensen

die van de club houden, althans daar ik ga vanuit dat ze dat vinden, dat ze dat uitstralen, zich zo gedragen en de club zo in diskrediet brengen.

R (2.43-2.47): Heb je dat gevoel ook gehad toen je zelf naar de wedstrijd kijk en dat (oerwoudgeluiden) hoorde?

JW (2.48-2.54): Toen ik hoorde dat dit speelde, dan denk je hoe het in hemelsnaam mogelijk is dat mensen dit doen. In eigen stadion, zo je eigen club in verlegenheid brengen.

R (2.55-3.02): Het is nu maandag. Iedereen praat over straffen, iedereen praat over het opsporen van de daders. Wat gaat er precies gebeuren?

JW (3.03-3.30): Nou, vanochtend zoals ik zei, heb ik overleg gehad met gemeenten en de veiligheidsfunctionarissen van de politie. De boel besproken, de boel geëvalueerd. Vandaag worden de beelden en geluiden voor ons beschikbaar en kunnen we het onderzoek starten. We hebben geavanceerde apparatuur, dat is bekend. Dus de pakkans is ook redelijk groot. We gaan er volop mee aan de slag en we hopen daar deze week mee met de resultaten te komen. Ook het openbaar ministerie kijkt mee. Nogmaals, we gaan ze keihard aanpakken wat mij betreft.

R (3.31-3.33): Verwacht ADO Den Haag zelf ook nog een straf?

JW (3.34-3.51): Ja, dat weet ik niet. Dat is uiteraard aan de KNVB. We wachten de berichtgeving uit de KNVB af. We hebben het protocol zo goed mogelijk gevolgd. Het blijft zeer teleurstellend wat er gebeurd is en we zullen met de KNVB in overleg gaan hoe en wat en hoe verder. De beslissing ligt uiteraard daar.

R (3.52-3.59): Er wordt heel veel gesproken over strafmaten. Ik denk dat het woord stadionverbod wel gaat vallen he? Want dat is wat iedereen wil horen. Dat is misschien eigenlijk wel een logisch vervolg.

JW (4.00-4.08): Ja, er staat een straf op, een richtlijn van vijf jaar en wat mij betreft worden die ook uitgedeeld.

R (4.09-4.11): Morgen overleggen? Druk hiermee nog?

JW (4.12-4.21): Ik ben de hele dag nog met niks anders bezig geweest. Dat geeft ook niet, want dit is te ernstig. Wij gaan het onderzoek starten vandaag met die beelden en we zijn er vol vuur mee bezig.

R (4.22-4.32): Reacties zijn er van veel kanten. Zo heeft de supportersvereniging 'Haagse Bluf' haar afkeuring inmiddels laten blijken en ook de supporters laten zich horen op bijvoorbeeld social media.

JW (4.33-4.45): Ja, als je de fansites leest, en dat doe ik regelmatig, dan zie je toch ook wel dat de supporters zelf – ik blijf lovend over de groep supporters die we hebben – dit gedrag echt volkomen veroordelen en het niet acceptabel wat er gebeurt.

R (4.46-4.50): Is het ooit uit te bannen? Is misschien ook wel een heel logische vraag.

JW (4.51-4.59): Ja, is wel een hele lastige vraag. Je verwacht niet dat mensen naar hun eigen club komen, naar hun eigen stadion komen om dit soort dingen te doen. Dus uitbannen, ik weet het niet. Maar neemt niet weg dat je er keihard tegen op moet treden.

R (5.00-5.01): Reactie gekregen al uit Amsterdam vandaag?

JW (5.02-5.04): Nee, nog niet.

R (5.05-5.06): Sterkte ermee.

JW (5.07-5.08): Dankjewel.

NOS Studio Sport (18-01-2016)

Sprekers: Gert van 't Hof (presentator *NOS Studio Sport*, G), Hans van Kastel (woordvoerder KNVB, H), Verslaggever (van *NOS Studio Sport*, V)

Tijd: 1 minuut, 21 seconden

G (0.00-0.27): Het Openbaar Ministerie gaat de beelden van de spreekkoren bij ADO – Ajax gisteren, nader bekijken om te beoordelen of er strafrechtelijk onderzoek nodig is. De aanklager van de KNVB zal zich buigen over de zaak. Vooral de speler Riechedly Bazoer moest het bij de ADO-fans ontgelden met oerwoudgeluiden. De club neemt de zaak hoog op en wil maatregelen tegen de fans.

H (0.28-0.52): De bal ligt nu in eerste instantie bij ADO Den Haag. Dat zij gaan bekijken, ja, wie de individuele daders waren. We gaan ervan uit dat ze een heel eind komen. Hopen wij ook dat zij een stadionverbod opleggen. Ja, en dan willen wij heel graag dat zij dat stadionverbod doorgeven aan de KNVB, zodat wij er een landelijk stadionverbod van kunnen maken. Dus dat die mensen ook geweerd worden uit landelijke stadions dan alleen ADO Den Haag.

V (0.53-0.55): Het OM gaat het nu onderzoeken. Wat vinden jullie daarvan?

H (0.56-1.15): Dat is hartstikke goed. Als je kijkt naar de grondwet, racisme is gewoon bij de wet verboden. Het moet eigenlijk geen verschil maken bij strafrechtelijk onderzoek of het in een voetbalstadion gebeurd of in een uitgaansgelegenheid of op het schoolplein. Het is gewoon bij wet verboden. Het moet gewoon strafrechtelijk aangepakt worden. Dus we vinden het heel goed dat het OM hier iets mee doet.

G (1.16-1.21): ADO heeft vandaag een brief gestuurd met daarin het verzoek om excuus over te brengen aan Bazoer.

Voetbal Inside (18-01-2016)

Sprekers: Wilfred Genee (presentator, W), Johan Derksen (voetbalanalist, J), Roelof Luinge (oud-scheidsrechter, R)

Tijd: 3 minuten, 40 seconden

W (0.00-0.07): Dan gaan we naar die andere wedstrijd. Roelof, wat had jij gedaan bij de wedstrijd ADO Den Haag – Ajax? Had jij ingegrepen als scheidsrechter zelf? Had je stilgelegd?

R (0.08-0.46): Het is al tien jaar zo dat de thuis spelende club daarvoor verantwoordelijk voor is, want die heeft een protocol. En Bazoer is naar Pol van Boekel (scheidsrechter bij ADO – Ajax) en Pol heeft gezegd van: de veiligheidscoördinator is ermee bezig. Toen is het meerdere keren in het stadion omgeroepen, maar het heeft niet geholpen. En ik ben verbaasd, want bij Den Haag spelen donkere spelers. Henk Fraser is een donkere speler. Bij Ajax... Dan denk ik niet dat ze met elkaar zeggen van: jongens, we gaan met elkaar het veld af. Ook van Den Haag niet en achteraf hebben ze nou achteraf excuses aangeboden, maar toch kan dit gewoon niet.

J (0.47-1.47): Ik vind, we maken één fout. Het heeft niets te maken bij Den Haag of bij Ajax nog andere donkere spelers spelen. Ook een blanke speler zou moet zeggen: jongens, één van mijn medespelers... één van mijn tegenstanders die wordt zo onheus bejegend. Hier willen we niet meer bij horen. Het is de lafheid ten top. De leiding van Den Haag is bang dat 's avonds de ruiten worden ingegooid, want die vlerken die dat roepen zijn inderdaad daar ook toe in staat. Maar het ergste is toch, meneer Zuiverloon (donkere voetballer) daar lees ik een quote van in alle kranten: we moeten met die jongens gaan praten, want dit kan zo niet. Dan denk ik: ja, dat is niet het gebaar. Daar lachen ze om, die groep. Die groep moet gewoon uit de stadion verbannen worden en we hebben bij Utrecht gezien dat ze eigenlijk beloond worden voor racistische teksten. Daar kregen ze een beter plaatsje op de tribune. Utrecht, club, totaal geen respect meer voor. Hetzelfde nu bij Den Haag. Die meneer Wigt...

W (1.48-1.51): Jan Willem Wigt, die is vandaag geïnterviewd door de perschef Ronald van der Geer.

J (1.52-1.56): Oh, dat is goede journalistiek. Dat de perschef van Den Haag de baas... die zou best goede vragen gesteld hebben.

W (1.57-2.00): Wat gebeurde er precies? Wat gebeurde er allemaal?

(2.00-2.42): Interview met directeur ADO Den Haag, zie fragment *ADO TV (18-01-2016)*.

J (2.43-3.05): Die is z'n eigen straatje aan het schoonvegen, want die heeft natuurlijk de nodige kritiek gehad. Dan moet de perschef met een microfoontje komen en dan moet hij het volk toespreken. Hij moet zich kapot schamen, deze meneer. En ieder team dat onder die omstandigheden de wedstrijd uitspeelt, moet zich kapot schamen. Als je dit in Nederland gaat tolereren, is de totale verloedering een feit.

W (3.06-3.09): Ja, nu heeft hij wel gezegd dat hij zich schaamt. Volgens mij zelfs een brief geschreven ook aan Ajax waarin hij zijn excuses aanbiedt.

J (3.10-3.18): Ja, maar we hebben... je moet ingrijpen wanneer je in moet grijpen. Dan tref je ze. Want al die goedwillende mensen keren zich tegen die vlegels dan.

W (3.19-3.21): Vlegels en vlerken hoor ik hier.

J (3.22-3.24): Nou ja, je hebt er eigenlijk geen juiste betiteling voor, he.

W (3.25-3.34): Nee, dat merk ik inderdaad. Maar het feit dat ze excuses aanbieden maakt niet zoveel uit. Ze zeggen dat ze geavanceerde apparatuur hebben waarmee ze kunnen opsporen. Daarvan zeg jij: zodra ze ze hebben, stadionverbod, komen er niet meer in.

J (3.35-3.40): Ja, ik vind dit zo iets ernstigs. Als je dit tolereert, is echt het einde zoek.

NOS Studio Sport (23-01-2016)

Sprekers: Riechedly Bazoer (speler Ajax, R), Joep Schreuder (verslaggever, J)

Tijd: 1 minuut, 34 seconden

J (00.28-00.39): Er zijn jongens van negentien die alles wat ze meemaken, zoals de afgelopen weken transfergeruchten, mikpunt van racistisch gedrag, dan raak je best wel in de war. Kan ik mij voorstellen. Jij niet? Ben jij zo koel?

R (00.40-01.05): Nou, ik ben een nuchtere jongen. Dat heb ik al vaker gezegd in de media. Maar ik wil er eigenlijk niet meer over praten, ik heb het afgesloten. Ik wil het liefst belangrijk zijn voor het team. Assists, doelpunten en natuurlijk kampioen worden. En ik ben blij dat ik dat vandaag ben met de 1-0 en dat we gewonnen hebben. Dus, wat ik al zeg, wat er in Den Haag is gebeurd heb ik achter mij gelaten.

J (01.06-01.13): Ik had er wel één vraag over. Excuses van de club ADO, de bloemen. Accepteer jij die?

R (01.14-01.19): Eerlijk gezegd heb ik de brief niet gezien. De bloemen heb ik wel gezien, maar die heb ik gewoon bij Ajax gelaten.

J (01.20-01.40): Probeer mij even te helpen. Er is een collega die tegen mij zegt zojuist: hoe is het mogelijk dat er een week niet over is gesproken wat er bij ADO is gebeurd? Dat zijn jongens zoals Bazoer die willen gewoon lekker voetballen. Werkt het zo Riechedly, in de voetbalwereld? Daar heb je het dan even niet meer over, dat is dan heel vervelend en dan gaan we gewoon weer verder. Gaat het zo? Zoals jij zegt: ik sluit het af en ga voetballen?

R (01.41-02.02): Ja, ik sluit het af. Het is vervelend wat er is gebeurd in Den Haag. Ja, daar laat ik de KNVB dingen, maatregelen nemen. Dat doe ik zelf niet. Zoals ik zeg: ik wil graag voetballen, belangrijk zijn voor het team. Ik heb het al achter mij gelaten en ben blij dat ik vandaag belangrijk ben voor het team en de drie punten heb gehouden in Amsterdam.

NOS Studio Sport (23-01-2016)

Sprekers: Gert van 't Hof (presentator NOS Studio Sport, G) Frank de Boer (trainer Ajax, F), Joep Schreuder (verslaggever NOS Studio Sport, J)

Tijd: 1 minuut, 9 seconden

G (22.52.51-22.52.58): Zo wint Ajax dankzij een razendsnelle treffer van Riechedly Bazoer. Al met al een bewogen week voor de jonge Ajacied.

(22.52.59-22.53.22): Interview met Riechedly Bazoer, zie fragment NOS Studio Sport (23-01-2016).

J (22.53.23-22.53.26): Was je ook zo blij voor Bazoer?

F (22.53.27-22.53.41): Ik ben voor iedereen blij, ook zeer zeker voor Riechedly. Hij wil graag doelpunten maken, hij wil graag belangrijk zijn. Jij bedoelt waarschijnlijk naar vorige week, is dat hartstikke, ja... misschien een lange neus naar die mensen.

(22.52.42-22.53.47): Interview met Riechedly Bazoer, zie fragment NOS Studio Sport (23-01-2016).

F (22.53.48-22.54.00): Ik heb niks aan 'm gemerkt, de hele week niet. We hebben er ook helemaal niet over gesproken. We zijn gewoon gefocust op deze wedstrijd en hij heb heel goed getraind en dit is het resultaat.

NOS Studio Voetbal (07-02-2016)

Sprekers: Tom Egbers (presentator NOS Studio Voetbal, T), Ruud Gullit (oud-voetballer, R), Jan Mulder (oud-voetballer, J), Yuri Mulder (oud-voetballer, Y), Bert van Marwijk (oud-voetballer en huidig coach van Saudi-Arabië, B), Kenneth Vermeer (doelman Feyenoord, K), Jeroen Grueter (verslaggever NOS, J)

Tijd: 4 minuten, 5 seconden

T (22.20.34-22.20.56): Kenneth Vermeer, ooit keeper van Ajax, werd vandaag uitgeroemd door een deel van het Ajax-publiek, omdat hij nu het doel van Feyenoord verdedigt. Daarom. Er bungelde een pop waarop de naam Vermeer was gekalkd in een strop over de reling. Juan Mata, ooit speler van Chelsea en nu Manchester United, keerde vandaag terug op het veld en kreeg van het publiek een staande ovatie.

T (22.21.30-22.21.58): Goeienavond, welkom bij Studio Voetbal. Met vandaag aan tafel: Bert van Marwijk, voorheen bondscoach van het Nederlands elftal thans van Saudi-Arabië. Aan de andere kant van de tafel, oud-aanvoerder van het Nederlands Elftal Ruud Gullit. Een andere oud-international naast hem, Jan Mulder en tegenover Jan Mulder Youri Mulder, ook oud-international. We keken net, of we hadden het net over Juan Mata en Chelsea in relatie tot wat er gebeurd is bij Ajax vandaag, Ajax- Feyenoord. Willen jullie hier iets over kwijt? Jan, jij...

J (22.21.59-22.22.09): Nou, hij ging van het veld af en kreeg een staande ovatie van het Chelsea-publiek. Zo prachtig, inderdaad.

T (22.22.10-22.22.12): Waarom kun je het niet vergelijken, Ruud?

R (22.22.13-22.22.33): Omdat je twee rivalen hebt. Ajax en Feyenoord zijn rivalen. (Geroezemoes door elkaar van de andere tafelgasten). Je hebt ook Real Madrid, Figo, van Barcelona. Maar het is niet goed te praten.

J (22.22.34-22.22.46): Nee, Figo ging weg. Mata moest weg. Die wilde graag bij Chelsea blijven. Dat is het verschil.

J (22.22.47-22.22.48): Ja, maar dat publiek weet dat dan.

R (22.22.49-22.22.52): Ja, maar het is niet goed te praten. Het is de manier hoe je je uit.

T (22.22.53-22.23.01): Het zou mooi zijn als het publiek van Ajax tegen Kenneth Vermeer zegt: hé Kenneth... (klappen). Nu tegen de concurrent.

R (22.23.02-22.23.03): Het zou een mooi statement zijn. Dat wel, ja.

T (22.23.04-22.23.05): Jij bent ook wel eens uitgejoeld...

R (22.23.06-22.23.19): Ja, maar je weet het. Er zijn nu wat dingen gebeurd, met Bazoer op een gegeven moment. Dat mensen zeggen: ja, maar... er is altijd een reden. Maar ik denk dat het goed is dat mensen er wel wat over zeggen en wel wat mee doen. Dat werd wel tijd.

T (22.23.20-22.23.44): Ja, nou ja, de man die het gedaan heeft of verantwoordelijk gehouden wordt, is gearresteerd. Stadionverbod gekregen. De KNVB zegt weer... Wij hebben een Tweetje van Bert van Oostveen vandaag. Ik weet niet of we die kunnen laten zien. Bert van Oostveen vond het een walgelijke vertoning vandaag. Hij zegt: op korte termijn moeten we in gesprek met supportersverenigingen aan de voorkant en strenger straffen aan de achterkant. Yoeri.

Y (22.23.45-22.24.29): Nou ja, ik denk wel dat het goed is dat je ze, ja... Dat je zeg gaat onderwijzen wat we wel en niet moeten doen. Maar het is ook wel erg betuttelig. Dus ik vind dat je aan de achterkant gewoon moet bestraffen en ik denk dat dat gewoon voldoende is. Dat je op een gegeven moment duidelijk laat merken van: dit is de grens. Dan is dat de grens, maar je moet op een gegeven moment oppassen dat je niet elke week bij dit soort dingen heel veel aandacht gaat geven. Ik kan me herinneren: Lehman ging van Milaan naar Schalke. Die kwam terug bij Dortmund. Toen hadden ze daar ook een pop aan een galg gehangen. Ik weet het niet, hij is toen helemaal niet verder... het zal wel. Het is inderdaad schandelijk...

T (22.24.30-22.24.31): Jij vind dat we dat niet moeten laten zien?

Y (22.24.32-22.24.33): Nee, dat vind ik wel...

R (22.24.34-22.24.36): Je moet straffen, maar niet teveel aandacht aan geven.

Y (22.24.37-22.24.47): Wat Kuyt zei vandaag, vind ik goed. Uitbannen, rigoreus even op reageren en dan geen aandacht meer aan geven.

B (22.24.48-22.24.50): Zo weinig mogelijk aandacht aan geven en zo hard mogelijk straffen.

T (22.24.51-22.25.14): Ehm, de voorzitter van de KNVB, Michael van Praag, heeft er vandaag ook iets over gezegd. Een beetje wat jij zegt, Bert. Die heeft ook Twitter gebruikt. Hij zegt: onvoorstelbaar stuitende actie tegen Kenneth Vermeer in de Arenda. Volledig onacceptabel. Reken er op dat de KNVB dat begrijpt. In Frankrijk is Olympique Marseille, heeft twee wedstrijden zonder publiek moeten spelen vanwege iets vergelijkbaars.

Y (22.25.15-22.25.17): Dat zijn fikse straffen.

T (22.25.18-22.25.19): Althans...

Y (22.25.20-22.25.32): Daar hebben we het toen ook over gehad tegen ADO, met Bazoer, dat is dan een wedstrijd zonder publiek. Ja, dan ga je ook als club... dan ga je vooraf misschien actie ondernemen richting supporters van 'kijk nou uit wat je doet'.

T (22.25.33-22.25.37): Zullen we dan even luisteren ter afsluiting luisteren naar Kenneth Vermeer, waar het om te doen was vandaag, zelf over zei?

K (22.25.38-22.25.42): Ik heb het gezien, maar ik wil daar niet zoveel woorden aan vuilmaken.

J (22.25.43-): Maar breekt je hart dan niet?

K (22.25.44-22.25.50): Ja, wat moet ik erover zeggen? Niet veel.

J (22.25.51-22.25.53): Ik kan me voorstellen dat het jou ontzettend veel doet. Dit zijn ook de mensen die jou hebben toegejuicht in het verleden.

K (22.25.54-22.25.26): Je zegt het goed, in het verleden.
T (22.25.27-22.25.28): Iemand hier nog iets over zeggen?
B (22.25.29-): Ja, wat moet hij dan zeggen? Hij heeft gelijk.

NOS Studio Voetbal (06-03-2016)

Sprekers: Tom Egbers (presenteraar NOS Studio Voetbal, T), Kees Jansma (voetbalcommentator en analist, K), Willem Vissers (journalist De Volkskrant, W), Jan Mulder (oud-profvoetballer, J)

Tijd: 3 minuten, 6 seconden

T (0.15-0.31): Het nieuws is niet dat er apengeluiden zijn gemaakt in de richting van een donkere speler bij een wedstrijd tussen Harkemase Boys en VVOG. Het gebeurt helaas wel vaker, in alle windstreken. Het nieuws is dat een assistent-coach die daartegen ageerde bij de scheidsrechter in Friesland, de rode kaart krijgt.

T (43.50-43.56): Harkemase Boys willen we ook nog even laten zien. VVOG, het bizarre. Laten we het beeld er maar gewoon even bij pakken meteen.

(43.57-44.43): Wedstrijdfragment incident Pernely Biya, zie fragment *RTL Late Night (07-03-2016)*. Begeleidende tekst: een wedstrijd in Friesland waarbij een donkere speler van, het is deze jongen de tribune... donkere speler van VVOG apengeluiden naar zich toegeslingerd krijgt. Hij zegt dat tegen de scheidsrechter, he Kees. Hij zegt dat tegen de Scheidsrechter. En de assistent-coach zegt daar ook iets van, van VVOG, en die krijgt dan geel? Nee, die krijgt de rode kaart. Hij krijgt de rode kaart. Wedstrijd is uiteindelijk gestaakt, door de spelers van beide teams. Omdat de VVOG-coach inderdaad zegt van: jongens, we gaan eraf. En uiteindelijk de resterende tien minuten zijn dan een soort van uitgespeeld, maar er is niet meer echt gespeeld. Maar de scheidsrechter gaf dus een rode kaart aan de assistent-coach.

K (44.44-44.59): Wat ik het schrijvende hieraan vond, ik heb de beelden ook zitten opzoeken, is dat die jongen zelf zegt tegen de scheidsrechter, die er nota bene tien meter vandaan staat: laten we er hier nou mee ophouden. Dit is onacceptabel, hoor je nou wat ze doen. Ja, of de scheidsrechter moet een probleem met z'n gehoor...

J (45.00-45.01): Een racist.

K (45.02-45.03): Het probleem is, z'n gehoor...

J (45.04-45.05): Gewoon een racist.

T (45.06-45.13): De scheidsrechter zegt inmiddels, wij hebben contact met 'm gehad: hij zegt dat hij het niet gehoord heeft en hij betreurt zijn beslissing nu, dat hij een rode kaart heeft gegeven aan de assistent-coach.

K (45.14-45.19): Hij had toch gewoon moeten luisteren naar die jongen die naar 'm toe kwam? Die liep naar 'm toe, echt gestipuleerd van: help mij.

W (45.20-45.23): Moedige mensen hebben wij nodig. Want sowieso, wat die man bezielt op de tribune is echt wel...

J (45.24-45.26): Ja nee, maar wat bezielt die scheidsrechter om? Kijk, hij betreurt die rode kaart...

T (45.27-45.29): Hij zegt dat hij het niet gehoord heeft. Hij zegt dat hij het niet gehoord heeft.

J (45.30-45.31): Maar waarom geeft een rode kaart aan die man...

T (45.32-45.39): Omdat hij, ja, opstaat tegen het gezag van die scheidsrechter. Aanmerkingen op de leiding, heet dat Jan. Aanmerking op de leiding.

J (45.40-45.52): Ja, maar dan heeft hij de woorden gehoord die die man, die trainer riep. En die betroffen dat racistische onzin-gedoe. Dat heeft 'ie dan toch gehoord?

T (45.53-45.54): Zou die het gehoord hebben? Hij zegt van, hij zegt niet.

K (45.55-46.08): Nogmaals, als hij het niet gehoord zou kunnen hebben, dan ziet hij wel zeg maar, ik ga het nu even dramatiseren, hoewel... Dan heeft 'ie blijkbaar de wanhoop en de paniek bij die speler niet goed ingeschat, want die komt naar hem toe en zegt: help mij, scheidsrechter.

J (46.09-46.24): Ja, maar die trainer stuurt 'ie eruit omdat hij opstandig doet tegen de leiding. Maar dat doe je toch met woorden? En die heeft 'ie toch gehoord? Die woorden betroffen dat racisme.

T (46.25-46.26): Die had 'ie serieus moeten nemen, maar hij heeft denk ik...

J (46.27-46.31): Ja, hij nam ze serieus, maar hij stuurde die man weg. Nou ja, gooi het maar in mijn pet, zeg.

T (46.32-46.38): De KNVB is nog niet in het bezit van het wedstrijdformulier. Wordt vervolgd, maar wat jij zegt Willem: we hebben moedige mensen nodig.

W (46.39-46.40): Nou ja, goed. Ja.

Bijlage 1.2: Subcorpus niet-voetbalgerelateerde televisieprogramma's en transcripten

Datum	Programma	Omroep	Tijd in uitzending	Totale tijd
17-01-2016	AT5	n.v.t.	0:00 – 0:38	38 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	02:18 – 03:24	1 min, 4 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	02:33 – 03:42	1 min, 9 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	01:46 – 02:35	49 sec
17-01-2016	Omroep West	n.v.t.	0:00 – 1:06	1 min, 6 sec
18-01-2016	13u Journaal	NOS	0:00 – 0:47	47 sec
18-01-2016	20u Journaal	NOS	0:00 – 0:17	17 sec
18-01-2016	EenVandaag	AVROTROS	0:00 – 02:50	2 min, 50 sec
18-01-2016	Goedemorgen NL	WNL	0:00 – 0:50	50 sec
18-01-2016	Jeugdjournaal	NOS	0:00 – 02:35	2 min, 35 sec
18-01-2016	Jinek	KRO-NCRV	0:00 – 0:27	27 sec
22-01-2016	11u Journaal	NOS	0:00 – 0:26	26 sec
22-01-2016	Jeugdjournaal	NOS	0:00 – 0:26	26 sec
24-01-2016	Zondag met Lubach	VPRO	0:00 – 03:13	3 min, 13 sec
15-02-2016	Nieuwsuur	NOS	0:00 – 12:53	12 min, 53 sec
07-03-2016	NOS op 3	NOS	0:00 – 02:02	2 min, 2 sec
07-03-2016	RTL Late Night	RTL	0:16 – 28:17	10 min, 48sec
Totaal				42 min, 20 sec

AT5 (17-01-2016)

Sprekers: Nemanja Guldelj (speler Ajax, N), Donny van de Beek (speler Ajax, D), Verslaggever AT5 (V)

Tijd: 38 seconden

N (0.00-0.05): Ja, dat is schandalig. Dat kan niet. Goed van Bazoer dat hij er heel rustig onder blijft.

D (0.05-0.12): Als je ziet hoe Riechedly ermee om gaat, dan denk ik dat er gewoon een heel sterk persoon is.

V (0.13-0.14): Het moet toch een keer klaar zijn met dit soort onzin?

D (0.15-0.18): Ja, dat vind ik ook. En het is natuurlijk aan ADO wat hun ermee gaan doen.

V (0.19-0.20): Hebben jullie in de kleedkamer daar iets over gezegd?

N (0.21-0.38): Ja, tuurlijk. Tuurlijk weet je dat... In de rust niet hoor. Dan ben je volledig met de wedstrijd bezig. Maar na de wedstrijd heb je het er wel over en iedereen weet dat het niet kan en dat het een keer moet ophouden. Aan ons is het om, wat wij hebben gedaan, de drie punten te pakken en dat is het beste antwoord.

Omroep West (17-01-2016)

Sprekers: Henk Fraser (trainer ADO, H), Bart Nolles (verslaggever Omroep West, B)

Tijd: 1 minuut, 4 seconden

B (02.18-02.30): Nog een ding wil ik met je bespreken, want het gaat in alle nabeschouwingen nu niet alleen om de nederlaag, maar ook het uiten van de supporters gedurende de wedstrijd ten opzichte van Bazoer. Oerwoudgeluiden hebben we helaas gehoord. Ja Henk, wat vind jij daarvan?

H (02.31-02.47): Ja kijk, ik vind eerlijk gezegd dat deze mensen echt deze mooie club tekort doen. Uiteraard, ik heb nu drie interviews gehad en alle gaan over – een gedeelte over – die oerwoudgeluiden. Dus dat betekent dat je zo, zo deze club tekort doet. Weet je, los van dat, ik vind...

B (02.48-02.49): Ben jij persoonlijk hierdoor geraakt ook?

H (02.50-02.57): Nee, want dit soort mensen kunnen mij niet raken. Dit hoort niet bij deze tijd meer. En gelukkig ook de club distantieert zich van dit soort zaken, dus dat doe ik ook.

B (02.58-03.00): De club gaat waarschijnlijk wel achterhalen wie dit waren...

H (03.01-03.16): Ja, ik denk dat de club dat wel verplicht is. Niet eens zozeer naar Bazoer of naar mij. Het is vooral verplicht, denk ik, naar zichzelf. Wij zijn een club die steeds meer, denk ik terecht, de uitstraling krijgen van een club die wil groeien...

B (03.17-03.18): Dit hoort niet meer bij ADO.

H (03.18-03.24): Dit past helemaal niet meer bij ADO en past, wat ik net al zeg, past totaal niet meer bij deze, bij deze eeuw.

Omroep West (17-01-2016)

Sprekers: Vito Wormgoor (speler ADO, V), Bart Nolles (verslaggever Omroep West, B)

Tijd: 1 minuut, 9 seconden

B (02.33-02.46): Toch, de gesprekken na afloop gaat het helaas niet alleen om de nederlaag, maar ook om uitlatingen van supporters richting Bazoer. Jij was aanvoerder vandaag. Hoe heb je dat ondergaan?

V (02.47-03.06): Natuurlijk krijg je er wel iets van mee. Ik vind het niet netjes wat ze (de supporters) doen. Ik bedoel, het is natuurlijk een kleine groep die het doet en volgens mij zijn ze er ook op geattendeerd. Ze zijn ervoor gewaarschuwd, maar dan zie je in de tweede helft dat ze ermee door blijven gaan. Dan heb ik zoiets van: scheidsrechter, heb je het in de hand ja of te nee, wat ga ik doen?

B (03.07-03.11): Jij kunt ook als aanvoerder zeggen: onder dergelijke omstandigheden willen wij niet voetballen.

V (03.12-03.24): Nee dat klopt, maar ik bedoel... in de rust is er volgens mij ook wel toegesproken dat er vanuit...dingen... Ik vind niet dat ik als aanvoerder nog iets moet zeggen. Ik bedoel: ja, ze zijn gewaarschuwd. Dan lijkt het mij dat je luistert. Niet dus.

B (03.25-03.26): Want eigenlijk hoort dit niet meer bij deze club.

V (03.27-03.42): Nee, ik schrok er eigenlijk wel een klein beetje van. Ik dacht, dat hebben we een beetje achter ons gelaten, hopelijk in heel Nederland. Vooral bij deze club. Mijn dochter zit ook op de tribune, dus ik vind dat dit niet mag gebeuren.

Omroep West (17-01-2016)

Sprekers: Tom Beugelsdijk (speler ADO, T), Bart Nolles (verslaggever Omroep West, B)

Tijd: 49 seconden

B (01.46-01.53): Het gaat niet alleen om de nederlaag vandaag nu na afloop. Het gaat ook met name om de supporters van ADO die oerwoudgeluiden over hadden voor Bazoer. Wat heb jij daarvan meegekregen in het veld?

T (01.54-02.00): Ik ben gewoon met de wedstrijd bezig. Ja, ik focus mij op de spits, ik focus op mijn duels. Verder ben ik nergens mee bezig.

B (02.01-02.02): Heb je het gehoord?

T (02.03-02.04): Ik heb niks gehoord.

B (02.04-02.06): Maar, dit kan misschien wel consequenties gaan hebben voor de club.

T (02.07-02.09): Ik heb geen idee hoe dat werkt.

B (02.10-02.11): Zou je tegen de supporters die dat doen iets willen zeggen?

T (02.12-02.14): Als ze het zeggen, zou ik zeggen dat ze het niet moeten doen.

B (02.15-02.16): Ze hebben het gezegd. Ze maken oerwoudgeluiden.

T (02.17-02.18): Dan moeten ze het niet doen.

B (02.19-02.20): Dit hoort toch niet meer bij ADO?

T (02.21-02.22): Nee, dit hoort helemaal niet bij het voetbal.

B (02.23-02.24): Voetbal in het algemeen niet?

T (02.25-02.26): Nee, overall niet. En niet alleen bij voetbal. Overall in de wereld hoort dit niet.

B (02.27-02.28): Dit maakt je wel fel, he?

T (02.29-02.29): Wat zeg je?

B (02.30-02.30): Dit maakt jou wel fel.
T (02.31-02.31): Wat maakt mij wel fel?
B (02.32-02.33): Nou, dit kan je wel echt boos maken, of niet?
T (02.34-02.35): Ja, tuurlijk. Het hoort gewoon niet. Klaar.

Omroep West (17-01-2016)

Sprekers: Bart Nolles (commentator Omroep West, B), Jim van der Deijl (commentator Omroep West, J)
Tijd: 1 minuut, 6 seconden

B (0.00-0.17): Ik hoor nu gewoon oerwoudgeluiden. En dat is dus de hele tijd al gaande. En er zijn ook berichten nu op Twitter die verschijnen. Ja nogmaals, wij horen dat niet goed, maar gedurende de hele wedstrijd schijnt Bazoer al te worden uitgemaakt met oerwoudgeluiden. Als dat echt zo is, is dat echt een schande.

J (0.18-0.18): Dat zou wel apart zijn...

B (0.19-1.06): Maar wij horen dat natuurlijk niet met een koptelefoon op, maar nu hoor ik het wel even omdat hij natuurlijk een belachelijke overtreding beging (Bazoer) op Kanon (speler ADO). Maar als dit echt zo is jongens, dat zou toch werkelijk ongelofelijk zijn. Ja, even luisteren (naar omroepberichten stadion). Ja, oproep van de speaker. Het blijkt dus inderdaad echt te kloppen dat de supporters van ADO op racistische wijze zich uitlaten ten opzichte van volgens mij met name Riechedly Bazoer. En wat zingen de supporters dan nu? Nou, dat is niet echt helemaal te horen, maar in ieder geval heeft de leiding van ADO doen besluiten om er middels een speaker iets van te zeggen.

NOS Eén Uur Journaal (18-01-2016)

Sprekers: Sjoerd Ramshorst (presentator NOS Eén Uur Journaal, S), Gijs de Jong (directeur operationele zaken KNVB, G)
Tijd: 47 seconden

S (13.12.33-13.12.50): De KNVB gaat het spreekkoren-protocol mogelijk aanpassen. Volgens de bond had Ajax-middenvelder Bazoer gistermiddag mogen besluiten van het veld te stappen. In de uitwedstrijd tegen ADO Den Haag werd Bazoer meerdere keren geconfronteerd met oerwoudgeluiden door het ADO-publiek.

G (13.12.51-13.13.20): Protocol is is helder. Het ligt bij de thuisclub om over de orde en veiligheid te waken en ook over dit soort spreekkoren. Tegelijkertijd geldt dat als de scheidsrechter zelf niet meer verder kunnen, omdat die gewoon niet kan functioneren op die manier of omdat Bazoer bij hem aan zou geven of Frank de Boer bij hem aan zou geven: ik kan op deze manier hier niet meer spelen, dan moet de wedstrijd stilgelegd worden. Dat kan alleen niet betekenen dat 'ie definitief gestaakt wordt, want het gaat wel over een stadion waar twaalf duizend mensen zitten.

NOS 20 uur Journaal (18-01-2016)

Sprekers: Rob Trip (presentator NOS 20 uur Journaal, R)
Tijd: 17 seconden

R (20.13.21-20.13.38): Het Openbaar Ministerie gaat beelden bekijken van ADO Den Haag – Ajax, van gisteren. Supporters van ADO maakten gisteren oerwoudgeluiden, bijna iedere keer als Ajax-speler Bazoer aan de bal kwam. ADO Den Haag stelt een eigen onderzoek in naar de verantwoordelijken en gaat in overleg met de KNVB.

EenVandaag (18-01-2016)

Sprekers: Pieter Jan Hagens (presentator *EenVandaag*, P), Jojanneke van den Berg (co-presentator *EenVandaag*, J)

Tijd: 2 minuten, 50 seconden

P (18.35.23-18.35.32): Omdat nieuws 24 uur per dag via internet en sociale media gedeeld wordt, selecteren wij elke werkdag uit die stroom feiten en meningen een nieuwstre nd. Jojanneke, en vandaag...

J (18.35.33-18.35.54): Gaat het Openbaar Ministerie beelden bekijken van de wedstrijd ADO Den Haag – Ajax waar zondag oerwoudgeluiden op de tribune werden gemaakt. Die waren gericht op Ajaxied Riechedly Bazoer. En aan de hand van die beelden gaat het OM beslissen of er een basis is voor strafrechtelijk onderzoek, een vervolg en of die daders daadwerkelijk aangepakt kunnen worden. Dit is hoe het er gisteren aan toe ging.

(18.35.55-18.36.14): Wedstrijdbeelden van incident, zie fragment *NOS Studio Sport (17-01-2016)*

P (18.36.15-18.36.19): Ongelooflijk infantiel, he. Dat was de harde kern van ADO die dit deed, he?

J (18.36.20-18.36.43): Ja, er kwamen vandaag heel veel boze reacties, veel verbaasde reacties ook van mensen die zeiden van: waarom is die (wedstrijd) niet stilgelegd? Er werd even gesuggereerd dat hier sprake van was, maar dat gebeurde dus niet. En ook de ADO-spelers waren zelf ook behoorlijk geschokt. Ze noemen het misselijkmakend, ik schaam me kapot, het is bizar wat er gebeurt. En ja, wij hebben zelf ook donkere spelers, dus dat maakt het extra idioot. En ADO-aanvoerder Vito Wormgoor zegt: de scheidsrechter had gewoon moeten ingrijpen.

P (18.36.44-18.36.47): Ja, kan me voorstellen dat 'ie dat zegt. Waarom deed de scheidsrechter dat niet?

J (18.36.48-18.37.01): Ja, er wordt een beetje heen en weer gebald als het ware. De scheidsrechter die zegt: als mens had ik wel willen ingrijpen, maar als scheidsrechter kon dat niet. Hij voelt zich belemmerd door het protocol. Hij zegt eigenlijk: de verantwoordelijk ligt bij ADO.

P (18.37.02-18.37.05): Ja nou goed, dat is dan van het veld af lopen, zou ik zeggen.

J (18.37.06-18.37.25): Ja, van het veld aflopen... Remy Bojansky zegt dat vandaag inderdaad. Hij zegt: ADO had gewoon samen met Bazoer moeten vertrekken. Zeker de donkere jongens. En naar aanleiding van racisme hebben we AC Milan al eens zien doen, onder van Boateng. Het was wel bij een oefenwedstrijd, maar dat ging als volgt.

(18.37.26-18.37.48): fragment van incident met AC Milan-speler Boateng. Ondertiteling: Bal binnendoor naar Boateng. Hij draait zich om en houdt op met spelen. Boateng wordt woest. Boateng trapt de bal aar de supporters van Pro-Patria die 'm stangen. Op die manier kun je niet normaal voetballen. Daar zouden de spelers van Pro-Patria hun aanhangersop moeten aanspreken. Ongelooflijk.

P (18.37.49-18.37.54): Tuurlijk, het veld verlaten. Maar goed, makkelijk gezegd. Achteraf beslis het maar, op het moment zelf is het niet zo eenvoudig. Wat zijn nou de regels in dit land hierover?

J (18.37.55-18.38.18): Nou, officieel kan alleen een thuisclub de wedstrijd stilleggen als er racisme in het spel is. Maar de KNVB liet vandaag weten, dat is heel opvallend, dat ze begrepen als Ajax het veld had verlaten en dat ze dus het protocol hadden mogen negeren. Daar kwam veel kritiek op: ja, dat is mosterd na de maaltijd. Laffe boel die KNVB. Want ze kijken zelf ook mee, want ze hadden zelf ook in kunnen grijpen.

P (18.38.19-18.38.25): Ja, hadden ze natuurlijk zelf ook kunnen doen. Dit is toch wel een heel onderwerp en de volgende keer dat dit op het voetbalveld gaat gebeuren ben ik wel heel benieuwd...

J (18.38.26-18.38.27): Ik ook.

P (18.38.28-18.38.33): Welk elftal als eerste naar de kleedkamers gaat. Met steun, van ons allebei. Dankjewel.

WNL Goedemorgen Nederland (18-01-2016)

Sprekers: Leonie ter Braak (presentatrice *WNL Goedemorgen Nederland*, L), Maaïke Timmerman (presentatrice *WNL Goedemorgen Nederland*, M), Ockje Tellegen (Tweede Kamerlid VVD, O)

Tijd: 50 seconden

L (07.42.23-07.42.27): Oké, en dan Maaïke... gisteren is er gevoetbald en er waren daar racistische spreekkoren te horen.

M (07.42.28-07.42.42): Dat gebeurde bij de wedstrijd ADO – Ajax. Racistische spreekkoren. Er werden oerwoudgeluiden gemaakt aan het adres van Ajax-speler Bazoer. De wedstrijd is gewoon uitgespeeld. Er is dus niets stilgelegd en dat is iets waar de VVD zich over verbaast.

O (07.42.43-07.43.13): Nou, ik vind dat de politiek op dit moment niet aan zet is. De thuisclub, in dit geval ADO, heeft een protocol. Of in ieder geval de hele KNVB heeft een protocol liggen waar heel duidelijk uit staat gelegd dat je als thuisclub een wedstrijd stil kunt leggen. En in dit geval was er een aantal keren omgeroepen dat er spreekkoren te horen waren. Dan lijkt het mij heel simpel om op dat moment ook niet te belonen, maar om de wedstrijd stil te leggen. En dat is niet gebeurd en ik ben heel benieuwd waarom die afweging zo gemaakt is.

NOS Jeugdjournaal (18-01-2016)

Sprekers: Nick Renooij (presentator NOS Jeugdjournaal, N), Kind I (in volgorde van uitzending, K1), Kind II (in volgorde van uitzending, K2), Kind III (in volgorde uitzending, K3), Hans van Kastel (woordvoerder KNVB, H), Verslaggever (van NOS Jeugdjournaal, V)

Tijd: 2 minuten, 35 seconden

N (0.00-0.23): Ontoelaatbaar, schandalig en slecht voor het Nederlandse voetbal. Een paar reacties op wat er gisteren gebeurde tijdens de voetbalwedstrijd ADO Den Haag – Ajax. ADO maakte elke keer als Ajaxied Bazoer aan de bal was, apengeluiden. En ze zijn er heel boos over, over dit racisme. En ze willen dat de supporters gestraft worden.

(0.24-0.32): beeld- en geluidsfragment tijdens ADO Den Haag – Ajax met commentaar, zie fragment NOS *Studio Sport (17-01-2016)*.

K1 (0.33-0.35): Het was teleurstellend wat zij deden.

K2 (0.36-0.36): Racistisch.

K3 (0.37-0.43): Fans gingen ze dan apengeluiden maken, omdat de persoon een andere huidskleur had.

N (0.44-0.54): Ja, want alleen een speler met een donkere huidskleur werd uitgejoeld. De ADO-supporters lijken zo te zeggen dat hij op een aap lijkt. Kinderen van Basisschool de Wissel in groep zeven en acht zijn ervan geschrokken.

K3 (0.55-1.06): Nou, ik vind het niet leuk omdat ik zelf ook bruin ben en vind ik het nogmaals niet leuk om te discrimineren en ik weet dan niet hoe ze zouden reageren als wij dat bij hun gingen doen.

N (1.07-1.09): Het is niet de eerste keer dat dit gebeurt.

(1.10-1.22): Beeld- en geluidsfragment met eerdere incidenten (we zien donkere speler van Benfica en Clarence Seedorf).

N (1.23-1.47): De Ajaxied Bazoer die nu slachtoffer was, heeft gezegd het heel vervelend te vinden, maar hij wil er verder niet teveel aandacht aan besteden en voor de camera reageren. Hij wil zich focussen op het voetballen. Veel mensen uit de voetbalwereld reageren wel: zij vinden het niet kunnen. De KNVB, de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond, wil deze racistische supporters aanpakken.

H (1.48-2.00): Ja, als het aan ons ligt worden die personen eruit geplukt, gestraft. En in voetbal heb je het dan al heel snel over een stadionverbod. Dus dat ADO Den Haag ze een stadionverbod oplegt. Dat ze die vervolgens doormelden bij de KNVB, zodat er een landelijk stadionverbod gemaakt kan worden.

N (2.01-2.12): Sommigen vinden dat de scheidsrechter de wedstrijd had moeten stilleggen, maar dat deed hij niet omdat het officieel de taak van de thuisspelende club is.

H (2.13-2.21): We kunnen het ons ook heel goed voorstellen dat je wel de wedstrijd stillegt. Of omdat je gewoon vindt dat dit niet kan of omdat de spelers zeggen: luister eens, wat hier in het stadion gebeurd kan echt niet meer.

V (2.22-2.23): Het mag allemaal wel wat strenger?

H (2.24-2.27): Nou, we moeten in ieder geval die spelers eens wat meer in bescherming nemen.

N (2.28-2.35): Ja, ook Den Haag zelf wil de supporters aanpakken. De club gaat zoeken wie de geluiden maakt en gaat de daders straffen.

Jinek (18-01-2016)

Sprekers: Eva Jinek (presentatrice *Jinek*, E), Lex Mellink (oud-politiefchef Utrecht, L)

Tijd: 27 seconden

J (23.31.59-23.32.15): Ja, dan anders nieuws van vandaag. Het Openbaar Ministerie gaat beelden van de racistische spreekkoren tijdens ADO – Ajax bekijken. Daarna bepaalt het OM of er strafrechtelijk onderzoek volgt. Tijdens de eerste helft van de wedstrijd gisteren kwamen er oerwoudgeluiden en racistische spreekkoren vanaf de Haagse tribunes. Deze waren met name gericht tegen Ajax-speler Riechedly Bazoer.

(23.32.16-23.32.22): Wedstrijdbeelden van incident, zie fragment *NOS Studio Sport (17-01-2016)*.

L (23.32.23-23.32.23): Walgelijk.

J (23.32.24-23.32.26): Snoeihard aanpakken, toch? Zou ik zeggen.

(23.32.27-23.32.28): Ja, ja.

NOS Elf Uur Journaal (22-01-2016)

Sprekers: Simone Weimans (presentatrice *NOS Elf Uur Journaal*, S)

Tijd: 26 seconden

S (11.01.02-11.01.28): Ajax gaat aangifte doen bij Justitie naar aanleiding van de racistische spreekkoren door fans van ADO Den Haag tijdens de competitiewedstrijd van afgelopen zondag. Vooral Ajax-speler Bazoer was het mikpunt van oerwoudgeluiden door Haagse fans. Justitie was al van plan de zaak te onderzoeken en ook ADO wil weten welke fans meededen met de spreekkoren. Ook de aanklager van de KNVB onderzoekt de kwestie.

NOS Jeugdjournaal (22-01-2016)

Sprekers: Nick Renooij (presentator *NOS Jeugdjournaal*, N)

Tijd: 26 seconden

N (18.47.54-18.48.20): 22 supporters van ADO Den Haag mogen het stadion van die club niet meer in. Op videobeelden is te zien dat sommige supporters afgelopen weekend apengeluiden maakten. Dat deden ze als de donkere voetballer Bazoer aan de bal was. Veel mensen zijn boos over dit racisme. En de mannen kunnen later ook nog een straf van de rechter krijgen.

Zondag met Lubach (24-01-2016)

Sprekers: Arjen Lubach (presentator *Zondag met Lubach*, A), Ronald Plasterk (Minister van Binnenlandse Zaken, R), Supportersvereniging ADO Den Haag (S)

Tijd: 3 minuten, 13 seconden

A (21.23.41-21.23.45): En dan, deze week was er veel te doen over spreekkoren bij ADO Den Haag.

(21.23.46-21.23.51): Wedstrijdfragment van incident, zie fragment *NOS 20 uur Journaal (18-01-2016)*.

A (21.23.52-21.23.59): Er zijn dus racistische spreekkoren in Nederland anno 2016. Dat is een ernstige zaak. Het is dus belangrijk dat de politiek het heel serieus neemt.

R (21.24.00-21.24.11): Het hoort echt niet dat er racistische spreekkoren zijn en als oud Hagenaar en als oud ADO-speler geneer ik mijn voor dat men dit überhaupt doet (op een Haags accent uitgesproken).

A (21.24.12-21.24.33): Beste minister Plasterk, als u wilt dat uw afschuw over racisme een beetje serieus wordt genomen, is het misschien handig om niet halverwege de zin een gek stemmetje op te zetten. Ja toch! Inmiddels heeft ADO aan 22 supporters een stadionverbod opgelegd en ook de supportersvereniging doet zijn uiterste best om racistische uitingen in de toekomst te voorkomen.

S (21.24.34-21.26.54): Beste supporters van ADO Den Haag, naar aanleiding van de commotie over onze spreekkoren hebben wij een aantal nieuwe regels opgesteld. Het schijnt dat er wat kritiek was. Voor zover ik het begrijp, komt het in feite hier op neer: racistische uitingen kunnen, door kwetsende medemensen als negeroïde ervaren worden en dat kan nooit de bedoeling zijn. Daarom de volgende regels waar wij ons als supporters zijn voortaan aan te houden dienen. Allereerst, oerwoudgeluiden. Oerwoudgeluiden, hoe goed bedoelt ook, zijn voortaan non grata. Oerwoudgeluiden zijn geluiden, zoals afkomst zijn uit bosrijke gebieden rond de evenaar met een uniek ecosysteem. Het bekendste oerwoud is de Amazone, met zo'n zeven miljoen kilometer het omvangrijkste oerwoud op aarde. Maar goed, ik dreig af te dwalen. De bekendste oerwoudgeluiden zijn: krijsende paradijsvogels, kabbelende beekjes, motorzagen van de ontbossende houtindustrie, onrustig over de grond krioelende groep kevers, brulapen en trommelende negers. Let op: huzaaraap mag nog wel gewoon. Die leeft namelijk niet in het oerwoud, maar op de savanne en op de open graslanden van de Sahel-regione. Geen idee wat die beesten feitelijk voor geluid produceren, maar waarschijnlijk klinkt het ongeveer als een gorilla, dus voor ons verandert er feitelijk vrij weinig. Ook voor 'm op te letten wat belangrijk: oh, oh, De Haag mag wel, maar oeh De Haag mag niet. En voor de supporters die stotteren, gelieve geen woorden te gebruiken die met een oeh beginnen. Dit zou onbedoeld kunnen leiden tot oeh, oeh, oehwoudgeluiden. Bij een gemiste kans mag oehoe wel, maar ooeewwhooeee ahahahahahahah niet. Daar krijgen we geheid gezeik mee. Fruit: de volgende vijf fruitsoorten kennen we gesproken voortaan beter niet meer het veld op pleuren. Ten eerste bananen. Ook zo'n opblaasbare banaan van drie-en-een-halve meter komt er niet in. Dat zei m'n vrouw vannacht ook, maar dat terzijde. Nectarines en natuurlijk ons clubfruit, de Avocado. Trouwens, als je donkere spelers perse iets wil toegooien, gooi dan ook iets wat ze echt lekker vinden. Bijvoorbeeld uit hun eigen schijf van vijf: kip, Fernandes-rood, rijst, roti en Fernandes groen. Er rest mij nog iedereen een fantastisch seizoen toe te wensen en de scheids daar mag je gewoon alles tegen zeggen, tenzij het een en of andere aap is of iemand met een zwarte huidskleur.

Nieuwsuur (15-02-2016)

Sprekers: Joost Karhof (presentator *Nieuwsuur*, J), Frank Paauw (Nationale Politie, F), Khalid Sinouh (oud-profvoetballer, K), Verslaggever *Nieuwsuur* (V)

Tijd: 12 minuten, 53 seconden

J (22.17.09-22.17.20): Wat te doen tegen hooligans op de tribune die racistische spreekkoren aanheffen of erger? Doen de clubs genoeg? Ik praat zo met Frank Pauw, die voetbalvandalisme in zijn pakket heeft, maar eerst de incidenten van de afgelopen weken.

(22.17.21-22.19.02): Beelden van verschillende incidenten. Tekst: De kop van Feyenoord-keeper Kenneth Vermeer is het voorlopige dieptepunt van het wangedrag van supporters. Tegen de verdachte is door Vermeer inmiddels aangifte gedaan. Kenneth Vermeer is niet de enige die werd geconfronteerd met kwetsende en racistische uitingen. Het aantal incidenten binnen en buiten de stadions neemt vrijwel ieder jaar toe. Van 739 in seizoen 2011/2012 tot 822 in het afgelopen seizoen. (Instart fragment uit 1991). Tekst: Vooral in het voetbal spelen zich soms pijnlijke tafereelen af. Zoals bijvoorbeeld bij Stanley Menzo, de in Suriname geboren keeper wordt hier bekogeld met bananen en allerlei soorten ander fruit. En dat gebeurt onder het geroep van oerwoudgeluiden. Een voorval van 25 jaar geleden. En dat gebeurt niet alleen in het profvoetbal, maar ook bij de amateurs. De voetbalbond strafte de club met een punt aftrek, omdat de supporters bananen op het veld gooiden als protest tegen een beslissing van de donkere scheidsrechter. Zowel de rechter als de KNVB kunnen supporters die zich misdragen een stadionverbod opleggen. De KNVB deed dat in 2010/2011 333 keer. Dat aantal steeg afgelopen seizoen tot 890. Veel supporters ergeren zich aan de racistische uitingen. Af en toe is er iemand die zich er openlijk van distantieert.

J (22.19.03-22.19.13): Frank Paauw, u bent portefeuillehouder voetbalvandalisme bij de nationale politie. Als ik dit zie, denk ik: discriminatie is strafbaar. Vervolgen. Of eerst oppakken en dan vervolgen.

F (22.19.14-22.19.16): Helemaal mee eens. Dat is ook wat we gaan doen.

J (22.19.17-22.19.18): Maar toch helpt het kennelijk niet.

F (22.19.19-22.19.27): Onvoldoende. Het heeft er ook mee te maken dat gelijk de directe aanpak nog te lang duurt en het heeft ook te maken in de samenwerking met de clubs het nodige kunnen verbeteren.

J (22.19.28-22.19.30): Dus u kunt niet voldoende doen aan dat vervolg?

F (22.19.31-22.19.55): Nou, je moet ze er wel uit weten te pikken. Dus we zijn er druk mee bezig. We hebben ook allerlei manieren om ervoor te zorgen dat we ze kunnen identificeren. Het gebeurt natuurlijk vaak ik

groepsverband. We hebben ook gedoe gehad over het feit dat sommige figuren zeggen: ja, ik heb helemaal niet meegezongen, ik heb helemaal niet meegeroepen. Ik heb lopen miemen. En wat dat betreft zijn we wel op het goede pad. Dat hebben we laatst ook kunnen zien dat we weldegelijk dit soort figuren eruit kunnen halen.

J (22.19.56-22.20.03): Laten we even gaan kijken naar hoe erg het in de praktijk kan zijn. Aan het woord is Khalid Sinouh. Hij was keeper van AZ, PSV, NEC en is van Marokkaanse komaf.

K (22.20.04-22.20.11): Wedstrijdbeelden van Khalid Sinouh.

V (22.20.12-22.20.14): Wat riepen de supporters allemaal tegen u?

K (22.20.15-22.20.28): Sinouh schapenneuker, je moeder heeft een snor, je vader is een fietsendief, het K-woord Marokkaan, K kut Marokkaan, van alles eigenlijk.

V (22.20.29-22.20.33): Wat raakt u nou het meeste? Wat voor woorden vond u het ergste?

K (22.20.34-22.20.37): Nou, ik vind toch wel over mijn afkomst. Dat vind ik toch wel het meest vervelende.

(22.20.38-22.20.48): Wedstrijdbeelden van Khalid Sinouh.

K (22.20.49-22.21.05): Sommigen zeggen van: ja luister eens, je hoort het niet en je bent in de focus, maar dat is natuurlijk lariekoek. Als het hele of het halve stadion Sinouh schapenneuker bij wijze van spreken roept of Kenneth Vermeer dan wat zegt, dan hoor je dat.

V (22.21.06-22.21.07): Beïnvloedt dat het spel? Ga je er beter van worden, slechter?

K (22.21.08-22.21.21): Nou, mij in positieve zin. Ik had een soort, kreeg een soort wraakgevoel, van: ik zal je het wel even laten zien. Maar aan de andere kant, een andere speler die daar kan het gevoeliger liggen. En daar kan het wel een probleem zijn.

V (22.21.22-22.21.32): Hebben clubs voldoende greep op die supportersverenigingen?

K (22.21.32-22.21.52): Nee, nee totaal niet. Ik denk, zoals ze dat zo mooi zeggen, angst regeert. En ze laten zich daardoor ook intimideren en manipuleren. Vanuit clubkant zou er gewoon harder ingegrepen moeten worden.

V (22.21.53-22.21.57): Vindt u dat spelers zich voldoende verweren tegen al dit soort aantijgingen?

K (22.21.58-22.22.27): Ik denk dat we daarin veel daadkrachtiger in kunnen zijn. Ja, je ziet af en toe bij wedstrijden 'wij zijn tegen racisme' het veld op komen. Ja, met spandoeken. Maar dat heeft in mijn ogen totaal geen zin, want het gebeurt nog steeds. Ik vind dat spelers daarin veel mondiger en ook tijdens interviews het mogen aankaarten.

V (22.22.28-22.22.29): Vindt u dat er daadkrachtiger moet worden opgetreden?

K (22.22.30-22.22.59): Ik vind van niet. We leven nu in een andere tijd. Ik bedoel, dit moet je gewoon hard aanpakken. Zoals ze in Engeland ook hebben gedaan de afgelopen tien jaar. En dat heeft toch goede resultaten opgeleverd. En hier lijkt het alsof we het niet durven. En dan hebben we weer excuses dat we te weinig mankracht hebben bij de politie en de clubs die doen te weinig. Maar goed, we hebben de middelen. Alles is aanwezig om harde kernen altijd aan te pakken die vervelend is. En dat moeten ze dan gewoon doen ook.

J (22.23.00-22.23.05): Meneer Pauw, de clubs doen niet genoeg, zegt Sinouh. Die doen eigenlijk niks. Is dat wat... heeft 'ie daar een punt?

F (22.23.06-22.23.22): Nou, het kan beter. Je ziet wel dat bij clubs vaak een dubbele moraal zit. Aan de ene kant heeft de club er vaak mee te maken dat ze vaak met een harde kern die ze eigenlijk ook te vriend willen houden. Waarvan ook een soort soms een soort korte termijn rust wordt verwacht.

J (22.23.23-22.23.25): Dat is toch die angst waar Sinouh het ook over had?

F (22.23.26-22.23.47): Er zit weldegelijk ook wel angst. Ik moet ook zeggen met de ervaring die ik heb met harde kernen bij ADO en bij Feyenoord, er gaat ook wel een behoorlijk druk van uit. En toch zul je, als je toch wilt komen tot de kern, toch wil komen tot echte aanpak, moet je op een gegeven moment als club, als politie, alle andere spelers op het veld – dan bedoel ik meer het aanpak-veld – om te zorgen dat je die harde kern eigenlijk gaat verwijderen uit stadions.

J (22.23.48-22.23.51): U zegt: clubs moeten meer afstand nemen, van hun supporters van die harde kern?

F (22.23.52-22.24.18): Ja, kijk. Het klinkt altijd leuk. We hebben een goede relatie met die harde kern, maar die harde kern is ook degene die op de korte en lange termijn altijd voor zorgt. Dat dingen fout gaan. Dat het blazoen van de club naar de knoppen gaat. Het maakt niet uit wat er gebeurt. En toch zie je vervolgens dat het bestuur toch weer in de richting van die harde kern gaat. Die laat toch bijvoorbeeld een speler toch weer tussen de harde kern zitten.

J (22.24.19-22.24.20): Heitinga bijvoorbeeld, die ging bij de F-side van Ajax zitten.

F (22.24.21-22.24.32): Bijvoorbeeld. En tegelijkertijd had je ook kunnen zeggen: zet hem in het familievak. Dus waarom laat je hem nou associëren met de harde kern en vervolgens bij diezelfde wedstrijd als je niet uitkijkt, alle dingen doet waarvan je als bestuur zegt: daar wil je niet achter staan.

J (22.24.33-22.24.43): Maar clubs kunnen zeggen: wij doen weldegelijk dingen wat. Ajax heeft de 'poppenman', om hem zo maar even te noemen, een stadionverbod gegeven. Bij ADO zijn er naar aanleiding van Bazoer stadionverboden uitgedeeld. Dus ze doen wat.

F (22.24.44-22.25.18): Nou, ik moet zeggen dat er nu wel een beweging gaande is die ik wel positief vind. Ik vind dat er lange tijd is weggekeken bij dit soort incidenten. Ik zie nu dat clubs inderdaad weldegelijk die verantwoordelijk pakken en ook willen pakken. Wij als politie willen er ook naast gaan staan, samen met de KNVB omdat we ook vinden dat het een gezamenlijke aanpak moet zijn. Maar het is natuurlijk lange tijd geweest dat het of vergeeijkt werd of dat de andere kant werd opgekeken of men vervolgens inderdaad een hardkernlid de begeleiding liet doen van een geblesserde speler naar het harde kernvak. Dat is echt het verkeerde signaal.

J (22.25.19-22.25.26): Laten we eens kijken of we iets kunnen leren van Engeland. Want Engeland is de bakermat van het voetbal, maar ook van het voetbalvandalisme en daar hadden de Engelsen genoeg van.

(22.25.27-22.27.39): Beelden van documentaire over Engeland en voetbalhooliganisme.

J (22.27.40-22.27.46): Meneer Paauw, de Engelsen hebben dus een heel gerichte aanpak van de harde kern door dossiers op te bouwen, zoals deze meneer verteld. Dat kan hier toch ook, zou je denken.

F (22.27.47-22.28.12): Ja, dat kan hier ook, alleen in Engeland hebben ze – zoals ze noemen The Ban of Complaint – Dat is eigenlijk zoveel als dat een dossier opgebouwd wordt, waarbij de Engelse politie naar de rechter gaat door te zeggen van: nou, deze man pleegt geen strafbare feiten. Maar gewoon uit de informatie die we hebben, uit intelligence, uit verklaringen die wij krijgen uit de club. Deze is verantwoordelijk voor de organisatie van rellen, van inderdaad de sfeer op een vak en...

J (22.28.13-22.28.14): En dus een stadionverbod.

F (22.28.15-22.28.18): Ja, en zeker een stadionverbod.

J (22.28.19-22.28.20): Maar kan dat hier niet dan?

F (22.28.21-22.28.24): Dat kan heel slecht hier zo. Omdat wij, wat ik al zeg, je moet ermee naar een rechter.

J (22.28.25-22.28.26): Wilt u het wel?

F (22.28.27-22.29.11): Wij hebben hier nog wel de mogelijkheid van een burgemeester die zoiets zou kunnen doen. Maar ik denk als het werkelijk om, zoals ik net zei, om de aanpak van de harde kern en je wil bij de generaals beginnen. Als we die aanpakken, dan zou, zoals ik net aangaf, een profiel van diezelfde leiders en die eigenlijk het dossier neerzetten en die zou je eruit moeten halen. En deze jongens, mannen, zijn zo slim. Die plegen zelf de feiten niet meer. De man die van de week, of vorige week, bij Ajax is geweest, verklaarde: ik heb het eigenlijk niet gewild, maar werd er toe gedwongen. Of dat klopt moeten we nog even zien. Maar organisatoren plegen zelf de feiten niet.

J (22.29.12-22.29.18): Maar nu hebben we net een nieuwe voetbalwet. Zegt u nu eigenlijk met zoveel woorden dat u met die nieuwe voetbalwet niet voldoende instrumenten in handen heeft om dit aan te pakken?

F (22.29.19-22.29.31): Nou, nee. Ik moet zeggen de voetbalwet 2.0 brengt ons een aantal nieuwe zaken. Brengt ons in een voortvarende manier in een hoger niveau om de aanpak van hooligans neer te zetten.

J (22.29.32-22.29.33): Maar kennelijk niet voldoende.

F (22.29.34-22.30.02): Maar er is nog een element, en dat heeft natuurlijk ook te maken met het verschil tussen Engeland en Nederland. Deze wet die in Engeland zo is neergezet, is gekomen uit een tijd dat Engeland werd geconfronteerd met 191 doden bij incidenten en dat ze voor langere tijd zouden worden uitgesloten. Die zijn toen heel verstrekkende maatregelen gaan nemen en dit is een maatregel die wat ons betreft in Nederland in de volgende fase als wij echt willen doorpakken. En blijkt dat de aanpak die we tot nu toe hebben, en dat gaan we nu eerst mee beginnen, als die aanpak toch nog een extra nodig heeft om te zorgen dat we inderdaad bij die leiders komen op deze manier.

NOS op 3 (07-03-2016)

Sprekers: Pernely Biya (voetballer en slachtoffer, P), Laurens de Kleine (voorzitter VVOG, L), Verslaggever NOS op 3 (V)

Tijd: 2 minuten, 2 seconden

P (0.00-0.18): Ik wou een hoekschop nemen en ik liep naar de bal toe. Die was achter geweest. En op het moment dat ik die bal wou pakken, hoor ik oerwoudgeluiden naar mij toe. Als dat gebeurt, gaat bij mij ook even het licht uit. Ik denk dat dat wel begrijpelijk is.

L (0.19-0.39): Eigenlijk gebeurde het met de rode kaart die onze assistent-trainer krijgt en die naar de scheidsrechter toe riep van: scheidsrechter, hier moet je nu gaan ingrijpen. Vervolgens kreeg hij de rode kaart en dat was de druppel die de emmer deed over lopen. Vervolgens was Pernely helemaal, ging helemaal uit z'n dak toen dat gebeurde. Die moest ook worden tegengehouden door z'n medespelers.

V (0.40-0.44): En toen stapte je van het veld. Niet alleen jij, jouw team en de tegenstander gingen mee.

P (0.45-1.00): De tegenstanders gingen mee. Ja, dat waardeer ik ook enorm. Die jongens kwamen ook gelijk naar mij toe. Die zeiden gelijk van: je hebt helemaal gelijk. Wij staan daar zeker niet achter. En ik vind het ook mooi dat zij er iets aan hebben gedaan.

L (1.01-1.12): Zowel speler en trainer van Harkema als ook het bestuur van Harkema zijn wat dat betreft, hebben we de handen wat dat betreft in elkaar geslagen om ook een goed statement te maken tegenover racisme en discriminatie op de velden.

V (1.13-1.14): Gebeurt zoiets vaker?

P (1.14-1.15): Ja. Dit gebeurt wel vaker ja.

V (1.16-1.17): Was dit dan een soort van druppel?

P (1.18-1.49): Ja, dit was wel een soort van druppel. Ook omdat de afgelopen tijd rondom Bazoer en ook rondom Vermeer veel in de media is geweest. Dat heb ik ook gezien en het was zaterdag niet één keer gebeurd. Het was, volgens mij, tot drie keer toe, in ieder geval meerdere keren. Toen bij de derde keer was ik het gewoon zat. En ik denk dat wij als team, beide teams eigenlijk, beide clubs, hebben we een heel goed statement gemaakt naar buiten toe en dat dat gewoon niet kan. Het moet gewoon stoppen. Het is leuk geweest.

L (1.50-1.54): Ik denk dat het profvoetbal een voorbeeld kan nemen aan datgene wat wij afgelopen zaterdag gedaan hebben.

P (1.55-2.02): Ja, ik hoop dat de dader, daders, worden gestraft voor wat ze mij hebben aangedaan, ja.

RTL Late Night (07-03-2016)

Sprekers: Humberto Tan (presentator *RTL Late Night*, H), Pernely Biya (voetballer/slachtoffer, P), Laurens de Kleine (voorzitter VVOG, L), Tim Hofman (televisiebekendheid, T), Ireen Wüst (professioneel schaatster, I)

Tijd: 10 minuten, 48 seconden

H (0.16-0.23): En dan een voorbeeld voor betaald voetbalclubs. Twee teams uit de Hoofdklasse stapten uit het veld als statement tegen racisme richting speler Pernelly Bia.

H (17.36-17.49): Ja, eerst dit verhaal. Afgelopen zaterdag werd de Hoofdklasse-wedstrijd tussen Harkemase Boys en VVOG ontsierd door oerwoudgeluiden uit het publiek, gericht aan één speler: Pernelly Bia. Nou, spelers van beide ploegen stapten vervolgens van het veld af. De beelden.

(17.50-18.33): Beelden van incident. Begeleidende tekst: supporters maken racistische geluiden naar VVOG speler Pernely Biya. De assistent trainer van VVOG: "Scheidsrechter, jij moet ingrijpen!" "Apengeluiden, dat kan niet hoor!" Pernely Biya protesteert. VVOG-trainer: "We gaan eraf".

H (18.33-18.46): Ja. Aan tafel Pernely Biya, de hoofdrolspeler eigenlijk in het geheel en Laurens de Kleine, voorzitter van VVOG. Pernely, met jou maar beginnen. Is het de eerste dat je hebt overwogen om te reageren op racistisch geluid? Of was het überhaupt ook de eerste keer dat je het hebt meegemaakt op het veld?

P (18.47-19.02): Nee, het is mij wel vaak overkomen. Helaas, maar ik weet niet wat er toen door mij heen kwam, maar ik dacht gewoon van: het gebeurde twee of drie keer en voor mij was de maat vol en ik wilde gewoon niet meer spelen. Ik stopte ermee.

H (19.03-19.09): Heb je even gedacht aan het feit van: ja, als ik nu van het veld afloop, oer wat zijn de consequenties? Kan dat wel, want zo vaak gebeurt dat niet.

P (19.10-19.31): Ja, inderdaad. Ik dacht... want de kleedkamer was ook aan de kant waar ik stond. Dus ik dacht, als ik nu richting de kleedkamer loop, dan krijg ik waarschijnlijk rood dus dat was wel een teken dat ik juist naar de begeleiders toe ging, naar de trainers. En ik ging die kant op en maakte daar ook duidelijk dat er ja, oerwoudgeluiden naar mijn adres werden gemaakt, zodat ik wel in het veld bleef staan.

H (19.32-19.35): Je liep in eerste instantie naar de scheidsrechter. Wat zei je tegen hem?

P (19.36-19.42): Ik zei tegen de scheidsrechter: er worden racistische opmerkingen gemaakt. Als dat nog een keer gebeurt, dan stop ik ermee.

H (19.43-44): Wat zei die toen?

P (19.45-19.46): Hij zei: ik heb het niet gehoord.

H (19.47-19.54): Oké. Maar vervolgens ren je dus naar de zijkant, waar je assistent-trainers, die zit daar trouwens (wijst naar assistent-trainer Laurens de Kleine). Die roept, niet zo heel hard volgens mij, maar dat hoorde de scheidsrechter dus wel?

P (19.55-20.01): Ja. Van 60 meter heeft 'ie dat wel gehoord en van 10 meter bij hem in de buurt, ja heel bizar, dat heeft hij niet gehoord.

H (20.02-20.09): Vervolgens hebben jullie als ploeg, op dat moment, besloten om van het veld af te gaan of was het eigenlijk al eerder? Was dat het moment, met die rode kaart?

P (20.10-20.35): Ja, toen die rode kaart... Toen ik dat ook zag dat de scheidsrechter mijn assistent-trainer een rode kaart wilde geven, toen rende ik er ook naar toe. Want toen was ik helemaal pislank. En toen zei ik al: ja, scheidsrechter, dit kan natuurlijk niet. Ik zeg, er worden racistische opmerkingen gemaakt naar mij en u geeft onze assistent, die volgens mij geen woord verkeerd heeft gezegd, geeft u een rode kaart. En ja, toen zei onze trainer: we gaan eraf. De hoofdtrainer.

H (20.36-20.45): Wat opvallend was vond ik bij deze wedstrijd, was dat niet alleen jullie – dus VVOG – maar ook de tegenstander meteen zei: we gaan met jullie mee. De Harkemase Boys.

P (20.46-21.04): Klopt. Ik werd al, toen dat gebeurde, spelers die zeiden tegen mij van: Biya, Biya, ik heb het gehoord. Ik ga er zo naar toe. Dat zei een speler van Harkemase Boys tegen mij. Dus die had het gehoord, maar ik zei: nee, ik wil stoppen. Ik stop er gewoon mee. Dit gebeurt te vaak nu. Het is klaar nu. Ik stop ermee.

H (20.15-21.14): Wat gebeurt er nu? Want er is tien minuten gestaakt. Jullie hebben tien minuten met z'n allen, twee ploegen in een eigen kleedkamer... Is daar toen nog iets gezegd, is er toen nog iets gebeurd in de kleedkamer?

P (21.15-21.22): Ja, er is genoeg gezegd, maar ik weet daar helemaal niks meer van. Want ik leefde echt in een dwaas, of zo.

H (21.23-21.27): Waarom raakte het je zo? Als je zegt dat het je vaker is gebeurd, deze keer?

P (21.28-21.36): Deze keer... ik denk toch wel dat het meespeelde wat toen ook met Bazoer is gebeurd. Dat heeft mij wel diep geraakt.

H (21.37-21.38): Bij Ajax tegen ADO.

P (21.39-21.46): Ja, ook het incident met Vermeer. Dat is dan misschien ook niet zozeer met racistische opmerkingen was, maar ook...

H (21.47-21.48): Die pop, die toen werd opgehangen.

P (21.49-22.11): Die pop, ja. En ja, ik dacht gewoon van: ja, ik stop er gewoon mee. Het is nu ook een keer leuk geweest. Elke keer dat gedoe en ze moeten gewoon beseffen dat dat niet kan. Ik bedoel, iedereen wil gewoon een leuk spel spelen en er was niks aan de hand. Het was een hele leuke pot. En dan krijg je door een paar of door één malloos die dat dan zegt. Is gewoon diep triest.

H (22.12-22.30): Voorzitter van VVOG, voor ons genoeg trouwens, is het jullie club. Wat hebben jullie gedaan als bestuur? Ik zag ook dat de Harkemase Boys vrij direct, niet alleen op het veld maar ook daarna, gereageerd. Dat ze het hebben afgekeurd, zonder enige relativering. Hoe hebben jullie het opgepakt?

L (22.31-23.29): Ik ben na de wedstrijd, want ik wilde iets eerder voordat de wedstrijd werd gestopt, wilde ik weggaan. Want ik had m'n vrouw thuis zitten met visite. Maar goed, toen gebeurde dit en toen dacht ik: ja, maar hier kan ik niet bij weglopen. Dus ik ben ook vervolgens naar het hek gegaan, waar langs de spelers zeg maar naar de kleedkamer gingen en daar krijg je ook weer van alles over je heen. Overigens geen racistische opmerkingen, maar je weet precies hoe dat gaat. De emotie bij voetbal is vrij hoog. Maar ik ben na afloop de bestuurskamer in gegaan en daar heb ik met wat mensen gesproken en ik moet je eerlijk zeggen dat ook bij Harkemase Boys iedereen ook eigenlijk wel heel erg onder de indruk was van hetgeen er gebeurd is. En je zei het zelf al: de ploegen zijn zijn tegelijk van het veld af gelopen. En ook de spelers merkten dat er iets aan de hand was, waardoor ze een statement moesten maken. Nou, dat heb ik ook met de mensen van Harkemase Boys afgesproken dat we dat ook in samenwerking zouden gaan doen.

H (23.30-23.52): Jullie hebben alles in samenwerking gedaan, he. Ik bedoel niet alleen het statement, maar jullie zijn ook naar de tien minuten staking met z'n tweeën ook weer het veld op gegaan en besloten: we gaan niet meer voetballen, maar gaan eigenlijk een beetje de bal over tikken. Waar je trouwens wel geel voor kan krijgen voor spelbederf. Want dit was het beeld (fragment van over tikken van de bal), er werd niet meer gevoetbald. Het was gewoon stilgelegd, dood. Was het anders geweest als jullie voor hadden gestaan? Want jullie stonden nu achter met 2-0. Is dat nog een overweging geweest?

P (23.53-23.58): Nee, ik denk het niet. Ik denk dat dat geen verschil voor mij had uitgemaakt.

H (23.59-24.11): Want dit was het beeld. Jullie hebben een gezamenlijk statement waarin jullie hebben aangegeven, onder andere: "Harkemase Boys hoopt dat de club door de KNVB, jullie dus, worden geholpen in plaats van gestraft. Hebben jullie al reactie van de KNVB hierover?"

L (24.12-25.13): Ik heb vanmorgen contact gehad met de Tuchtcommissie van de KNVB en ik ben gebeld door

iemand van Publiekszaken van de KNVB om aan te geven hoe de KNVB in dit soort situaties handelt. Ik heb de man helaas zelf nog niet kunnen spreken, maar ik denk dat het verstandig is dat de KNVB naar aanleiding van dit incident en de wijze waarop wij hebben geacteerd... We zijn van het veld afgegaan, zonder dat de scheidsrechter daar iets van zei. Want daarna floot hij af en staakte de wedstrijd. Toen hebben we gezegd van: dit kan gewoon niet meer. Moet je nagaan, een amateurwedstrijd die dat doet, terwijl stadions vol in het professionele voetbal en de spelers daar elke wedstrijd dingen over zich heen gestort krijgen. Bananen op het veld en dat soort zaken meer. En het zou voor mij een mooi ding waard zijn als Philip Cocu of Frank de Boer een keer zou zeggen: en nou is het afgelopen en we stappen van het veld af.

T (25.14-25.18): Maar stadions vol. Ireen, is dit nou voor te stellen dat dit bij jullie... nou zijn er niet zoveel donkere schaatsers, maar...

H (25.19-25.20): Shani Davis.

T (25.21-25.22): Ja, nou goed. Eén.

H (25.23-25.24): Die is best goed.

T (25.25-25.28): Ja, dat weet ik. Die is best goed. Maar ik kan mij niet voorstellen dat daar geroepen wordt naar Shani van: eh, of met een banaan gegoooid.

I (25.29-25.30): Absoluut niet. Nee, nee, nee.

T (25.31-25.35): Dat kan toch niet?

L (25.36-26.17): Wij zijn vanmiddag, Pernely en ik, zijn vanmiddag naar het politiebureau gegaan en we hebben aangifte gedaan. En we hebben ook gevonden dat we dat moesten doen, omdat als je A zegt moet je ook B zeggen. En in dit geval willen we ook echt dat statement wat we gemaakt hebben – dat de spelers en staf hebben gemaakt... Overigens als het gaat over die rode kaart... ik hoop dat de KNVB slim is en zoiets heeft van: daar gaan we verder niks mee doen. Maar als je kijkt naar de situatie van dit moment, dan denk ik dat we gewoon naar het totale voetbal toe en wat mij betreft ook naar de totale sport toe een statement hebben gemaakt, waarbij we zeggen: racisme, weg. Discriminatie, absoluut uit den boze.

H (26.18-26.36): Jullie beelden gaan ook de hele wereld over via YouTube. Dat het opmerkelijk is wat er gebeurd is. Dat er twee ploegen van het veld af lopen. Het is niet alleen... jij noemde Bazoer al, Vermeer in Nederland, maar ook in het buitenland hebben we de zaak Boateng bij Milan. En Boateng is een speler van Milan, die hoort ook racistische opmerkingen en dan reageert 'ie als volgt.

(26.38-27.18): Beelden van incident Boateng, zie fragment *EenVandaag (18-01-2016)*. Begeleidende tekst: Boateng wordt aangespeeld. Hij draait zich om. Boateng wordt kwaad. Boateng trapt de bal naar de supporters van Pro Patria. Ze pakken de bal. Zo kun je niet voetballen. De spelers van Pro Patria zouden met hun eigen supporters moeten gaan praten. Onvoorstelbaar. Werkelijk onvoorstelbaar. Werkelijk onvoorstelbaar. Boateng houdt het voor gezien. Andere supporters van Pro Patria applaudiseren voor hem.

H (27.19-27.32): Weet je wat ik gek vindt in het voetbal? Over het algemeen wordt, als je opgeeft, wordt het gezien als zwak. Maar zowel bij jou als bij Boateng, wordt er met applaus gereageerd. Dan vraag ik mij echt af: waarom is dit zo zeldzaam?

P (27.33-27.59): Ik denk dat niet iedereen het durft te doen, denk ik. Omdat je ook bang bent dat er heel anders gereageerd kan worden. En ja, op dat moment had ik daar niet bij stilgestaan en ik dacht gewoon van: ja, ik stop ermee. Nu is het genoeg geweest. En dat het zo groot zou worden en landelijk nieuws, dat had ik ook niet verwacht. En dat was ook niet mijn doel, in eerst instantie.

H (28.00-28.01): Het was een menselijke reactie.

P (28.02-28.06): Ja, maar ik vind dat uiteindelijk wel goed dat het zo landelijk bekend is geworden.

H (28.07-28.17): Ik denk dat het alleen maar mooi is dat jullie het gedaan hebben, want die beelden gaan de wereld over en misschien is het een boodschap naar de betaald voetbalorganisaties. Het is in ieder geval een oplossingsrichting. Dank jullie wel.

Bijlage 2: Categorisering transcripten

Categorie	Uitingen
Gebeurtenissen rond het veld	
<u>Supportersgedrag</u>	<p>Com: [...] omdat er geluiden worden gemaakt op het moment dat Bazoer de bal heeft (Arno Vermeulen, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: En dan het gedrag van een deel van de Haagse fans. (Tom Egbers, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Het was niet voor het eerst, oerwoudgeluiden (Tom Egbers, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Nog een ding wil ik met je bespreken, want het gaat in alle nabeschouwingen nu niet alleen om de nederlaag, maar ook het uiten van de supporters gedurende de wedstrijd ten opzichte van Bazoer (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Oerwoudgeluiden hebben we helaas gehoord (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Ik heb nu drie interviews gehad en alle gaan over – een gedeelte over – die oerwoudgeluiden (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Dit hoort niet bij deze tijd meer (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Toch, de gesprekken na afloop gaat het helaas niet alleen om de nederlaag, maar ook om uitlatingen van supporters richting Bazoer (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: [...] maar dan zie je in de tweede helft dat ze ermee door blijven gaan. Dan heb ik zoiets van: ‘scheidsrechter, heb je het in de hand ja of te nee, wat ga ik doen (Vito Wormgoor, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ver: Het gaat niet alleen om de nederlaag na afloop. Het gaat ook met name om de supporters van ADO die oerwoudgeluiden over hadden voor Bazoer (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Ze hebben het gezegd. Ze maken oerwoudgeluiden (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Ik hoor nu gewoon oerwoudgeluiden. En dat is dus al de hele tijd gaande. En er zijn ook berichten op Twitter die verschijnen. Ja, nogmaals, wij horen dat niet goed, maar gedurende de hele wedstrijd schijnt Bazoer al te worden uitgemaakt met oerwoudgeluiden (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Ja, even luisteren. Ja, oproep van de speaker. Het blijkt dus inderdaad echt te kloppen dat supporters van ADO op racistische wijze zich uitlaten ten opzichte van, volgens mij, met name Riechedly Bazoer. En wat zingen de supporters nu dan (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>DiA: [...]ik blijf lovend over de groep supporters die we hebben [...] (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: Is het ooit uit te bannen? Is misschien ook wel een heel logische vraag (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p>

	<p>DiA: Ja, is wel een hele lastige vraag. Je verwacht niet dat mensen naar hun eigen club komen, naar hun eigen stadion komen om dit soort dingen te doen. Dus uitbannen, ik weet het niet (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: ADO maakte elke keer als Ajaxied Bazoer aan de bal was, apengeluiden (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Kin: Fans gingen ze dan apengeluiden maken, omdat de persoon een andere huidskleur had (Kind, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, want alleen een speler met een donkere huidskleur werd uitgejoeld. De ADO-supporters lijken zo te zeggen dat hij op een aap lijkt (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Het is niet de eerste keer dat dit gebeurt (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Vooral de speler Riechedly Bazoer moest het bij de ADO-fans ontgelden met oerwoudgeluiden (Gert van 't Hof, <i>NOS Studio Sport</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Supporters van ADO maakten gisteren oerwoudgeluiden, bijna iedere keer als Ajax-speler Bazoer aan de bal kwam (Rob Trip, <i>NOS 20 uur Journaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Hi, ha, hondenlul was de ergste verwensing ooit gehoord in Cruïff zijn dagen. Ook dat was met terugwerkende kracht kinderspel (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Frank de Boer heeft gelijk, alleen dat is de vraag niet. Wat moet je er tegen doen (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Pre: Wat moet je er aan doen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ana: Ja, niet alleen op het moment dat het gebeurt. Het gaat niet alleen om die wedstrijd (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Even voor de mensen die niet weten wat er gebeurt is... oerwoudgeluiden aan het adres van Bazoer (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Je moet supporters heel serieus nemen, he. Laat ik dat voorop stellen. Maar dit soort uitschot, het bedreigt je club. Ze doen het in jouw stadion, met jouw kleuren aan... (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Maar het schaadt het Nederlandse voetbal heel erg. Het gaat namelijk de hele wereld over. Het gaat door heel Europa. Het staat morgen ook in kranten, in een ander land en dan zeggen ze: moet je eens kijken wat er in Nederland gebeurt is (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: En het schaadt ook de voetbalsupporter in algemene zin, want nu krijg je weer het beeld dat alle voetbalsupporters... het gebeurt natuurlijk bijna nooit (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Want het gebeurt niet alleen bij ADO he... (Dick Advocaat, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Ik denk ook niet dat dat heel veel zou oplossen. Het probleem ligt volgens mij veel dieper (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p>
--	---

	<p>Ana: Nou ja, dat zijn ADO-supporters dus dan is... ja, zo gaat dat wel (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Ja, maar Dick... je zegt nu wel van: het gebeurt overal. Oerwoudgeluiden in Nederland? Bijna nooit hoor. Echt bijna nooit. Dat is echt heel zeldzaam, gelukkig (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Schaken zei dat geloof ik, alsof het normaal is. Ik zie dat de laatste tijd ook niet, ben in best veel stadions geweest... (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: We gaan het zo hebben over wat er bij ADO nog meer speelt, aan geld bijvoorbeeld wat uit China zou moeten komen. Nu eerst de korte corner van Jan Beuving, over wat er vanmiddag gebeurde in Den Haag (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Col: Of je nu voetbalt voor miljoenen of voor een meten dier, is een lullig watje het enige wat je helpt. Als het op de details aankomt zijn alle profs amateurs. Ook op het hoogste niveau kan er verwarring zijn over wie er nou af moet trappen en zoals elke week op duizenden bijvelden gebeurd, kan ook een stadion het kwadraat van onkunde de wortel van iets moois zijn. Helaas net als langs de amateurlijnen, staan op volle tribunes idioten. Maar omdat daar camera's draaien, horen we dat wat zij zeggen. Of nou ja, zeggen... uitstoten komt meer in de buurt (Jan Beuving, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Col: Hoe kwetsend de geluiden ook waren, ADO – Ajax werd niet stilgelegd vanmiddag. In deze ook buiten het voetbalvelden alleen zwart-wittere samenleving, was dat en gemiste kans. Niet de enige van de wedstrijd trouwens, vraag dat maar aan Mike Havenaar. Gelukkig kan geen protocol ons tegenhouden om de wedstrijd in de herhaling wél te onderbreken. (Stilte). Zo, dat is gebeurd. Stilte zingt ons toe, net zoals dat bij de mooiste amateurwedstrijden zo is (Jan Beuving, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Kenneth Vermeer, ooit keeper van Ajax, werd vandaag uitgeroemd door een deel van het Ajax-publiek, omdat hij nu het doel van Feyenoord verdedigt. Daarom. Er bungelde een pop waarop de naam Vermeer was gekalkd in een strop over de reling. Juan Mata, ooit speler van Chelsea en nu Manchester united, keerde vandaag terug op het veld en kreeg van het publiek een staande ovatie (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Nou, hij ging van het veld af en kreeg een staande ovatie van het Chelsea-publiek. Zo prachtig, inderdaad (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Waarom kun je het niet vergelijken, Ruud (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Omdat je twee rivalen hebt. Ajax en Feyenoord zijn rivalen. (Geroezemoes door elkaar van de andere tafelgasten). Je hebt ook Real Madrid, Figo, van Barcelona (Ruud Gullit, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Nee, Figo ging weg. Mata moest weg. Die wilde graag bij Chelsea blijven. Dat is het verschil. [...] Ja, maar dat publiek weet dat dan. (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Het zou mooi zijn als het publiek van Ajax tegen Kenneth Vermeer zegt: hé Kenneth... (klappen). Nu tegen de concurrent (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p>
--	---

	<p>Ana: Nou ja, ik denk wel dat het goed is dat je ze, ja... Dat je zeg gaat onderwijzen wat we wel en niet moeten doen. Maar het is ook wel erg betuttelig (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Oké, en dan Maaike... gisteren is er gevoetbald en er waren daar racistische spreekkoren te horen (Leonie ter Braak, <i>WNL Goedemorgen Nederland</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Dat gebeurde bij de wedstrijd ADO – Ajax. Racistische spreekkoren. Er werden oerwoudgeluiden gemaakt aan het adres van Ajax-speler Bazoer (Maaike Timmerman, <i>WNL Goedemorgen Nederland</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Dat was de harde kern van ADO die dit deed, he (Pieter Jan Hagens, <i>Een Vandaag</i>, 18-01-2016)?</p> <p>Pre: Tijdens de eerste helft van de wedstrijd gisteren kwamen er oerwoudgeluiden en racistische spreekkoren vanaf de Haagse tribunes. Deze waren met name gericht tegen Ajax-speler Riechedly Bazoer (Eva Jinek, <i>Jinek</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Op videobeelden is te zien dat sommige supporters afgelopen weekend apengeluiden maakten. Dat deden ze als de donkere voetballer Bazoer aan de bal was (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 22-01-2016).</p> <p>Pre: En dan, deze week was er veel te doen over spreekkoren bij ADO Den Haag (Arjen Lubach, <i>Zondag met Lubach</i>, 24-01-2016).</p> <p>Pre: [...] en ook de supportersvereniging doet zijn uiterste best om racistische uitingen in de toekomst te voorkomen (Arjen Lubach, <i>Zondag met Lubach</i>, 24-01-2016).</p> <p>Sup: Beste supporters van ADO Den Haag, naar aanleiding van de commotie over onze spreekkoren hebben wij een aantal nieuwe regels opgesteld. Voor zover ik het begrijp, komt het in feite hier op neer: racistische uitingen kunnen, door kwetsende medemensen als negeroïde ervaren worden en dat kan nooit de bedoeling zijn. Daarom de volgende regels waar wij ons als supporters zijn voortaan aan te houden dienen. Allereerst, oerwoudgeluiden. Oerwoudgeluiden, hoe goed bedoelt ook, zijn voortaan non grata. Oerwoudgeluiden zijn geluiden, zoals afkomst zijn uit bosrijke gebieden rond de evenaar met een uniek ecosysteem. Het bekendste oerwoud is de Amazone, met zo'n zeven miljoen kilometer het omvangrijkste oerwoud op aarde. Maargoed, ik dreig af te dwalen. De bekendste oerwoudgeluiden zijn: krijsende paradijsvogels, kabbelende beekjes, motorzagen van de ontbossende houtindustrie, onrustig over de grond krioelende groep kevers, brulapen en trommelende negers. Let op: huzaaraap mag nog wel gewoon. Die leeft namelijk niet in het oerwoud, maar op de savanne en op de open graslanden van de Sahel-regione. Geen idee wat die beesten feitelijk voor geluid produceren, maar waarschijnlijk klinkt het ongeveer als een gorilla, dus voor ons verandert er feitelijk vrij weinig. Ook voor 'm op te letten wat belangrijk: oh, oh, De Haag mag wel, maar oe ah De Haag mag niet. En voor de supporters die stotteren, gelieve geen woorden te gebruiken die met een oe beginnen. Dit zou onbedoeld kunnen leiden tot oeh, oeh, oehwoudgeluiden. Bij een gemiste kans mag oehoe wel, maar ooeewwhoeee ahahahahahahah niet. Daar krijgen we geheid gezeik mee. Fruit: de volgende vijf fruitsoorten kennen we gesproken voortaan beter niet meer het veld op pleuren. Ten eerste bananen. Ook zo'n opblaasbare banaan van drie-en-een-halve meter komt er niet in. Dat zei m'n vrouw vannacht ook, maar dat terzijde. Nectarines en natuurlijk ons clubfruit, de Avocado. Trouwens, als je donkere spelers perse iets wil toegooien, gooi dan ook iets wat ze echt lekker vinden. Bijvoorbeeld uit hun eigen schijf van vijf: kip,</p>
--	--

	<p>Fernandes-rood, rijst, roti en Fernandes groen. Er rest mij nog iedereen een fantastisch seizoen toe te wensen en de scheids daar mag je gewoon alles tegen zeggen, tenzij het een en of andere aap is of iemand met een zwarte huidskleur (Supportersvereniging ADO Den Haag, <i>Zondag met Lubach</i>, 24-01-2016).</p> <p>Pre: Wat te doen tegen hooligans op de tribune die racistische spreekkoren aanheffen of erger? Doen de clubs genoeg (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: De kop van Feyenoord-keeper Kenneth Vermeer is het voorlopige dieptepunt van het wangedrag van supporters (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Het aantal incidenten binnen en buiten de stadions neemt vrijwel ieder jaar toe. Van 739 in seizoen 2011/2012 tot 822 in het afgelopen seizoen (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Kenneth Vermeer is niet de enige die werd geconfronteerd met kwetsende en racistische uitingen (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Vooral in het voetbal spelen zich soms pijnlijke tafelen af. Zoals bijvoorbeeld bij Stanley Menzo, de in Suriname geboren keeper wordt hier bekogeld met bananen en allerlei soorten ander fruit. En dat gebeurt onder het geroep van oerwoudgeluiden. Een voorval van 25 jaar geleden. En dat gebeurt niet alleen in het profvoetbal, maar ook bij de amateurs (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ana: De leiding van Den Haag is bang dat 's avonds de ruiten worden ingegooid, want die vlerken die dat roepen zijn inderdaad daar ook toe in staat (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: Dan denk ik: ja, dat is niet het gebaar. Daar lachen ze om, die groep. Die groep moet gewoon uit de stadion verbannen worden en we hebben bij Utrecht gezien dat ze eigenlijk beloond worden voor racistische teksten. Daar kregen ze een beter plaatsje op de tribune. Utrecht, club, totaal geen respect meer voor. Hetzelfde bij Den Haag (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Vlegels en vlerken hoor ik hier (Wilfred Genee, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: Nou ja, je hebt er eigenlijk geen juiste betiteling voor, he (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, eerst dit verhaal. Afgelopen zaterdag werd de Hoofdklasse-wedstrijd tussen Harkemase Boys en VVOG ontsierd door oerwoudgeluiden uit het publiek, gericht aan één speler: Pernelly Bia (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Com: [...] supporters maken racistische geluiden naar VVOG speler Pernelly Biya (Commentator, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Div: Moet je nagaan, een amateurwedstrijd die dat doet, terwijl stadions vol in het professionele voetbal en de spelers daar elke wedstrijd dingen over zich heen gestort krijgt. Bananen op het veld en dat soort zaken meer (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Tel: Maar stadions vol. Ireen, is dit nou voor te stellen dat dit bij jullie... nou zijn er niet zoveel donkere schaatsers, maar... (Tim Hofman, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Tel: Ja, dat weet ik. Die (schaatser Shani Davis is best goed. Maar ik kan mij niet voorstellen dat daar geroepen wordt naar Shani van: eh, of met een banaan</p>
--	--

	<p>gegooid (Tim Hofman, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Jullie beelden gaan ook de hele wereld over via YouTube. Dat het opmerkelijk is wat er gebeurd is. Dat er twee ploegen van het veld af lopen. Het is niet alleen... jij noemde Bazoer al, Vermeer in Nederland, maar ook in het buitenland hebben we de zaak Boateng bij Milan. En Boateng is een speler van Milan, die hoort ook racistische opmerkingen en dan reageert 'ie als volgt (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Ja, maar ik vind dat uiteindelijk wel goed dat het zo landelijk bekend is geworden (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Ik denk dat het alleen maar mooi is dat jullie het gedaan hebben, want die beelden gaan de wereld over [...] (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Het nieuws is niet dat er apengeluiden zijn gemaakt in de richting van een donkere speler bij een wedstrijd tussen Harkemase Boys en VVOG. Het gebeurt helaas wel vaker, in alle windstreken. Het nieuws is dat een assistent-coach die daartegen ageerde bij de scheidsrechter in Friesland, de rode kaart krijgt (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 06-03-2016).</p> <p>Pre: een wedstrijd in Friesland waarbij een donkere speler van, het is deze jongen de tribune... donkere speler van VVOG apengeluiden naar zich toegeslingerd krijgt (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 06-03-2016).</p> <p>Ana: Moedige mensen hebben wij nodig. Want sowieso, wat die man bezielt op de tribune is echt wel... (Willem Vissers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 06-03-2016).</p> <p>Ver: Gebeurt zoiets (geluiden) vaker (Verslaggever, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016)?</p> <p>Voe: Ja. Dit (geluiden) gebeurt wel vaker ja (Pernely Biya, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p>
<u>Procedures</u>	<p>Com: Speaker laat weten dat het zo zou kunnen zijn dat de wedstrijd wordt stilgelegd [...] (Arno Vermeulen, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Je krijgt bij zo'n wedstrijd ook de indruk van 'hoe erg het nog moet worden, voordat de wedstrijd echt gestaakt gaat worden' (Philip Kooke, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Sch: Ja, maar dat is een duidelijk protocol wat daar ligt (Pol van Boekel, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Sch: Dat is een duidelijke... dat zijn duidelijke richtlijnen (Pol van Boekel, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Sch: De thuisclub bepaalt wanneer er omgeroepen wordt of eventueel stilgelegd wordt (Pol van Boekel, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>WoA: Dat wij de richtlijnen van de KNVB - die hiervoor gelden - hebben gevolgd, is niet afdoende gebleken (Ronald van der Geer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>WoA: Nogmaals, de zaak gaat in onderzoek (Ronald van der Geer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>WoA: [...] en hebben de zaak in onderzoek (Ronald van der Geer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: [...] en volgens mij zijn ze er ook op geattendeerd (Vito Wormgoor, <i>Omroep</i></p>

	<p><i>West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Ze zijn ervoor gewaarschuwd [...] (<i>Vito Wormgoor, Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Nee, dat klopt, maar ik bedoel... in de rust is er volgens mij ook wel toegesproken dat er vanuit... dingen... (<i>Vito Wormgoor, Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Nou, dat is niet echt helemaal te horen, maar in ieder geval heeft de leiding van ADO doen besluiten om er middels een speaker iets van te zeggen (<i>Bart Nolles, Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Kunt u ons meenemen naar het moment van affluiten en het moment van nu? Wat is er allemaal gebeurd (<i>Ronald van der Geer, ADO TV</i>, 18-01-2016)?</p> <p>DiA: Nou, toen de wedstrijd afgelopen was, zijn we gelijk druk in overleg gegaan met alles en iedereen. Instanties die hier bezig waren met de wedstrijd. Gisteravond overleg geweest, statement op de site gezet, laat op de avond. En vanochtend vroeg zijn we ermee verder gegaan. Overleg gemeente, politie, functionarissen. We zijn er echt heel druk mee bezig (<i>Jan Willem Wigt, ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: Nou had het zo kunnen zijn dat de wedstrijd stilgelegd had kunnen worden. Dat is wat gezegd wordt ook. Waarom is dat niet gebeurd? Kun je uitleggen waarom de wedstrijd uiteindelijk is uitgespeeld en niet is stilgelegd (<i>Ronald van der Geer, ADO TV</i>, 18-01-2016)?</p> <p>DiA: Ja, het heeft niet veel gescheeld dat 'ie gestaakt zou worden. Er is hier een protocol voor geschreven dat wij volgen. Dat protocol wordt op voorhand met de arbiters, de arbitrage, het arbitrale viertal, de veiligheidsfunctionarissen van ADO en die van Ajax en iemand van de voetbaleenheid voor de wedstrijd besproken. Wordt doorgenomen wat het protocol is. Vrij vroeg in de wedstrijd ontstonden die spreekkoren, hebben wij op gereageerd conform het protocol door stewards het vak in te sturen en met die mensen te laten praten en de boel te sussen. Nou, dat hielp niet. Toen is er een eerste oproep gedaan via de stadionspeaker om te stoppen met de spreekkoren. Vervolgens de rust van de wedstrijd is overleg geweest tussen onze veiligheidsfunctionaris en de scheidsrechter hoe nu verder. Het protocol zegt bij een tweede waarschuwing is het risico dat de wedstrijd gestaakt gaat worden. Kort na rust is inderdaad die tweede oproep gedaan en er was besloten in de rust dat als de tweede oproep is gedaan en het stopt niet, zou er gestaakt worden (<i>Jan Willem Wigt, ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: En het is gestopt (<i>Ronald van der Geer, ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: Het is gestopt en de wedstrijd kon uitgespeeld worden (<i>Jan Willem Wigt, ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: Nou, vanochtend zoals ik zei, heb ik overleg gehad met gemeenten en de veiligheidsfunctionarissen van de politie. De boel besproken, de boel geëvalueerd. Vandaag worden de beelden en geluiden voor ons beschikbaar en kunnen we het onderzoek starten. We hebben geavanceerde apparatuur, dat is bekend. Dus de pakkans is ook redelijk groot. We gaan er volop mee aan de slag en we hopen daar deze week mee met de resultaten te komen. Ook het openbaar ministerie kijkt mee. Nogmaals, we gaan ze keihard aanpakken wat mij betreft (<i>Jan Willem Wigt, ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: We hebben het protocol zo goed mogelijk gevolgd (<i>Jan Willem Wigt, ADO TV</i>,</p>
--	--

	<p>18-01-2016).</p> <p>DiA: [...] en we zullen met de KNVB in overleg gaan hoe en wat en hoe verder (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: Morgen overleggen? Druk hiermee nog (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016)?</p> <p>DiA: Ik ben de hele dag nog met niks anders bezig geweest. Dat geeft ook niet, want dit is te ernstig. Wij gaan het onderzoek starten vandaag met die beelden en we zijn er vol vuur mee bezig (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Sommigen vinden dat de scheidsrechter de wedstrijd had moeten stilleggen [...] (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: Het OM gaat het nu onderzoeken. Wat vinden jullie daarvan (Verslaggever, <i>NOS Studio Sport</i>, 18-01-2016)?</p> <p>Pre: ADO heeft vandaag een brief gestuurd met daarin het verzoek om excuus over te brengen aan Bazoer (Rob Trip, <i>NOS 20 uur Journaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: ADO Den Haag stelt een eigen onderzoek in naar de verantwoordelijken en gaat in overleg met de KNVB (Rob Trip, <i>NOS 20 uur Journaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Zo wint Ajax dankzij een razendsnelle treffer van Riechedly Bazoer (Gert van 't Hof, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Pre: Clubs als Feyenoord, Utrecht, Ajax, het is altijd halfslachtig. Ja, het is een minderheid... altijd half (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Dat doe je niet, je stapt er niet uit. Want dan krijg je, wat je zegt, drie punten in mindering. En dat doen ze niet (Dick Advocaat, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: ADO zegt: we zijn het aan het onderzoeken. Nee, we zijn het aan het onderzoeken (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Er is wel een, beetje ambtenarengelul, maar er is een protocol voor. Je moet eerst naar de vierde official en dan moet de stadionomroeper het omroepen. En zo moet dat... want je hebt met de openbare orde te maken, enzovoort. En daarom is het zo gegaan zoals het nu gegaan is (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Maar die mensen... dat protocol zo opstellen. Die acht ik ook in staat om tegen Boateng te zeggen: die racisten in het publiek... je gaat eerst naar de scheidsrechter, je vult een formulier in en na vijf minuten mag jij roepen: zwart of...Verschrikkelijk (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: We gaan het zo hebben over wat er bij ADO nog meer speelt, aan geld bijvoorbeeld wat uit China zou moeten komen. Nu eerst de korte corner van Jan Beuving, over wat er vanmiddag gebeurde in Den Haag (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Goeienavond, welkom bij Studio Voetbal. Met vandaag aan tafel: Bert van Marwijk, voorheen bondscoach van het Nederlands elftal thans van Saudi-Arabië. Aan de andere kant van de tafel, oud-aanvoerder van het Nederlands Elftal Ruud Gullit. Een andere oud-international naast hem, Jan Mulder en tegenover Jan</p>
--	--

	<p>Mulder Youri Mulder, ook oud-international (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: De wedstrijd is gewoon uitgespeeld. Er is dus niets stilgelegd en dat is iets waar de VVD zich over verbaast (Maaïke Timmerman, <i>WNL Goedemorgen Nederland</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pol: De thuisclub, in dit geval ADO, heeft een protocol. Of in ieder geval de hele KNVB heeft een protocol liggen waar heel duidelijk uit staat gelegd dat je als thuisclub een wedstrijd stil kunt leggen. En in dit geval was er een aantal keren omgeroepen dat er spreekkoren te horen waren. Dan lijkt het mij heel simpel om op dat moment ook niet te belonen, maar om de wedstrijd stil te leggen. En dat is niet gebeurd en ik ben heel benieuwd waarom die afweging zo gemaakt is (Ockje Tellegen, <i>WNL Goedemorgen Nederland</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: De KNVB gaat het spreekkoren-protocol mogelijk aanpassen (Sjoerd Ramshorst, <i>NOS Eén uur Journaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Omdat nieuws 24 uur per dag via internet en sociale media gedeeld wordt, selecteren wij elke werkdag uit die stroom feiten en meningen een nieuwstrend. Jojanneke, en vandaag... (Pieter Jan Hagens, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, kan me voorstellen dat 'ie dat zegt. Waarom deed de scheidsrechter dat niet (Pieter Jan Hagens, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016)?</p> <p>Pre: Ja nou goed, dat is dan van het veld af lopen, zou ik zeggen (Pieter Jan Hagens, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Wat zijn nou de regels in dit land hierover (Pieter Jan Hagens, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016)?</p> <p>Pre: Nou, officieel kan alleen een thuisclub de wedstrijd stilleggen als er racisme in het spel is. Maar de KNVB liet vandaag weten, dat is heel opvallend, dat ze begrepen als Ajax het veld had verlaten en dat ze dus het protocol hadden mogen negeren (Jojanneke van den Berg, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Nap: Onvoldoende. Het heeft er ook mee te maken dat gelijk de directe aanpak nog te lang duurt en het heeft ook te maken in de samenwerking met de clubs het nodige kunnen verbeteren (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Dus u kunt niet voldoende doen aan dat vervolg (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Nap: Nou, je moet ze er wel uit weten te pikken. Dus we zijn er druk mee bezig. We hebben ook allerlei manieren om ervoor te zorgen dat we ze kunnen identificeren. Het gebeurt natuurlijk vaak ik groepsverband. We hebben ook gedoe gehad over het feit dat sommige figuren zeggen: ja, ik heb helemaal niet meegezongen, ik heb helemaal niet meegeroepen. Ik heb lopen miemen. En wat dat betreft zijn we wel op het goede pad. Dat hebben we laatst ook kunnen zien dat we weldegelijk dit soort figuren eruit kunnen halen (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Hebben clubs voldoende greep op die supportersverenigingen (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Voe: Nee, nee totaal niet. Ik denk, zoals ze dat zo mooi zeggen, angst regeert. En ze laten zich daardoor ook intimideren en manipuleren. Vanuit clubkant zou er</p>
--	---

	<p>gewoon harder ingegrepen moeten worden (Khalid Sinouh, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Voe: Ik denk dat we daarin veel daadkrachtiger in kunnen zijn. Ja, je ziet af en toe bij wedstrijden ‘wij zijn tegen racisme’ het veld op komen. Ja, met spandoeken. Maar dat heeft in mijn ogen totaal geen zin, want het gebeurt nog steeds (Khalid Sinouh, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Meneer Pauw, de clubs doen niet genoeg, zegt Sinouh. Die doen eigenlijk niks. Is dat wat... heeft ‘ie daar een punt (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Nap: Nou, het kan beter. Je ziet wel dat bij clubs vaak een dubbele moraal zit. Aan de ene kant heeft de club er vaak mee te maken dat ze vaak met een harde kern die ze eigenlijk ook te vriend willen houden. Waarvan ook een soort soms een soort korte termijn rust wordt verwacht (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Dat is toch die angst waar Sinouh het ook over had (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Nap: Er zit weldegelijk ook wel angst. Ik moet ook zeggen met de ervaring die ik heb met harde kernen bij ADO en bij Feyenoord, er gaat ook wel een behoorlijk druk van uit. En toch zul je, als je toch wilt komen tot de kern, toch wil komen tot echte aanpak, moet je op een gegeven moment als club, als politie, alle andere spelers op het veld – dan bedoel ik meer het aanpak-veld – om te zorgen dat je die harde kern eigenlijk gaat verwijderen uit stadions (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: U zegt: clubs moeten meer afstand nemen, van hun supporters van die harde kern (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Nap: Ja, kijk. Het klinkt altijd leuk. We hebben een goede relatie met die harde kern, maar die harde kern is ook degene die op de korte en lange termijn altijd voor zorgt. Dat dingen fout gaan. Dat het blazen van de club naar de knoppen gaat. Het maakt niet uit wat er gebeurt. En toch zie je vervolgens dat het bestuur toch weer in de richting van die harde kern gaat. Die laat toch bijvoorbeeld een speler toch weer tussen de harde kern zitten (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Heitinga bijvoorbeeld, die ging bij de F-side van Ajax zitten (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Nap: Bijvoorbeeld. En tegelijkertijd had je ook kunnen zeggen: zet hem in het familievak. Dus waarom laat je hem nou associëren met de harde kern en vervolgens bij diezelfde wedstrijd als je niet uitkijkt, alle dingen doet waarvan je als bestuur zegt: daar wil je niet achter staan (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Laten we eens kijken of we iets kunnen leren van Engeland. Want Engeland is de bakermat van het voetbal, maar ook van het voetbalvandalisme en daar hadden de Engelsen genoeg van (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Meneer Paauw, de Engelsen hebben dus een heel gerichte aanpak van de harde kern door dossiers op te bouwen, zoals deze meneer verteld. Dat kan hier toch ook, zou je denken (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Maar kan dat hier niet dan (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Nap: Dat kan heel slecht hier zo. Omdat wij, wat ik al zeg, je moet ermee naar een</p>
--	---

	<p>rechter (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Nap: Wij hebben hier nog wel de mogelijkheid van een burgemeester die zo iets zou kunnen doen. Maar ik denk als het werkelijk om, zoals ik net zei, om de aanpak van de harde kern en je wil bij de generaals beginnen. Als we die aanpakken, dan zou, zoals ik net aangaf, een profiel van diezelfde leiders en die eigenlijk het dossier neerzetten en die zou je eruit moeten halen. En deze jongens, mannen, zijn zo slim. Die plegen zelf de feiten niet meer. De man die van de week, of vorige week, bij Ajax is geweest, verklaarde: ik heb het eigenlijk niet gewild, maar werd er toe gedwongen. Of dat klopt moeten we nog even zien. Maar organisatoren plegen zelf de feiten niet (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Nap: Maar er is nog een element, en dat heeft natuurlijk ook te maken met het verschil tussen Engeland en Nederland. Deze wet die in Engeland zo is neergezet, is gekomen uit een tijd dat Engeland werd geconfronteerd met 191 doden bij incidenten en dat ze voor langere tijd zouden worden uitgesloten. Die zijn toen heel verstrekkende maatregelen gaan nemen en dit is een maatregel die wat ons betreft in Nederland in de volgende fase als wij echt willen doorpakken. En blijkt dat de aanpak die we tot nu toe hebben, en dat gaan we nu eerst mee beginnen, als die aanpak toch nog een extra nodig heeft om te zorgen dat we inderdaad bij die leiders komen op deze manier (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Dan gaan we naar die andere wedstrijd. Roelof, wat had jij gedaan bij de wedstrijd ADO Den Haag – Ajax? Had jij ingegrepen als scheidsrechter zelf? Had je stilgelegd (Wilfred Genee, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016)?</p> <p>Sch: En Bazoer is naar Pol van Boekel (scheidsrechter bij ADO – Ajax) en Pol heeft gezegd van: de veiligheidscoördinator is ermee bezig. Toen is het meerdere keren in het stadion omgeroepen, maar het heeft niet geholpen (Roelof Luinge, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Heb je even gedacht aan het feit van: ja, als ik nu van het veld afloop, oer wat zijn de consequenties? Kan dat wel, want zo vaak gebeurt dat niet (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Ja, inderdaad. Ik dacht... want de kleedkamer was ook aan de kant waar ik stond. Dus ik dacht, als ik nu richting de kleedkamer loop, dan krijg ik waarschijnlijk rood dus dat was wel een teken dat ik juist naar de begeleiders toe ging, naar de trainers. En ik ging die kant op en maakte daar ook duidelijk dat er ja, oerwoudgeluiden naar mijn adres werden gemaakt, zodat ik wel in het veld bleef staan (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Je liep in eerste instantie naar de scheidsrechter. (Wat zei je tegen hem Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016)?</p> <p>Pre: Wat gebeurt er nu? Want er is tien minuten gestaakt (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Want dit was het beeld, er werd niet meer gevoetbald. Het was gewoon stilgelegd, dood. Was het anders geweest als jullie voor hadden gestaan? Want jullie stonden nu achter met 2-0. Is dat nog een overweging geweest (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Div: Ik heb vanmorgen contact gehad met de Tuchtcommissie van de KNVB en ik ben gebeld door iemand van Publiekszaken van de KNVB om aan te geven hoe de KNVB in dit soort situaties handelt. Ik heb de man helaas zelf nog niet kunnen spreken, maar ik denk dat het verstandig is dat de KNVB naar aanleiding van dit</p>
--	---

	<p>incident en de wijze waarop wij hebben geacteerd... We zijn van het veld afgegaan, zonder dat de scheidsrechter daar iets van zei. Want daarna floot hij af en staakte de wedstrijd (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>DiV: Overigens als het gaat over die rode kaart... ik hoop dat de KNVB slim is en zoiets heeft van: daar gaan we verder niks mee doen (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Harkemase Boys willen we ook nog even laten zien. VVOG, het bizarre. Laten we het beeld er maar gewoon even bij pakken meteen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 06-03-2016).</p> <p>Pre: En uiteindelijk de resterende tien minuten zijn dan een soort van uitgespeeld, maar er is niet meer echt gespeeld. Maar de scheidsrechter gaf dus een rode kaart aan de assistent-coach (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 06-03-2016).</p> <p>Ana: Maar waarom geeft een rode kaart aan die man... (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: De KNVB is nog niet in het bezit van het wedstrijdformulier. Wordt vervolgd [...] (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 06-03-2016).</p> <p>DiV: Eigenlijk gebeurde het met de rode kaart die onze assistent-trainer krijgt en die naar de scheidsrechter toe riep van: scheidsrechter, hier moet je nu gaan ingrijpen. Vervolgens kreeg hij de rode kaart en dat was de druppel die de emmer deed over lopen. Vervolgens was Pernely helemaal, ging helemaal uit z'n dak toen dat gebeurde. Die moest ook worden tegengehouden door z'n medespelers (Laurens de Kleine, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p> <p>Ver: En toen stapte je van het veld. Niet alleen jij, jouw team en de tegenstander gingen mee (Verslaggever, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: De tegenstanders gingen mee. Ja, dat waardeer ik ook enorm. Die jongens kwamen ook gelijk naar mij toe. Die zeiden gelijk van: je hebt helemaal gelijk. Wij staan daar zeker niet achter. En ik vind het ook mooi dat zij er iets aan hebben gedaan (Pernely Biya, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p>
Manieren van reageren	
<u>Strafmaat</u>	<p>WoA: Wij hebben redelijk geavanceerde apparatuur om uiteindelijk bij degene te komen die zich schuldig hieraan hebben gemaakt (Ronald van der Geer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>WoA: Ja, en over straffen en dat soort dingen, kunnen we het nog niet hebben. Dat zal allemaal in samenspraak met de KNVB en de club gaan (Ronald van der Geer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: De club gaat waarschijnlijk wel achterhalen wie dit waren (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Ik bedoel: ze zijn gewaarschuwd. Dan lijkt het mij dat je luistert. Niet dus (Vito Wormgoor, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Maar, dit kan misschien wel consequenties gaan hebben voor de club (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Ik heb geen idee hoe dat werkt (Tom Beugelsdijk, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p>

	<p>Ver: Het is nu maandag. Iedereen praat over straffen, iedereen praat over het opsporen van de daders. Wat gaat er precies gebeuren (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016)?</p> <p>Ver: Verwacht ADO Den Haag zelf ook nog een straf (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016)?</p> <p>Ver: Er wordt heel veel gesproken over strafmaten. Ik denk dat het woord stadionverbod wel gaat vallen he? Want dat is wat iedereen wil horen. Dat is misschien eigenlijk wel een logisch vervolg (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: Ja, er staat een straf op, een richtlijn van vijf jaar en wat mij betreft worden die ook uitgedeeld (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: Maar neemt niet weg dat je er keihard tegen op moet treden (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: En ze willen dat de supporters gestraft worden (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: De KNVB, de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond, wil deze racistische supporters aanpakken (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>WoK: Ja, als het aan ons ligt worden die personen eruit geplukt, gestraft. En in voetbal heb je het dan al heel snel over een stadionverbod. Dus dat ADO Den Haag ze een stadionverbod oplegt. Dat ze die vervolgens doormelden bij de KNVB, zodat er een landelijk stadionverbod gemaakt kan worden (Hans van Kastel, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: Het mag allemaal wel wat strenger (Verslaggever, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, ook Den Haag zelf wil de supporters aanpakken. De club gaat zoeken wie de geluiden maakt en gaat de daders straffen (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Het Openbaar Ministerie gaat de beelden van de spreekkoren bij ADO – Ajax gisteren, nader bekijken om te beoordelen of er strafrechtelijk onderzoek nodig is. De aanklager van de KNVB zal zich buigen over de zaak (Gert van 't Hof, <i>NOS Studio Sport</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: De club neemt de zaak hoog op en wil maatregelen tegen de fans (Gert van 't Hof, <i>NOS Studio Sport</i>, 18-01-2016).</p> <p>WoK: Dus dat die mensen ook geweerd worden uit landelijke stadions dan alleen ADO Den Haag (Hans van Kastel, <i>NOS Studio Sport</i>, 18-01-2016).</p> <p>WoK: Dat is hartstikke goed. Als je kijkt naar de grondwet, racisme is gewoon bij de wet verboden. Het moet eigenlijk geen verschil maken bij strafrechtelijk onderzoek of het in een voetbalstadion gebeurt of in een uitgaansgelegenheid of op het schoolplein. Het is gewoon bij wet verboden. Het moet gewoon strafrechtelijk aangepakt worden. Dus we vinden het heel goed dat het OM hier iets mee doet (Hans van Kastel, <i>NOS Studio Sport</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: Ten tweede moet je proberen al die supporters een stadionverbod te geven... (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p>
--	---

	<p>Ana: Stadionverbod proberen te geven en ik zou als club gewoon aangifte doen tegen supporters (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Maar jij vindt dat er aangifte gedaan moet worden? Ja, dat is natuurlijk zo, maar kan het ook zonder aangifte? Het is ook gewoon een uiting van racisme... moet het Openbaar Ministerie hier niet ook acties dan ondernemen (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: En de mensen die wij kunnen aanwijzen op grond van beelden die wij met onze camera's hebben gemaakt, samen met de KNVB ervoor zorgen dat die mensen een gepaste straf krijgen. Wat is eigenlijk een gepaste straf in dit geval? Moet ADO gestraft worden eigenlijk door de KNVB (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Ik vraag het omdat de UEFA... [...] Ajax heeft tegen Legia Warschau gespeeld, waarvan de fans racistische uitlatingen deden, moest zonder publiek spelen. Is dat een optie? Zonder publiek spelen. Dick, is dat een optie? Zou jij daarvoor zijn, om in dit geval om het een halt toe te roepen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ana: Als je je misdraagt, krijg je van de UEFA of FIFA de straf (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Het gaat nu even alleen om... [...] Wat voor straffen staan hiervoor? Er staan bepaalde straffen voor, zoiets. Of twee wedstrijden, of nog meer. Dan moet dat maar (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: In de Europa Cup gebeurt het wel. Dat je zonder publiek speelt (Dick Advocaat, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Ik deel je mening. Die moet er staan. Zullen we het weer over het voetballen hebben dan nu? Ik hoop dat de KNVB morgen zegt van: we gaan het aanpakken, echt aanpakken (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Toen die jongen van, Boateng, van Milaan, eruit liep, die kreeg geloof ik straf van de UEFA. Wegens ontoelaatbaar gedrag (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, nou ja, de man die het gedaan heeft of verantwoordelijk gehouden wordt, is gearresteerd. Stadionverbod gekregen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: [...] en strenger straffen aan de achterkant. Yoeri (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Dus ik vind dat je aan de achterkant gewoon moet bestraffen en ik denk dat dat gewoon voldoende is. Dat je op een gegeven moment duidelijk laat merken van: dit is de grens. Dan is dat de grens [...] (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Je moet straffen, maar niet teveel aandacht aan geven (Ruud Gullit, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Nee, dat vind ik wel... [...]Wat Kuyt zei vandaag, vind ik goed. Uitbannen, rigoreus even op reageren en dan geen aandacht meer aan geven (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p>
--	--

	<p>Ana: Zo weinig mogelijk aandacht aan geven en zo hard mogelijk straffen (Bert van Marwijk, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Reken er op dat de KNVB dat begrijpt. In Frankrijk is Olympique Marseille, heeft twee wedstrijden zonder publiek moeten spelen vanwege iets vergelijkbaars (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Dat zijn fikse straffen (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Daar hebben we het toen ook over gehad tegen ADO, met Bazoer, dat is dan een wedstrijd zonder publiek. Ja, dan ga je ook als club... dan ga je vooraf misschien actie ondernemen richting supporters van 'kijk nou uit wat je doet' (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Gaat het Openbaar Ministerie beelden bekijken van de wedstrijd ADO Den Haag – Ajax waar zondag oerwoudgeluiden op de tribune werden gemaakt. Die waren gericht op Ajaxied Riechedly Bazoer. En aan de hand van die beelden gaat het OM beslissen of er een basis is voor strafrechtelijk onderzoek, een vervolg en of die daders daadwerkelijk aangepakt kunnen worden. Dit is hoe het er gisteren aan toe ging (Pieter Jan Hagens, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, dan anders nieuws van vandaag. Het Openbaar Ministerie gaat beelden van de racistische spreekkoren tijdens ADO – Ajax bekijken. Daarna bepaalt het OM of er strafrechtelijk onderzoek volgt (Eva Jinek, <i>Jinek</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Snoeihard aanpakken, toch? Zou ik zeggen (Eva Jinek, <i>Jinek</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ajax gaat aangifte doen bij Justitie naar aanleiding van de racistische spreekkoren door fans van ADO Den Haag tijdens de competitiewedstrijd van afgelopen zondag. Vooral Ajax-speler Bazoer was het mikpunt van oerwoudgeluiden door Haagse fans. Justitie was al van plan de zaak te onderzoeken en ook ADO wil weten welke fans meededen met de spreekkoren. Ook de aanklager van de KNVB onderzoekt de kwestie (Simone Weimans, <i>NOS Elf uur Journaal</i>, 22-01-2016).</p> <p>Pre: 22 supporters van ADO Den Haag mogen het stadion van die club niet meer in (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 22-01-2016).</p> <p>Pre: En de mannen kunnen later ook nog een straf van de rechter krijgen (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 22-01-2016).</p> <p>Pre: Inmiddels heeft ADO aan 22 supporters een stadionverbod opgelegd [...] (Arjen Lubach, <i>Zondag met Lubach</i>, 24-01-2016).</p> <p>Ver: Tegen de verdachte is door Vermeer inmiddels aangifte gedaan (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: De voetbalbond strafte de club met een punt aftrek, omdat de supporters bananen op het veld gooiden als protest tegen een beslissing van de donkere scheidsrechter (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Zowel de rechter als de KNVB kunnen supporters die zich misdragen een stadionverbod opleggen. De KNVB deed dat in 2010/2011 333 keer. Dat aantal steeg afgelopen seizoen tot 890 (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Frank Paauw, u bent portefeuillehouder voetbalvandalisme bij de nationale politie. Als ik dit zie, denk ik: discriminatie is strafbaar. Vervolgen. Of eerst</p>
--	--

	<p>oppakken en dan vervolgen (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Nap: Helemaal mee eens. Dat is ook wat we gaan doen (discriminatie strafbaar stellen, oppakken en vervolgen) (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Maar toch helpt het kennelijk niet (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Vindt u dat er daadkrachtiger moet worden opgetreden (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Voe: Ik vind van niet. We leven nu in een andere tijd. Ik bedoel, dit moet je gewoon hard aanpakken. Zoals ze in Engeland ook hebben gedaan de afgelopen tien jaar. En dat heeft toch goede resultaten opgeleverd. En hier lijkt het alsof we het niet durven. En dan hebben we weer excuses dat we te weinig mankracht hebben bij de politie en de clubs die doen te weinig. Maar goed, we hebben de middelen. Alles is aanwezig om harde kernen altijd aan te pakken die vervelend is. En dat moeten ze dan gewoon doen ook (Khalidh Sinouh, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Maar clubs kunnen zeggen: wij doen weldegelijk dingen wat. Ajax heeft de 'poppenman', om hem zo maar even te noemen, een stadionverbod gegeven. Bij ADO zijn er naar aanleiding van Bazoer stadionverboden uitgedeeld. Dus ze doen wat (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Nap: Ja, dat kan hier ook, alleen in Engeland hebben ze – zoals ze noemen The Ban of Complaint – Dat is eigenlijk zoveel als dat een dossier opgebouwd wordt, waarbij de Engelse politie naar de rechter gaat door te zeggen van: nou, deze man pleegt geen strafbare feiten. Maar gewoon uit de informatie die we hebben, uit intelligence, uit verklaringen die wij krijgen uit de club. Deze is verantwoordelijk voor de organisatie van rellen, van inderdaad de sfeer op een vak en... (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: En dus een stadionverbod (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Nap: Ja, en zeker een stadionverbod (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Maar nu hebben we net een nieuwe voetbalwet. Zegt u nu eigenlijk met zoveel woorden dat u met die nieuwe voetbalwet niet voldoende instrumenten in handen heeft om dit aan te pakken stadionverbod (Joost Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Nap: Nou, nee. Ik moet zeggen de voetbalwet 2.0 brengt ons een aantal nieuwe zaken. Brengt ons in een voortvarende manier in een hoger niveau om de aanpak van hooligans neer te zetten (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ana: Ja, maar we hebben... je moet ingrijpen wanneer je in moet grijpen. Dan tref je ze. Want al die goedwillende mensen keren zich tegen die vlegels dan (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ze zeggen dat ze geavanceerde apparatuur hebben waarmee ze kunnen opsporen. Daarvan zeg jij: zodra ze ze hebben, stadionverbod, komen er niet meer in (Wilfred Genee, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>DIV: Wij zijn vanmiddag, Pernely en ik, zijn vanmiddag naar het politiebureau gegaan en we hebben aangifte gedaan (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p>
--	--

	<p>Voe: Ja, ik hoop dat de dader, daders, worden gestraft voor wat ze mij hebben aangedaan, ja (Pernely Biya, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p>
<p>Afkeuring</p>	<p>Tra: Ik schaal dan die mensen die dat roepen niet heel erg hoog in, op dat moment (Frank de Boer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Ik vind dat we dat niet moeten accepteren. Niet op de velden, niet in Nederland (Frank de Boer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>WoA: [...] keuren het af [...] (Ronald van der Geer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Ja kijk, ik vind eerlijk gezegd dat deze mensen echt deze mooie club tekort doen (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Dus dat betekent dat je zo, zo deze club tekort doet (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Wij zijn een club die steeds meer, denk ik terecht, de uitstraling krijgen van een club die wil groeien (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Dit hoort niet meer bij ADO (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Dit past helemaal niet meer bij ADO en past, wat ik net al zeg, past totaal niet meer bij deze, bij deze eeuw (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Ik vind het niet netjes wat ze doen. Ik bedoel, het is natuurlijk een kleine groep die het doet [...] (Vito Wormgoor, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Want eigenlijk hoort dit niet meer bij deze club (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Ik dacht, dat hebben we een beetje achter ons gelaten, hopelijk in heel Nederland. Vooral bij deze club. Mijn dochter zit ook op de tribune, dus ik vind dat dit niet mag gebeuren (Vito Wormgoor, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Dan moeten ze het (maken van oerwoudgeluiden) niet doen (Tom Beugelsdijk, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Dit hoort toch niet meer bij ADO (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Nee, dit hoort helemaal niet bij het voetbal (Tom Beugelsdijk, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Voetbal in het algemeen niet (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Voe: Nee, overal niet. En niet alleen bij voetbal. Overal in de wereld hoort dit niet (Tom Beugelsdijk, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Ja, tuurlijk. Het hoort gewoon niet. Klaar (Tom Beugelsdijk, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Als dat echt zo is, is dat echt een schande (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)!</p> <p>Ver: Dat zou wel apart zijn (Jim van der Deijl, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p>

	<p>Ver: Maar als dit echt zo is jongens, dat zou toch werkelijk ongelooflijk zijn (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Reacties zijn er van veel kanten. Zo heeft de supportersvereniging 'Haagse Bluf' haar afkeuring inmiddels laten blijken en ook de supporters laten zich horen op bijvoorbeeld social media (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: Ja, als je de fansites leest, en dat doe ik regelmatig, dan zie je toch ook wel dat de supporters zelf [...]dit gedrag echt volkomen veroordelen en het niet acceptabel wat er gebeurt (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>K: Het was teleurstellend wat zij deden (Kind, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>K: Racistisch (Kind, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: [...] zij vinden het niet kunnen (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Frank de Boer zegt: ik vind dat we dit niet moeten accepteren in Nederland niet, op de voetbalvelden in Nederland niet (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Als clubs moet je volgens mij drie dingen doen: ten eerst moet je het keihard veroordelen (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Je brengt de club zo in diskrediet... (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Ze hebben zelf ook donkere spelers en de trainer is ook nog donker... (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Maar los daarvan. En niet alleen in dit geval, want dit is ook vreselijk (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Idioot dat ze er ineens mee komen (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Maar het is niet goed te praten (Ruud Gullit, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Ja, maar het is niet goed te praten. Het is de manier hoe je je uit (Ruud Gullit, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: De KNVB zegt weer... Wij hebben een Tweetje van Bert van Oostveen vandaag. Ik weet niet of we die kunnen laten zien. Bert van Oostveen vond het een walgelijke vertoning vandaag (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Ehm, de voorzitter van de KNVB, Michael van Praag, heeft er vandaag ook iets over gezegd. Een beetje wat jij zegt, Bert. Die heeft ook Twitter gebruikt. Hij zegt: onvoorstelbaar stuitende actie tegen Kenneth Vermeer in de Arenda. Volledig onacceptabel (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Ongelooflijk infantiel, he (Pieter Jan Hagens, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Nap: Walgelijk (Lex Mellink, <i>Jinek</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Er zijn dus racistische spreekkoren in Nederland anno 2016. Dat is een ernstige zaak. Het is dus belangrijk dat de politiek het heel serieus neemt (Arjen</p>
--	---

	<p>Lubach, <i>Zondag met Lubach</i>, 24-01-2016).</p> <p>Pre: Beste minister Plasterk, als u wilt dat uw afschuw over racisme een beetje serieus wordt genomen, is het misschien handig om niet halverwege de zin een gek stemmetje op te zetten. Ja toch (Arjen Lubach, <i>Zondag met Lubach</i>, 24-01-2016).</p> <p>Voe: Ja, dat is schandalig. Dat kan niet (Nemanja Gudelj, <i>AT5</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Het moet toch een keer klaar zijn met dit soort onzin (Verslaggever, <i>AT5</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Voe: Ja, dat (het nu een keer klaar is met dit soort onzin) vind ik ook (Donny van de Beek, <i>AT5</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: [...] en iedereen weet dat het niet kan en dat het een keer moet ophouden. [...] Aan ons is het om, wat wij hebben gedaan, de drie punten te pakken en dat is het beste antwoord (Nemanja Gudelj, <i>AT5</i>, 17-01-2016).</p> <p>Sch: [...] maar toch kan dit gewoon niet (Roelof Luinge, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: En ieder team dat onder die omstandigheden de wedstrijd uitspeelt, moet zich kapot schamen. Als je dit in Nederland gaat tolereren, is de totale verloedering een feit (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: Ja, ik vind dit zo iets ernstigs. Als je dit tolereert, is echt het einde zoek (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Com: "Apengeluiden, dat kan niet hoor!" (Commentator, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Ik zag ook dat de Harkemase Boys vrij direct, niet alleen op het veld maar ook daarna, gereageerd. Dat ze het hebben afgekeurd, zonder enige relativering (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>DiV: Toen hebben we gezegd van: dit kan gewoon niet meer (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Tel: Dat (gedrag van supporters) kan toch niet (Tim Hofman, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Het moet gewoon stoppen. Het is leuk geweest (Pernely Biya, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p>
<u>Distantiëring</u>	<p>Tra: Ja, wat ik ervan vind is niet zo belangrijk, denk ik (Henk Fraser, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Maar ik weet wel dat wij als club ons hiervan distantiëren (Henk Fraser, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Dus dat geldt ook voor mij (Henk Fraser, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Kijk, ik moet mij daar niet mee bezig houden (Frank de Boer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>WoA: [...] maar we distantiëren ons [...] (Ronald van der Geer, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p>

	<p>Tra: En gelukkig ook de club distantieert zich van dit soort zaken, dus doe ik dat ook (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Maar wij horen dat natuurlijk niet met een koptelefoon op , maar nu hoor ik het wel even omdat hij natuurlijk een belachelijke overtreding beging op Kanon (Bat Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Heeft ADO genoeg gedaan om afstand te nemen van wat de supporters vanmiddag geroepen hebben (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ana: Maar met keihard afstand nemen bedoel ik ook echt afstand nemen. Niet half (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Hij doet zogenaamd bescheiden en distantieert zich er ook wel van, maar het zou zo verfrissend zijn als zo iemand een sterk standpunt en zoiets veroordeelde. En dat doet Frank de Boer, Frank de Boer zei er ook goeie dingen over. Maar hij zei er ook bij: ja, verder heb ik daar niets mee te maken. Ik kijk naar mijn team. Het zou zo goed zijn als hij wel een keer zich ermee zou bemoeien (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: [...] maar je moet op een gegeven moment oppassen dat je niet elke week bij dit soort dingen heel veel aandacht gaat geven. Ik kan me herinneren: Lehman ging van Milaan naar Schalke. Die kwam terug bij Dortmund. Toen hadden ze daar ook een pop aan een galg gehangen. Ik weet het niet, hij is toen helemaal niet verder... het zal wel. Het is inderdaad schandelijk... (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Jij vind dat we dat niet moeten laten zien (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016)?</p> <p>Ver: Af en toe is er iemand die zich er openlijk van distantieert (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p>
<u>Bespreekbaarheid</u>	<p>Pre: Riechedly Bazoer, van Ajax, wilde niets zeggen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Eerst dan nu de coach van ADO: Henk Fraser (Tom Egbers, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Ik ga niet liegen dat wij dat niet horen waar wij zitten (Henk Fraser, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Wat vind jij daarvan (Philip Kooke, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Pre: Ja, en ADO-directeur Jan-Willem Wigt [...] wil niets zeggen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Maar ik wil er eigenlijk niet meer over praten, ik heb het afgesloten (Riechedly Bazoer, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Voe: Ik wil het liefst belangrijk zijn voor het team. Assists, doelpunten en natuurlijk kampioen worden. En ik ben blij dat ik dat vandaag ben met de 1-0 en dat we gewonnen hebben (Riechedly Bazoer, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Ver: Probeer mij even te helpen. Er is een collega die zojuist tegen mij zegt: 'hoe is het mogelijk dat er een week niet over is gesproken wat er bij ADO is gebeurd?' (Joep Schreuder, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p>

	<p>Ver: Werkt het zo Riechedly, in de voetbalwereld? Daar heb je het dan even niet meer over, dat is dan heel vervelend en dan gaan we gewoon weer verder? (Joep Schreuder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 23-01-2016).</p> <p>Voe: Zoals ik zeg: ik wil graag voetballen, belangrijk zijn voor het team (Riechedly Bazoer, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 23-01-2016).</p> <p>Ver: Ja Henk, wat vind jij daarvan (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Voe: [...] Ik vind niet dat ik als aanvoerder nog iets moet zeggen (Vito Wormgoor, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Zou je tegen de supporters die dat doen iets willen zeggen (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Voe: Als ze het zeggen, zou ik zeggen dat ze het niet moeten doen (Tom Beugelsdijk, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: [...] maar hij wil er verder niet teveel aandacht aan besteden en voor de camera reageren. Hij wil zich focussen op het voetballen (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Veel mensen uit de voetbalwereld reageren wel [...] (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Tra: We hebben er ook helemaal niet over gesproken (Frank de Boer, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Pre: En dat is niet zo. Henk Fraser, de coach van ADO werd na afloop gevraagd naar zijn mening over de supporters die dus de oerwoudgeluiden voortbrachten telkens wanneer Bazoer aan de bal kwam. [...] Is dat (zijn mening) genoeg (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ana: Nee. Zijn mening is juist belangrijk (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: We keken net, of we hadden het net over Juan Mata en Chelsea in relatie tot wat er gebeurd is bij Ajax vandaag, Ajax- Feyenoord. Willen jullie hier iets over kwijt? Jan, jij... (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Ja, maar je weet het. Er zijn nu wat dingen gebeurd, met Bazoer op een gegeven moment. Dat mensen zeggen: ja, maar... er is altijd een reden. Maar ik denk dat het goed is dat mensen er wel wat over zeggen en wel wat mee doen. Dat werd wel tijd (Ruud Gullit, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Hij (Bert van Oostveen, directeur KNVB) zegt: op korte termijn moeten we in gesprek met supportersverenigingen aan de voorkant [...] (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Zullen we dan even luisteren ter afsluiting luisteren naar Kenneth Vermeer, waar het om te doen was vandaag, zelf over zei (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016)?</p> <p>Voe: Ik heb het gezien, maar ik wil daar niet zoveel woorden aan vuilmaken (Kenneth Vermeer, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p>
--	---

	<p>Ver: Ja, wat moet ik erover zeggen? Niet veel (Kenneth Vermeer, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Voe: Ik vind dat spelers daarin veel mondiger en ook tijdens interviews het mogen aankaarten (Khalidh Sinouh, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Hebben jullie in de kleedkamer daar iets over gezegd (Verslaggever, <i>AT5</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Voe: Maar na de wedstrijd heb je het er wel over [...] (Nemanja Gudelj, <i>AT5</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Jan Willem Wigt, die is vandaag geïnterviewd door de perschef Ronald van der Geer (Wilfred Genee, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: Oh, dat is goede journalistiek. Dat de perschef van Den Haag de baas... die zou best goede vragen gesteld hebben (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Wat gebeurde er precies? Wat gebeurde er allemaal (Wilfred Genee, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016)?</p> <p>Pre: Jullie hebben tien minuten met z'n allen, twee ploegen in een eigen kleedkamer... Is daar toen nog iets gezegd, is er toen nog iets gebeurd in de kleedkamer (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016)?</p>
<u>Emotie & betrokkenheid</u>	<p>Ver: Er zijn jongens van negentien die alles wat ze meemaken, zoals de afgelopen weken transfergeruchten, mikpunt van racistisch gedrag, dan raak je best wel in de war. Kan ik mij voorstellen. Jij niet. Ben jij zo koel (Joep Schreuder, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016)?</p> <p>Voe: Nou, ik ben een nuchtere jongen. Dat heb ik al vaker gezegd in de media (Riechedly Bazoer, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Voe: Dus, wat ik al zeg, wat er in Den Haag is gebeurd heb ik achter mij gelaten (Riechedly Bazoer, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Ver: Ik had er wel één vraag over. Excuses van de club ADO, de bloemen. Accepteer jij die (Joep Schreuder, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Voe: Eerlijk gezegd heb ik die brief niet gezien. De bloemen heb ik wel gezien, maar die heb ik gewoon bij Ajax gelaten (Riechedly Bazoer, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Ver: Gaat het zo? Zoals jij zegt: 'ik sluit het af en ga voetballen?' (Joep Schreuder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 23-01-2016).</p> <p>Voe: Ja, ik sluit het af. Het is vervelend wat er is gebeurd in Den Haag (Riechedly Bazoer, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Voe: Ik heb het al achter mij gelaten en ben blij dat ik vandaag belangrijk ben voor het team en de drie punten heb gehouden in Amsterdam (Riechedly Bazoer, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 23-01-2016).</p> <p>Ver: Ben jij persoonlijk hierdoor geraakt ook (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Tra: Nee, want dit soort mensen kunnen mij niet raken (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p>

	<p>Ver: Jij was aanvoerder vandaag. Hoe heb jij dat ondergaan (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Voe: Natuurlijk krijg je er wel iets van mee (Vito Wormgoor, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Nee, ik schrok er eigenlijk wel een klein beetje van (Vito Wormgoor, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Wat heb jij daarvan meegekregen in het veld (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Voe: Ik ben gewoon met de wedstrijd bezig. Ja, ik focus mij op de spits, ik focus mij op mijn duels. Verder ben ik nergens mee bezig (Tom Beugelsdijk, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Heb je het gehoord (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Voe: Ik heb niks gehoord (Tom Beugelsdijk, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ve: Dit maakt je wel fel, he (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Voe: Wat maakt mij wel fel (Tom Beugelsdijk, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ver: Nou, dit kan je wel echt boos maken, of niet (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ver: Jan Willem Wigt, algemeen directeur van ADO Den Haag. Het is een dag na ADO-Ajax en alles wat er is gebeurd. Wat is het gevoel van deze maandag (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016)?</p> <p>DiA: Ja woede, machteloosheid, frustratie. Ik heb er slecht van geslapen (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016)?</p> <p>Ver: Maar het gevoel van woede blijft overheersen? Het gevoel van machteloosheid (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: Ja, het is vreselijk. Ik schaam mij dood (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: Heeft Ajax gereageerd en heeft ADO Den Haag een reactie naar Ajax en Bazoer kenbaar gemaakt (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016)?</p> <p>DiA: Ik kan mij voorstellen dat Ajax ook zeer teleurgesteld en ontstemd over is. Een van de eerste dingen die ik vanochtend heb gedaan, is een excuusbrief sturen - echt uit het hart – naar Ajax, naar de directie en ik heb ook gevraagd om die excuses en het hele nare gevoel wat we hebben over te brengen op de speler Bazoer (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: Ja, zeker zo. Het is niet te bedenken, niet te begrijpen dat dit soort dingen gebeuren. Mensen die van de club houden, althans daar ik ga vanuit dat ze dat vinden, dat ze dat uitstralen, zich zo gedragen en de club zo in diskrediet brengen (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: Heb je dat gevoel ook gehad toen je zelf naar de wedstrijd kijk en dat (oerwoudgeluiden) hoorde (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016)?</p>
--	--

	<p>DiA: Toen ik hoorde dat dit speelde, dan denk je hoe het in hemelsnaam mogelijk is dat mensen dit doen. In eigen stadion, zo je eigen club in verlegenheid brengen (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: Het blijft zeer teleurstellend wat er gebeurd is [...] (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: Reactie gekregen al uit Amsterdam vandaag (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ver: Sterkte ermee (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ontoelaatbaar, schandalig en slecht voor het Nederlandse voetbal. Een paar reacties op wat er gisteren gebeurde tijdens de voetbalwedstrijd ADO Den Haag – Ajax (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: En ze zijn er heel boos over, over dit racisme (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Kinderen van Basisschool de Wissel in groep zeven en acht zijn ervan geschrokken (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>K: Nou, ik vind het niet leuk omdat ik zelf ook bruin ben en vind ik het nogmaals niet leuk om te discrimineren en ik weet dan niet hoe ze zouden reageren als wij dat bij hun gingen doen (Kind, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: De Ajacied Bazoer die nu slachtoffer was, heeft gezegd het heel vervelend te vinden [...] (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>WoK: We kunnen het ons ook heel goed voorstellen dat je wel de wedstrijd stillegt. Of omdat je gewoon vindt dat dit niet kan of omdat de spelers zeggen: luister eens, wat hier in het stadion gebeurd kan echt niet meer (Hans van Kastel, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>WoK: Nou, we moeten in ieder geval die spelers eens wat meer in bescherming nemen (Hans van Kastel, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: ADO heeft vandaag een brief gestuurd met daarin het verzoek om excuus over te brengen aan Bazoer (Gert van 't Hof, <i>NOS Studio Sport</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Al met al een bewogen week voor de jonge Ajacied (Gert van 't Hof, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Ver: Was je ook zo blij voor Bazoer (Joep Schreuder, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Tra: Ik ben voor iedereen blij, ook zeer zeker voor Riechedly. Hij wil graag doelpunten maken, hij wil graagbelangrijk zijn. Jij bedoelt waarschijnlijk naar vorige week, is dat hartstikke, ja... misschien een lange neus naar die mensen (Frank de Boer, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Tra: Ik heb niks aan 'm gemerkt, de hele week niet [...]We zijn gewoon gefocust op deze wedstrijd en hij heb heel goed getraind en dit is het resultaat (Frank de Boer, <i>NOS Studio Sport</i>, 23-01-2016).</p> <p>Ana: Maar wat is belangrijker? Er zijn toch waarden in het leven die belangrijker zijn dan drie punten (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p>
--	--

	<p>Pre: We walgen hiervan, dat zijn de termen die zijn gebruikt (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Ik zie... even verplaatsen in Bazoer. Wat... want ik hoorde ook dat sommige dingen niet, dat je uit het veld loopt of zo. Een jongen van 19 jaar. 19 jaar ben je volwassen, toch? Is geen kind van acht (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Hij was wel naar de scheidsrechter gelopen, he? Zo van: hoor je het, scheidsrechter (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Jij (doelend op Ruud Gullit) bent ook wel eens uitgejoeld... (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ver: Maar breekt je hart dan niet (Jeroen Grueter, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016)?</p> <p>Ver: Ik kan me voorstellen dat het jou ontzettend veel doet. Dit zijn ook de mensen die jou hebben toegejuicht in het verleden (Jeroen Grueter, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016)?</p> <p>Voe: Je zegt het goed, in het verleden (Kenneth Vermeer, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Iemand hier nog iets over zeggen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Ana: Ja, wat moet hij dan zeggen? Hij heeft gelijk (Bert van Marwijk, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: Volgens de bond had Ajax-middenvelder Bazoer gistermiddag mogen besluiten van het veld te stappen. In de uitwedstrijd tegen ADO Den Haag werd Bazoer meerdere keren geconfronteerd met oerwoudgeluiden door het ADO-publiek (Sjoerd Ramshorst, <i>NOS Eén uur Journaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, er kwamen vandaag heel veel boze reacties, veel verbaasde reacties ook van mensen die zeiden van: waarom is die (wedstrijd) niet stilgelegd? Er werd even gesuggereerd dat hier sprake van was, maar dat gebeurde dus niet (Jojanneke van den Berg, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: En ook de ADO-spelers waren zelf ook behoorlijk geschokt. Ze noemen het misselijkmakend, ik schaam me kapot, het is bizar wat er gebeurd. En ja, wij hebben zelf ook donkere spelers, dus dat maakt het extra idioot (Jojanneke van den Berg, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, van het veld aflopen... Remy Bojansky zegt dat vandaag inderdaad. Hij zegt: ADO had gewoon samen met Bazoer moeten vertrekken. Zeker de donkere jongens. En naar aanleiding van racisme hebben we AC Milan al eens zien doen, onder van Boateng (Jojanneke van den Berg, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Com: Hij draait zich om en houdt op met spelen. Boateng wordt woest. Boateng trapt de bal aar de supporters van Pro-Patria die 'm stangen. Op die manier kun je niet normaal voetballen. Daar zouden de spelers van Pro-Patria hun aanhangersop moeten aanspreken. Ongelooflijk (Commentator, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Tuurlijk, het veld verlaten. Maar goed, makkelijk gezegd. Achteraf beslis het maar, op het moment zelf is het niet zo eenvoudig (Pieter Jan Hagens,</p>
--	--

	<p><i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Dit is toch wel een heel onderwerp en de volgende keer dat dit op het voetbalveld gaat gebeuren ben ik wel heel benieuwd... [...] Ik ook (Pieter Jan Hagens & Jojanneke van den Berg, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Welk elftal als eerste naar de kleedkamers gaat. Met steun, van ons allebei. Dankjewel (Pieter Jan Hagens, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Veel mensen zijn boos over dit racisme (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 22-01-2016).</p> <p>Pol: Het hoort echt niet dat er racistische spreekkoren zijn en als oud Hagenaar en als oud ADO-speler geneer ik mijn voor dat men dit überhaupt doet (Ronald Plasterk, <i>Zondag met Lubach</i>, 24-01-2016).</p> <p>Ver: Kenneth Vermeer is niet de enige die werd geconfronteerd met kwetsende en racistische uitingen (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Veel supporters ergeren zich aan de racistische uitingen (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Pre: Laten we even gaan kijken naar hoe erg het in de praktijk kan zijn. Aan het woord is Khalid Sinouh. Hij was keeper van AZ, PSV, NEC en is van Marokkaanse komaf (Joos Karhof, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Wat riepen de supporters allemaal tegen u (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Voe: Sinouh schapenneuker, je moeder heeft een snor, je vader is een fietsendief, het K-woord Marokkaan, K kut Marokkaan, van alles eigenlijk (Khalid Sinouh, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Wat raakt u nou het meeste? Wat voor woorden vond u het ergste (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Voe: Nou, ik vind toch wel over mijn afkomst. Dat vind ik toch wel het meest vervelende (Khalid Sinouh, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Voe: Sommigen zeggen van: ja luister eens, je hoort het niet en je bent in de focus, maar dat is natuurlijk lariekoek. Als het hele of het halve stadion Sinouh schapenneuker bij wijze van spreken roept of Kenneth Vermeer dan wat zegt, dan hoor je dat (Khalid Sinouh, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Beïnvloed dat het spel? Ga je er beter van worden, slechter (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Voe: Nou, mij in positieve zin. Ik had een soort, kreeg een soort wraakgevoel, van: ik zal je het wel even laten zien. Maar aan de andere kant, een andere speler die daar kan het gevoeliger liggen. En daar kan het wel een probleem zijn (Khalid Sinouh, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Ver: Vind u dat spelers zich voldoende verweren tegen al dit soort aantijgingen (Verslaggever, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016)?</p> <p>Voe: Goed van Bazoer dat hij er heel rustig onder blijft (Nemanja Gudelj, <i>AT5</i>, 17-01-2016).</p>
--	--

	<p>Voe: Als je ziet hoe Riechedly ermee om gaat, dan denk ik dat er gewoon een heel sterk persoon is (Donny van de Beek, <i>AT5</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Ja, tuurlijk. Tuurlijk weet je dat... In de rust niet hoor. Dan ben je volledig met de wedstrijd bezig (Nemanja Gudel, <i>AT5</i>, 17-01-2016).</p> <p>Sch: En ik ben verbaasd, want bij Den Haag spelen donkere spelers. Henk Fraser is een donkere speler. Bij Ajax... Dan denk ik niet dat ze met elkaar zeggen van: jongens, we gaan met elkaar het veld af. Ook van Den Haag niet en achteraf hebben ze nou achteraf excuses aangeboden [...] (Roelof Luinge, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: Ik vind, we maken één fout. Het heeft niets te maken bij Den Haag of bij Ajax nog andere donkere spelers spelen. Ook een blanke speler zou moet zeggen: jongens, één van mijn medespelers... één van mijn tegenstanders die wordt zo onheus begejend. Hier willen we niet meer bij horen. Het is de lafheid ten top (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: Maar het ergste is toch, meneer Zuiverloon (donkere voetballer) daar lees ik een quote van in alle kranten: we moeten met die jongens gaan praten, want dit kan zo niet (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: Die is z'n eigen straatje aan het schoonvegen, want die heeft natuurlijk de nodige kritiek gehad. Dan moet de perschef met een microfoontje komen en dan moet hij het volk toespreken. Hij moet zich kapot schamen, deze meneer. (Johan Derksen, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, nu heeft hij wel gezegd dat hij zich schaamt. Volgens mij zelfs een brief geschreven ook aan Ajax waarin hij zijn excuses aanbiedt (Wilfred Genee, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Nee, dat merk ik inderdaad. Maar het feit dat ze excuses aanbieden maakt niet zoveel uit (Wilfred Genee, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Nou, spelers van beide ploegen stapten vervolgens van het veld af (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Com: De assistent trainer van VVOG: "Scheidsrechter, jij moet ingrijpen!" (Commentator, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Com: Pernely Biya protesteert (Commentator, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Com: VVOG-trainer: "We gaan eraf" (Commentator, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Ja. Aan tafel Pernely Biya, de hoofdrolspeler eigenlijk in het geheel en Laurens de Kleine, voorzitter van VVOG. Pernely, met jou maar beginnen. Is het de eerste dat je hebt overwogen om te reageren op racistisch geluid? Of was het überhaupt ook de eerste keer dat je het hebt meegemaakt op het veld (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Nee, het is mij wel vaak overkomen. Helaas, maar ik weet niet wat er toen door mij heen kwam, maar ik dacht gewoon van: het gebeurde twee of drie keer en voor mij was de maat vol en ik wilde gewoon niet meer spelen. Ik stopte ermee (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Ik zei tegen de scheidsrechter: er worden racistische opmerkingen gemaakt. Als dat nog een keer gebeurt, dan stop ik ermee (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-</p>
--	---

	<p>03-2016).</p> <p>Pre: Wat zei die toen (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Hij zei: ik heb het niet gehoord (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Oké. Maar vervolgens ren je dus naar de zijkant, waar je assistent-trainers, die zit daar trouwens (wijst naar assistent-trainer Laurens de Kleine). Die roept, niet zo heel hard volgens mij, maar dat hoorde de scheidsrechter dus wel (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Ja. Van 60 meter heeft 'ie dat wel gehoord en van 10 meter bij hem in de buurt, ja heel bizar, dat heeft hij niet gehoord (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Vervolgens hebben jullie als ploeg, op dat moment, besloten om van het veld af te gaan of was het eigenlijk al eerder? Was dat het moment, met die rode kaart (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016)?</p> <p>Voe: Ja, toen die rode kaart... Toen ik dat ook zag dat de scheidsrechter mijn assistent-trainer een rode kaart wilde geven, toen rende ik er ook naar toe. Want toen was ik helemaal pisluk. En toen zei ik al: ja, scheidsrechter, dit kan natuurlijk niet. Ik zeg, er worden racistische opmerkingen gemaakt naar mij en u geeft onze assistent, die volgens mij geen woord verkeerd heeft gezegd, geeft u een rode kaart. En ja, toen zei onze trainer: we gaan eraf. De hoofdtrainer (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Wat opvallend was vond ik bij deze wedstrijd, was dat niet alleen jullie – dus VVOG – maar ook de tegenstander meteen zei: we gaan met jullie mee. De Harkemase Boys (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016)?</p> <p>Voe: Klopt. Ik werd al, toen dat gebeurde, spelers die zeiden tegen mij van: Biya, Biya, ik heb het gehoord. Ik ga er zo naar toe. Dat zei een speler van Harkemase Boys tegen mij. Dus die had het gehoord, maar ik zei: nee, ik wil stoppen. Ik stop er gewoon mee. Dit gebeurt te vaak nu. Het is klaar nu. Ik stop ermee (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Ja, er is genoeg gezegd, maar ik weet daar helemaal niks meer van. Want ik leefde echt in een dwaas, of zo (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Waarom raakte het je zo? Als je zegt dat het je vaker is gebeurd, deze keer (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016)?</p> <p>Voe: Deze keer... ik denk toch wel dat het meespeelde wat toen ook met Bazoer is gebeurd. Dat heeft mij wel diep geraakt (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Ja, ook het incident met Vermeer (heeft mij geraakt). Dat is dan misschien ook niet zozeer met racistische opmerkingen was, maar ook... (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Die pop, ja. En ja, ik dacht gewoon van: ja, ik stop er gewoon mee. Het is nu ook een keer leuk geweest. Elke keer dat gedoe en ze moeten gewoon beseffen dat dat niet kan. Ik bedoel, iedereen wil gewoon een leuk spel spelen en er was niks aan de hand. Het was een hele leuke pot. En dan krijg je door een paar of door één malloos die dat dan zegt. Is gewoon diep triest (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p>
--	--

	<p>DiV: Dus ik ben ook vervolgens naar het hek gegaan, waar langs de spelers zeg maar naar de kleedkamer gingen en daar krijg je ook weer van alles over je heen. Overigens geen racistische opmerkingen, maar je weet precies hoe dat gaat. De emotie bij voetbal is vrij hoog (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>DiV: Maar ik ben na afloop de bestuurskamer in gegaan en daar heb ik met wat mensen gesproken en ik moet je eerlijk zeggen dat ook bij Harkemase Boys iedereen ook eigenlijk wel heel erg onder de indruk was van hetgeen er gebeurd is (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Julie hebben alles in samenwerking gedaan, he. Ik bedoel niet alleen het statement, maar jullie zijn ook naar de tien minuten staking met z'n tweeën ook weer het veld op gegaan en besloten: we gaan niet meer voetballen, maar gaan eigenlijk een beetje de bal over tikken. Waar je trouwens wel geel voor kan krijgen voor spelbederf (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: Nee, ik denk het niet. Ik denk dat dat (het niet verder voetballen als men op voorsprong staat) geen verschil voor mij had uitgemaakt (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Com: Boateng wordt kwaad. Boateng trapt de bal naar de supporters van Pro Patria. Ze pakken de bal. Zo kun je niet voetballen. De spelers van Pro Patria zouden met hun eigen supporters moeten gaan praten. Onvoorstelbaar. Werkelijk onvoorstelbaar. Werkelijk onvoorstelbaar. Boateng houdt het voor gezien. Andere supporters van Pro Patria applaudiseren voor hem (Commentator, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Weet je wat ik gek vindt in het voetbal? Over het algemeen wordt, als je opgeeft, wordt het gezien als zwak. Maar zowel bij jou als bij Boateng, wordt er met applaus gereageerd. Dan vraag ik mij echt af: waarom is dit zo zeldzaam (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016)?</p> <p>Voe: Ik denk dat niet iedereen het durft te doen, denk ik. Omdat je ook bang bent dat er heel anders gereageerd kan worden. En ja, op dat moment had ik daar niet bij stilgestaan en ik dacht gewoon van: ja, ik stop ermee. Nu is het genoeg geweest. En dat het zo groot zou worden en landelijk nieuws, dat had ik ook niet verwacht. En dat was ook niet mijn doel, in eerst instantie (Pernely Biya, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Het was een menselijke reactie (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Hij zegt dat tegen de scheidsrechter, he Kees. Hij zegt dat tegen de Scheidsrechter. En de assistent-coach zegt daar ook iets van, van VVOG, en die krijgt dan geel? Nee, die krijgt de rode kaart. Hij krijgt de rode kaart. Wedstrijd is uiteindelijk gestaakt, door de spelers van beide teams. Omdat de VVOG-coach inderdaad zegt van: jongens, we gaan eraf (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 06-03-2016).</p> <p>Ana: Wat ik het schrijnende hieraan vond, ik heb de beelden ook zitten opzoeken, is dat die jongen zelf zegt tegen de scheidrechter, die er nota bene tien meter vandaan staat: laten we er hier nou mee ophouden. Dit is onacceptabel, hoor je nou wat ze doen. Ja, of de scheidsrechter moet een probleem met z'n gehoor... (Kees Jansma, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 06-03-2016).</p> <p>Ana: Een racist (doelend op de scheidsrechter) (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 06-03-2016).</p> <p>Ana: Het probleem is, z'n gehoor (doelend op de scheidsrechter)... (Kees Jansma,</p>
--	---

	<p><i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Ana: Gewoon een racist (doelend op de de scheidsrechter) (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Pre: De scheidsrechter zegt inmiddels, wij hebben contact met 'm gehad: hij zegt dat hij het niet gehoord heeft en hij betreurt zijn beslissing nu, dat hij een rode kaart heeft gegeven aan de assistent-coach (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Ana: Hij had toch gewoon moeten luisteren naar die jongen die naar 'm toe kwam? Die liep naar 'm toe, echt gestipuleerd van: help mij (Kees Jansma, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Ana: Ja nee, maar wat bezielt die scheidsrechter om? Kijk, hij betreurt die rode kaart... (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Pre: Hij zegt dat hij het niet gehoord heeft. Hij zegt dat hij het niet gehoord heeft (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Pre: Omdat hij, ja, opstaat tegen het gezag van die scheidsrechter. Aanmerkingen op de leiding, heet dat Jan. Aanmerking op de leiding (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Ana: Ja, maar dan heeft hij de woorden gehoord die die man, die trainer riep. En die betroffen dat racistische onzin-gedoe. Dat heeft 'ie dan toch gehoord (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal, 07-03-2016).</i></p> <p>Pre: Zou die het gehoord hebben? Hij zegt van, hij zegt niet (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Ana: Nogmaals, als hij het niet gehoord zou kunnen hebben, dan ziet hij wel zeg maar, ik ga het nu even dramatiseren, hoewel... Dan heeft 'ie blijkbaar de wanhoop en de paniek bij die speler niet goed ingeschat, want die komt naar hem toe en zegt: help mij, scheidsrechter (Kees Jansma, <i>NOS Studio Voetbal, 07-03-2016).</i></p> <p>Ana: Ja, maar die trainer stuurt 'ie eruit omdat hij opstandig doet tegen de leiding. Maar dat doe je toch met woorden? En die heeft 'ie toch gehoord? Die woorden betroffen dat racisme (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Pre: Die had 'ie serieus moeten nemen, maar hij heeft denk ik... (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Ana: Ja, hij nam ze serieus, maar hij stuurde die man weg. Nou ja, gooi het maar in mijn pet, zeg (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Pre: [...] maar wat jij zegt Willem: we hebben moedige mensen nodig (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal, 06-03-2016).</i></p> <p>Voe: Ik wou een hoekschop nemen en ik liep naar de bal toe. Die was achter geweest. En op het moment dat ik die bal wou pakken, hoor ik oerwoudgeluiden naar mij toe. Als dat gebeurt, gaat bij mij ook even het licht uit. Ik denk dat dat wel begrijpelijk is (Pernely Biya, <i>NOS op 3, 07-03-2016).</i></p> <p>Ver: Was dit dan een soort van druppel (Verslaggever, <i>NOS op 3, 07-03-2016).</i></p>
--	---

	<p>Voe: Ja, dit was wel een soort van druppel. Ook omdat de afgelopen tijd rondom Bazoer en ook rondom Vermeer veel in de media is geweest. Dat heb ik ook gezien en het was zaterdag niet één keer gebeurd. Het was, volgens mij, tot drie keer toe, in ieder geval meerdere keren. Toen bij de derde keer was ik het gewoon zat (Pernely Biya, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p>
<p><u>Verantwoordelijkheid</u></p>	<p>Tra: Ik moet mij bezig houden met wat er op het veld gebeurd, met mijn spelers [...] en daar heb ik mij op geconcentreerd (Frank de Boer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Tra: Er zijn andere mensen voor, een scheidsrechter of mensen van Den Haag die, directieleden die op dat moment de beslissing moeten nemen [...] (Frank de Boer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Sch: Die ligt niet meer op het bordje van de arbitrage, maar die ligt op het bordje van de thuisclub (Pol van Boekel, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: [...] uiteindelijk eindverantwoordelijk voor wat er in het stadion gebeurd [...] (Tom Egbers, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Perschef Ronald van der Geer wordt geacht die kastanje uit het vuur te halen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>WoA: Mede namens onze directeur (Ronald van der Geer, <i>NOS Studio Sport</i>, 17-01-2016).</p> <p>Voe: Ja, daar laat ik de KNVB dingen, maatregelen nemen. Dat doe ik zelf niet (Riechedly Bazoer, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 23-01-2016).</p> <p>Tra: Ja, ik denk dat de club dat wel verplicht is. Niet eens zozeer naar Bazoer of naar mij. Het is vooral verplicht, denk ik, naar zichzelf (Henk Fraser, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ver: Ik denk dat het lastig is om over protocollen te praten, terwijl jij je gewoon verantwoordelijk voelt (Ronald van der Geer, <i>ADO TV</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiA: Ja, dat weet ik niet. Dat is uiteraard aan de KNVB. We wachten de berichtgeving uit de KNVB af (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 19-01-2016).</p> <p>DiA: De beslissing ligt uiteraard daar (bij de KNVB) (Jan Willem Wigt, <i>ADO TV</i>, 19-01-2016).</p> <p>Pre: [...] maar dat deed hij niet omdat het officieel de taak van de thuish spelende club is (Nick Renooij, <i>NOS Jeugdjournaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>WoK: De bal ligt nu in eerste instantie bij ADO Den Haag. Dat zij gaan bekijken, ja, wie de individuele daders waren. We gaan ervan uit dat ze een heel eind komen. Hopen wij ook dat zij een stadionverbod opleggen. Ja, en dan willen wij heel graag dat zij dat stadionverbod doorgeven aan de KNVB, zodat wij er een landelijk stadionverbod van kunnen maken. (Hans van Kastel, <i>NOS Studio Sport</i>, 18-01-2016).</p> <p>Ana: Maar het moet toch van de KNVB afmaken, toch niet van je eigen club (Dick Advocaat, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ana: Nee, waarom? Dit moet juist van die clubs afkomen (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p>

	<p>Ana: Maar het begint in de top. Die top zegt ook niets. Die directeur... (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Ik mis vooral dat die clubs er niet echt iets aan doen. Het is een heel ander verhaal, maar Feyenoord in Rome, zeiden ook in eerste instantie van ja: het waren niet van ons, we hebben er niets mee te maken. Neem nou eens gewoon stelling. Erken het probleem eerst nou eens gewoon als club. En maak dan een plan... (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Dat (spelen zonder publiek) is altijd een optie, natuurlijk. Maar dan moeten ze het overal doen. Het is natuurlijk niet alleen ADO (Dick Advocaat, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Ja, maar de directeur moet gewoon voor die camera's staan. Dat is toch gewoon de baas van de club (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Dat hoeft hij toch niet aan te geven? Iedereen hoort het toch? Dat hoeft hij niet te gaan beslissen (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pol: Nou, ik vind dat de politiek op dit moment niet aan zet is (Ockje Tellegen, <i>WNL Goedemorgen Nederland</i>, 18-01-2016).</p> <p>DiK: Protocol is is helder. Het ligt bij de thuisclub om over de orde en veiligheid te waken en ook over dit soort spreekkoren. Tegelijkertijd geldt dat als de scheidsrechter zelf niet meer verder kunnen, omdat die gewoon niet kan functioneren op die manier of omdat Bazoer bij hem aan zou geven of Frank de Boer bij hem aan zou geven: ik kan op deze manier hier niet meer spelen, dan moet de wedstrijd stilgelegd worden. Dat kan alleen niet betekenen dat 'ie definitief gestaakt wordt, want het gaat wel over een stadion waar twaalf duizend mensen zitten (Gijs de Jong, <i>NOS Eén uur Journaal</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: En ADO-aanvoerder Vito Wormgoor zegt: de scheidsrechter had gewoon moeten ingrijpen (Jojanneke van den Berg, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, er wordt een beetje heen en weer gebald als het ware. De scheidsrechter die zegt: als mens had ik wel willen ingrijpen, maar als scheidsrechter kon dat niet. Hij voelt zich belemmerd door het protocol. Hij zegt eigenlijk: de verantwoordelijk ligt bij ADO (Jojanneke van den Berg, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Daar kwam veel kritiek op: ja, dat is mosterd na de maaltijd. Laffe boel die KNVB. Want ze kijken zelf ook mee, want ze hadden zelf ook in kunnen grijpen (Jojanneke van den Berg, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Ja, hadden ze (de KNVB) natuurlijk zelf ook kunnen doen (Pieter Jan Hagens, <i>EenVandaag</i>, 18-01-2016).</p> <p>Nap: Nou, ik moet zeggen dat er nu wel een beweging gaande is die ik wel positief vind. Ik vind dat er lange tijd is weggekeken bij dit soort incidenten. Ik zie nu dat clubs inderdaad weldegelijk die verantwoordelijk pakken en ook willen pakken. Wij als politie willen er ook naast gaan staan, samen met de KNVB omdat we ook vinden dat het een gezamenlijke aanpak moet zijn. Maar het is natuurlijk lange tijd geweest dat het of vergoelikt werd of dat de andere kant werd opgekeken of men vervolgens inderdaad een hardkernlid de begeleiding liet doen van een geblesserde speler naar het hardkernvak. Dat is echt het verkeerde signaal (Frank Paauw, <i>Nieuwsuur</i>, 15-02-2016).</p> <p>Voe: En het is natuurlijk aan ADO wat hun ermee gaan doen (Donny van de Beek,</p>
--	--

	<p>AT5, 17-02-2016).</p> <p>Sch: Het is al tien jaar zo dat de thuis spelende club daarvoor verantwoordelijk voor is, want die heeft een protocol (Roelof Luinge, <i>Voetbal Inside</i>, 18-01-2016).</p> <p>Pre: Voorzitter van VVOG, voor ons genoeg trouwens, is het jullie club. Wat hebben jullie gedaan als bestuur? [...] Hoe hebben jullie het opgepakt (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016)?</p> <p>DiV: Ik ben na de wedstrijd, want ik wilde iets eerder voordat de wedstrijd werd gestopt, wilde ik weggaan. Want ik had m'n vrouw thuis zitten met visite. Maar goed, toen gebeurde dit en toen dacht ik: ja, maar hier kan ik niet bij weglopen (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p>
<u>Statement</u>	<p>Ver: Jij kunt ook als aanvoerder zeggen: 'onder dergelijke omstandigheden willen wij niet voetballen' (Bart Nolles, <i>Omroep West</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Clubs moeten eindelijk een keer stelling nemen (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Maar ik zou het dan als club zijnde, dat wil ik ermee aangeven, een sterk statement vinden als je nou eens keer zegt: we zijn er helemaal klaar mee en wij doen hier dus aangifte van. Maar dat durft niemand [...] En niet alleen ADO, he. Ik zie dat bij al die clubs (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Vind jij dat ook Dick? Vind jij dat ADO dat (een statement maken) zou moeten doen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ana: Ja, vind ik wel. Dan zou dat de eerste club zijn die dit zou doen (Dick Advocaat, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ana: Wat goed zou zijn, als je als trainer, toch een beetje de baas over jouw ploeg, of als aanvoeder, dat je zegt: we stoppen ermee, weg aan naar de kant. We gaan gewoon de kleedkamer in. Klaar. En zo een statement... En het beste zou nog zijn, als de eigen supporters dat doen... als dat dan niet gebeurt, dan moet het maar degene zijn die eh... en dan ben je maar kwijt, interesseert niet... (Youri Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Heeft de club een statement afgegeven (Dick Advocaat, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Pre: Ja, maar ik weet niet of dit statement inmiddels al afgegeven is. We hebben kort voor de uitzending contact... (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016)?</p> <p>Ana: Het (afgeven van een statement) zal tijd worden. Het is half twaalf (Sjoerd Mossou, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Pre: Ronald van de Geer, perschefman van ADO, heeft vanmiddag al een verklaring van de club voorgelezen en hij heeft verwezen naar - ik kan niet de clubsite van ADO zien - maar daar zouden ze vanavond met een statement komen (Tom Egbers, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Ja, maar hoe moet je... Als Ajax mee spreken, als dat de volgende keer gebeurt... dat zou ik denk ik zeggen, dan loop jij naar de kant en dan gaan we met z'n elven de kleedkamer in. Of is dat niet goed? [...] Dat doet Ajax. En sterker... (Jan Mulder, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p>

	<p>Ana: Dan geef je een signaal af, maar dat (naar de kleedkamer lopen)... (Dick Advocaat, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 17-01-2016).</p> <p>Ana: Het (klappen voor de tegenstander) zou een mooi statement zijn. Dat wel, ja (Ruud Gullit, <i>NOS Studio Voetbal</i>, 07-02-2016).</p> <p>Pre: En dan een voorbeeld voor betaald voetbalclubs. Twee teams uit de Hoofdklasse stapten uit het veld als statement tegen racisme richting speler Pernelly Bia (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>DiV: En je zei het zelf al: de ploegen zijn tegelijk van het veld af gelopen. En ook de spelers merkten dat er iets aan de hand was, waardoor ze een statement moesten maken. Nou, dat heb ik ook met de mensen van Harkemase Boys afgesproken dat we dat ook in samenwerking zouden gaan doen (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: Jullie hebben een gezamenlijk statement waarin jullie hebben aangegeven, onder andere: "Harkemase Boys hoopt dat de club door de KNVB, jullie dus, worden geholpen in plaats van gestraft. Hebben jullie al reactie van de KNVB hierover (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>DiV: En het zou voor mij een mooi ding waard zijn als Philip Cocu of Frank de Boer een keer zou zeggen: en nou is het afgelopen en we stappen van het veld af (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>DiV: En we hebben ook gevonden dat we dat (aangifte) moesten doen, omdat als je A zegt moet je ook B zeggen. En in dit geval willen we ook echt dat statement wat we gemaakt hebben – dat de spelers en staf hebben gemaakt... (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>DiV: Maar als je kijkt naar de situatie van dit moment, dan denk ik dat we gewoon naar het totale voetbal toe en wat mij betreft ook naar de totale sport toe een statement hebben gemaakt, waarbij we zeggen: racisme, weg. Discriminatie, absoluut uit den boze (Laurens de Kleine, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>Pre: en misschien is het een boodschap naar de betaald voetbalorganisaties. Het is in ieder geval een oplossingsrichting. Dank jullie wel (Humberto Tan, <i>RTL Late Night</i>, 07-03-2016).</p> <p>DiV: Zowel speler en trainer van Harkema als ook het bestuur van Harkema zijn wat dat betreft, hebben we de handen wat dat betreft in elkaar geslagen om ook een goed statement te maken tegenover racisme en discriminatie op de velden (Laurens de Kleine, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p> <p>Voe: ik denk dat wij als team, beide teams eigenlijk, beide clubs, hebben we een heel goed statement gemaakt naar buiten toe en dat dat gewoon niet kan [...] (Pernly Biya, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p> <p>DiV: Ik denk dat het profvoetbal een voorbeeld kan nemen aan datgene wat wij afgelopen zaterdag gedaan hebben (Laurens de Kleine, <i>NOS op 3</i>, 07-03-2016).</p>
--	---

Bijlage 3: Lexicalisatie supportersuitingen

Talige omschrijving	Beschrijving of eigenschap
<i>Geluiden</i>	Worden gemaakt op het moment dat Bazoer aan de bal is
<i>Oerwoudgeluiden</i>	Is niet voor het eerst
	Is onacceptabel
	Hebben we helaas gehoord
	Doe je deze club zo tekort mee
	Kunnen je niet raken
	Hoort niet meer bij deze tijd
	Distantieërt de club zich van
	Hoort niet meer bij ADO
	Past helemaal niet meer bij ADO
	Past helemaal niet meer bij deze eeuw
	Ben je niet mee bezig
	Hoor je niet
	Heeft consequenties
	Moeten de supporters niet doen
	Hoort niet meer bij het voetbal
	Hoort nergens in de wereld meer
	Maken je fel/boos
	Zijn al een tijd gaande
	Zijn een schande
	Zijn apart
	Zijn ongelofelijk
	Moeten we niet accepteren in Nederland
	Moet je keihard veroordelen
	Moet je stelling tegen nemen
	Is een uiting van racisme
	Schaadt het Nederlandse voetbal
	Schaadt de voetbalsupporter
	Moet je veroordelen
	Walg je van
	Zijn heel zeldzaam in Nederland
	Zijn normaal
	Zijn kwetsend
	Zijn racistische spreekkoren
	Zijn infantiel
	Zijn misselijkmakend
	Is om je voor te schamen
	Is bizar
	Zijn walgelijk
	Moeten snoeihard worden aangepakt
	Zijn goed bedoeld
	Zijn voortaan non grata
	Zijn geluiden afkomstig uit bosrijke gebieden rond de Evenaar met een uniek ecosysteem
	Zijn racistische geluiden
	Gaat 'het licht van uit'
<i>(Racistisch) gedrag</i>	Raak je best wel in de war van
	Wil je niet meer over praten
	Heb je afgesloten

	Heb je achter je gelaten
	Heb je het even niet meer over
	Is heel vervelend
	Laat je anderen maatregelen over nemen
	Wordt veroordeeld
	Is niet acceptabel
	Moet je hard tegen op treden
	Is bij wet verboden
	Moet strafrechterlijk worden aangepakt
<i>Uitlatingen van supporters</i>	Richting Bazoer
	Daar krijg je iets van mee
	Zijn niet netjes
	Daar hoeft je als aanvoerder niets van te zeggen
	Horen niet meer bij deze club
	Schrik je van
	Hadden we achter ons gelaten
	Mogen niet gebeuren
	Gebeuren op racistische wijze
	Gedurende de wedstrijd ten opzichte van Bazoer
<i>(Racistische) Spreekkoren</i>	Reageer je op conform het protocol
	Dien je mee te stoppen
	Zijn walgelijk
	Moet snoeihard worden aangepakt
	Dien je niet te belonen
	Is een ernstige zaak
	Dienen serieus te worden genomen door de politiek
	Horen niet
	Geneer je je voor
<i>Apengeluiden</i>	Is ontoelaatbaar
	Is schandalig
	Is slecht voor het Nederlandse voetbal
	Is teleurstellend
	Is racistisch
	Is niet de eerste keer dat dit gebeurt
	Is racisme
	Kunnen niet
	Is geen nieuws
	Gebeurt wel vaker
	Is onacceptabel
	Hebben we moedige mensen voor nodig
	Betreffen racisme
	Moet je serieus nemen
<i>Uitjoelen</i>	Lijkt te zeggen dat je op een aap lijkt
	Schrik je van
	Is niet goed te praten
	Moeten we wat over zeggen wat mee doen
	Is een walgelijke vertoning
	Dient bestraft te worden
	Is een onvoorstelbaar stuitende actie
	Is volledig onacceptabel
<i>Stangen</i>	Daar kun je niet normaal door voetballen
<i>Racistische uitingen</i>	Kunnen door kwetsende medemensen als negeroïde ervaren worden
<i>Racistische geluiden</i>	Overkomt je vaker
<i>Wangedrag van supporters</i>	-

<i>Kwetsende uitingen</i>	-
<i>Pijnlijke tafarelen</i>	-
<i>Onzin</i>	Kan niet
	Moet een keer ophouden
<i>Onheus bejegenen</i>	Is de lafheid ten top
<i>Racistische teksten</i>	Wordt je voor beloond
<i>Racistische opmerkingen</i>	Zijn gewoon diep triest
	Kun je niet door voetballen
<i>Racisme</i>	Moet weg
<i>Discriminatie</i>	Is absoluut uit den boze
<i>Racistische onzin-gedoe</i>	-
<i>Racisme en discriminatie op de velden</i>	Moet een goed statement tegenover worden gemaakt

Bijlage 4: Verwijzingen in het discours

Verwijzing	Bedoelde spreker(s)	Manier van rapporteren	Uiting
Riechedly Bazoer	Ajax-speler Riechedly Bazoer	Speech act	"Riechedly Bazoer wilde niets zeggen"
ADO-directeur Jan Willem Wigt	ADO-directeur Jan Willem Wigt	Speech act	"[...] ADO-directeur Jan Willem Wigt [...] wil niets zeggen"
Een collega	NOS-collega	Direct rapporteren	"Er is een collega die tegen mij zegt zojuist: 'hoe is het mogelijk dat er een week niet over is gesproken wat er bij ADO is gebeurd? Dat zijn jongens zoals Bazoer die willen gewoon lekker voetballen'"
De supportersvereniging 'Haagse Bluf'	Supportersvereniging van ADO Den Haag	Speech act	"Zo heeft de supportersvereniging 'Haagse Bluf' haar afkeuring inmiddels laten blijken [...]"
De supporters	ADO-supporters	Speech act	"[...] ook de supporters laten zich horen op bijvoorbeeld social media"
De Ajacied Bazoer	Ajax-speler Riechedly Bazoer	Indirect rapporteren	"De Ajacied Bazoer [...] heeft gezegd het heel vervelend te vinden, maar hij wil er verder niet teveel aandacht aan besteden en voor de camera reageren. Hij wil zich focussen op het voetbal"
Veel mensen uit de voetbalwereld	Voetbalcollega's van Ajax-speler Riechedly Bazoer	Speech act	"Veel mensen uit de voetbalwereld reageren wel: zij vinden het niet kunnen"
De spelers	Spelers van Ajax en ADO Den Haag	Direct rapporteren	"[...] omdat de spelers zeggen: 'luister eens, wat hier in het stadion gebeurt kan echt niet meer'"
Frank de Boer	Ajax-trainer Frank de Boer	Direct rapporteren	"Frank de Boer zegt: ' ik vind dat we dit niet moeten accepteren in Nederland niet, op de voetbalvelden niet'"
		Vrij indirect rapporteren	"Frank de Boer zei er ook goeie dingen over. Maar hij zei er ook bij: 'ja, verder heb ik daar niets mee te maken. Ik kijk naar mijn team'"
Feyenoord	Voetbalclub Feyenoord	Vrij indirect rapporteren	"[...] Feyenoord in Rome, zeiden ook in eerste instantie van: 'ja, het waren niet van ons, we hebben er niets mee te maken'"
ADO	Voetbalclub ADO Den Haag	Direct rapporteren	"ADO zegt: wij zijn het aan het onderzoeken. Nee, we zijn het aan onderzoeken. We walgen hiervan, dat zijn de termen die zijn gebruikt. Woorden. En

			de mensen die wij kunnen aanwijzen op grond van beelden die wij met onze camera's hebben gemaakt, samen met de KNVB ervoor zorgen dat die mensen een gepaste straf krijgen"
Schaken	ADO Den Haag-speler Ruben Schaken	Indirect rapporteren	"Schaken zei dat geloof ik, alsof het normaal is"
Ronald van der Geer	ADO Den Haag- woordvoerder Ronald van der Geer	Indirect rapporteren	"Ronald van der Geer, perschef van ADO, heeft vanmiddag al een verklaring van de club voorgelezen en hij heeft verwezen naar – ik kan niet de clubsite van ADO zien – maar daar zouden ze vanavond met een statement komen"
De KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond	Speech act	"Ik hoop dat de KNVB morgen zegt van: 'we gaan het aanpakken, echt aanpakken'"
Bert van Oostveen	KNVB-directeur Bert van Oostveen	Direct rapporteren	"De KNVB zegt weer... Wij hebben een Tweetje van Bert van Oostveen vandaag. Ik weet niet of we die kunnen laten zien. Bert van Oostveen vond het een walgelijke vertoning vandaag. Hij zegt: 'op korte termijn moeten we in gesprek met supportersverenigingen aan de voorkant en strenger straffen aan de achterkant'"
Kuyt	Feyenoord-speler Dirk Kuyt	Vrij indirect rapporteren	"Wat Kuyt zei vandaag, vind ik goed. 'Uitbannen, rigoreus even op reageren en dan geen aandacht meer aan geven'"
Michael van Praag	KNVB-voorzitter Michael van Praag	Direct rapporteren	"[...] Michael van Praag heeft er vandaag ook iets over gezegd. Een beetje wat jij zegt, Bert. Die heeft ook Twitter gebruikt. Hij zegt: 'onvoorstelbaar stuitende actie tegen Kenneth Vermeer in de Arena. Volledig onacceptabel. Reken erop dat de KNVB dat begrijpt'"
Bazoer	Ajax-speler Riechedly Bazoer	Vrij indirect rapporteren	"[...] of omdat Bazoer bij hem aan zou geven [...]: 'ik kan op deze manier hier niet spelen [...]"
Frank de Boer	Ajax-trainer Frank de Boer	Vrij indirect rapporteren	"[...] of Frank de Boer bij hem aan zou geven: 'ik kan op deze manier hier niet spelen [...]"
ADO-spelers	ADO Den Haag- spelers	Direct rapporteren	"En ook ADO-spelers waren zelf ook behoorlijk geschokt. Ze noemen het misselijkmakend, 'ik schaam me kapot', 'het is bizar wat er is gebeurd'"
ADO-aanvoerder Vito Wormgoor	ADO Den Haag-speler Vito Wormgoor	Direct rapporteren	"En ADO-aanvoerder Vito Wormgoor zegt: 'de scheidsrechter had moet gewoon moeten ingrijpen'"

De scheidsrechter	Scheidsrechter Pol van Boekel	Direct rapporteren	"De scheidsrechter die zegt: 'als mens had ik wel willen ingrijpen, maar als scheidsrechter kon dat niet'. Hij voelt zich belemmerd door het protocol"
Remy Bojansky	Kickbokser Remy Bojansky	Direct rapporteren	"Ja, van het veld aflopen... Remy Bojansky zegt dat vandaag inderdaad. Hij zegt: 'ADO had gewoon samen met Bazoer moeten vertrekken. Zeker de donkere jongens'"
De KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond	Indirect rapporteren	"Maar de KNVB liet vandaag weten, dat is heel opvallend, dat ze begrepen als Ajax het veld had verlaten en dat ze dus het protocol hadden mogen negeren"
Pol van Boekel	Scheidsrechter Pol van Boekel	Direct rapporteren	"En Bazoer is naar Pol van Boekel en Pol heeft gezegd van: 'de veiligheidscoördinator is ermee bezig'"
Een blanke speler	Een blanke speler	Vrij indirect rapporteren	"Ook een blanke speler zou moeten zeggen: 'jongens, een van mijn medespelers... één van mijn tegenstanders die wordt zo onheus bejegend'"
Meneer Zuiverloon	Voetballer Gianni Zuiverloon	Direct rapporteren	"[...] meneer Zuiverloon daar lees ik een quote van in alle kranten: 'we moeten met die jongens gaan praten, want dit kan zo niet'"
De scheidsrechter	Scheidsrechter bij Harkemase Boys – VVOG	Direct rapporteren	"Hij zei: 'ik heb het niet gehoord'"
Onze trainer	VVOG-trainer	Direct rapporteren	"[...] toen zei onze trainer: 'we gaan eraf'"
De tegenstander	Harkemase Boys	Direct rapporteren	"[...] ook de tegenstander zei meteen: 'we gaan met jullie mee'"
Spelers	Harkemase Boys-spelers	Direct rapporteren	"[...] spelers die zeiden tegen mij van: 'Biya, Biy, ik heb het gehoord. Ik ga er zo naar toe'"
Gezamenlijk statement	Gezamenlijk statement van Harkemase Boys en VVOG	Direct rapporteren	"Jullie hebben een gezamenlijk statement waarin jullie hebben aangegeven, onder andere: 'Harkemase Boys hoopt dat de club door de KNVB', jullie dus, 'worden geholpen in plaats van gestraft'"
Philip Cocu of Frank de Boer	PSV-trainer Philip Cocu en Ajax-trainer Frank de Boer	Vrij indirect rapporteren	"[...] het zou voor mij een mooi ding waard zijn als Philip Cocu of Frank de Boer een keer zou zeggen: 'en nou is het afgelopen en we stappen van het veld af'"

Die jongen	Pernely Biya	Vrij indirect rapporteren	"Wat ik het schrijvende hieraan vond [...] is dat die jongen zelf zegt tegen de scheidsrechter [...]: 'laten we er hier nou mee ophouden'"
De scheidsrechter	Scheidsrechter bij Harkemase Boys – VVOG	Indirect rapporteren	"De scheidsrechter zegt inmiddels, wij hebben contact met 'm gehad. Hij zegt dat hij het niet gehoord heeft en betreurt zijn beslissing nu, dat hij een rode kaart heeft gegeven aan de assistent-coach"
Die jongen	Pernely Biya	Vrij indirect rapporteren	"Die liep naar 'm toe, echt gestipuleerd van: 'help mij'"
Die speler	Pernely Biya	Vrij indirect rapporteren	"Dan heeft 'ie blijkbaar de wanhoop en de paniek bij die speler niet goed ingeschat, want die komt naar hem toe en zegt: 'help mij, scheidsrechter'"
Die jongens	Harkemase Boys	Direct rapporteren	"Die jongens kwamen ook gelijk naar mij toe. Die zeiden gelijk van: 'je hebt helemaal gelijk'"

Bijlage 5: Overzicht sprekers gehele corpus

Programma	Gast	Rol	Afkorting
<i>AT5</i>	Donny van de Beek	Voetballer	Voe
	Nemanja Gudelj	Voetballer	Voe
	Naam onbekend	Verslaggever	Ver
<i>Omroep West (17/01)</i>	Bart Nolles	Verslaggever	Ver
	Vito Wormgoor	Voetballer	Voe
<i>Omroep West (17/01)</i>	Bart Nolles	Verslaggever	Ve
	Tom Beugelsdijk	Voetballer	Voe
<i>Omroep West (17/01)</i>	Bart Nolles	Commentator	Com
	Jim van der Deijl	Commentator	Com
<i>Studio Sport (17/01)</i>	Tom Egbers	Presentator	Pre
	Arno Vermeulen	Commentator	Com
	Henk Fraser	Trainer	Tra
	Philip Kooke	Verslaggever	Ver
	Frank de Boer	Trainer	Tra
	Pol van Boekel	Scheidsrechter	Sch
	Ronald van der Geer	Woordvoerder ADO Den Haag	WoA
<i>Studio Voetbal (17/01)</i>	Tom Egbers	Presentator	Pre
	Dick Advocaat	Analist	Ana
	Jan Mulder	Analist	Ana
	Youri Mulder	Analist	Ana
	Sjoerd Mossou	Analist	Ana
	Jan Beuving	Columnist	Col
<i>13u Journaal</i>	Sjoerd Ramshorst	Presentator	Pre
	Gijs de Jong	Woordvoerder KNVB	WoK
<i>20u Journaal</i>	Rob Trip	Presentator	Pre
<i>ADO TV</i>	Jan Willem Wigt	Directeur ADO Den Haag	DiA
	Ronald van der Geer	Verslaggever	Ver
<i>EenVandaag</i>	Pieter Jan Hagens	Presentator	Pre
	Joanneke van den Berg	Presentatrice	Pre
<i>Goedemorgen NL</i>	Leonie ter Braak	Presentatrice	Pre
	Maike Timmerman	Presentatrice	Pre
	Ockje Tellegen	Politicus	Pol
<i>Jeugdjournaal (18/01)</i>	Nick Renooij	Presentator	Pre
	Naam onbekend	Kind I	K1
	Naam onbekend	Kind II	K2
	Naam onbekend	Kind III	K3
	Hans van Kastel	Woordvoerder KNVB	WoK
<i>Jinek</i>	Eva Jinek	Presentatrice	Pre
	Lex Mellink	Oud-politiefchef	Nap
<i>Studio Sport (18/01)</i>	Gert van 't Hof	Presentator	Pre
	Hans van Kastel	Woordvoerder KNVB	WoK
<i>Voetbal Inside</i>	Wilfred Genee	Presentator	Pre
	Johan Derksen	Analist	Ana
<i>11u Journaal</i>	Simone Weimans	Presentatrice	Pre
<i>Jeugdjournaal (22/01)</i>	Nick Renooij	Presentator	Pre
<i>Studio Sport (23/01)</i>	Riechedly Bazoer	Voetballer	Voe
	Joep Schreuder	Verslaggever	Ver
<i>Studio Sport (23/01)</i>	Gert van 't Hof	Presentator	Pre
	Frank de Boer	Trainer Ajax	Tra
	Joep Schreuder	Verslaggever	Ver
<i>Zondag met Lubach</i>	Arjen Lubach	Presentator	Pre

	Ronald Plasterk	Politicus	Pre
	Supportersvereniging	Supportersvereniging ADO	Sup
<i>Studio Voetbal (07/02)</i>	Tom Egbers	Presentator	Pre
	Ruud Gullit	Analist	Ana
	Jan Mulder	Analist	Ana
	Youri Mulder	Analist	Ana
	Bert van Marwijk	Analist	Ana
	Kenneth Vermeer	Voetballer	Voe
<i>Nieuwsuur</i>	Joost Karhof	Presentator	Pre
	Frank Paauw	Nationale Politie	Nap
	Khalid Sinouh	(Oud)-voetballer	Voe
	Naam onbekend	Verslaggever	Ver
<i>Studio Voetbal (06/03)</i>	Tom Egbers	Presentator	Pre
	Willem Vissers	Analist	Ana
	Kees Jansma	Analist	Ana
	Jan Mulder	Analist	Ana
<i>NOS op 3</i>	Pernely Biya	Voetballer	Voe
	Laurens de Kleine	Directeur VVOG	DiV
	Naam onbekend	Verslaggever	Ver
<i>RTL Late Night</i>	Humberto Tan	Presentator	Pre
	Pernely Biya	Voetballer	Voe
	Laurens de Kleine	Directeur VVOG	DiV
	Tim Hofman	Televisiemaker	Tel
	Ireen Wüst	Schaatster	Scha

Bijlage 5.1: Overzicht sprekers voetbalgerelateerde programma's

Programma	Gast	Rol	Afkorting
<i>ADO TV</i>	Jan Willem Wigt	Directeur ADO Den Haag	DiA
	Ronald van der Geer	Verslaggever	Ver
<i>Studio Sport (17/01)</i>	Tom Egbers	Presentator	Pre
	Arno Vermeulen	Commentator	Com
	Henk Fraser	Trainer	Tra
	Philip Kooke	Verslaggever	Ver
	Frank de Boer	Trainer	Tra
	Pol van Boekel	Scheidsrechter	Sch
	Ronald van der Geer	Woordvoerder ADO Den Haag	WoA
<i>Studio Sport (18/01)</i>	Gert van 't Hof	Presentator	Pre
	Hans van Kastel	Woordvoerder KNVB	WoK
<i>Studio Sport (23/01)</i>	Riechedly Bazoer	Voetballer	Voe
	Joep Schreuder	Verslaggever	Ver
<i>Studio Sport (23/01)</i>	Gert van 't Hof	Presentator	Pre
	Frank de Boer	Trainer Ajax	Tra
	Joep Schreuder	Verslaggever	Ver
<i>Studio Voetbal (17/01)</i>	Tom Egbers	Presentator	Pre
	Dick Advocaat	Analist	Ana
	Jan Mulder	Analist	Ana
	Youri Mulder	Analist	Ana
	Sjoerd Mossou	Analist	Ana
	Jan Beuving	Columnist	Col
<i>Studio Voetbal (07/02)</i>	Tom Egbers	Presentator	Pre
	Ruud Gullit	Analist	Ana
	Jan Mulder	Analist	Ana
	Youri Mulder	Analist	Ana
	Bert van Marwijk	Analist	Ana
	Kenneth Vermeer	Voetballer	Voe
<i>Studio Voetbal (06/03)</i>	Tom Egbers	Presentator	Pre
	Willem Vissers	Analist	Ana
	Kees Jansma	Analist	Ana
	Jan Mulder	Analist	Ana
<i>Voetbal Inside</i>	Wilfred Genee	Presentator	Pre
	Johan Derksen	Analist	Ana

Bijlage 5.2: Overzicht sprekers niet-voetbalgerelateerde programma's

Programma	Gast	Rol	Afkorting
<i>11u Journaal</i>	Simone Weimans	Presentatrice	Pre
<i>13u Journaal</i>	Sjoerd Ramshorst	Presentator	Pre
	Gijs de Jong	Woordvoerder KNVB	WoK
<i>20u Journaal</i>	Rob Trip	resentator	Pre
AT5	Donny van de Beek	Voetballer	Voe
	Nemanja Gudelj	Voetballer	Voe
	Naam onbekend	Verslaggever	Ver
<i>EenVandaag</i>	Pieter Jan Hagens	Presentator	Pre
	Jojanneke van den Berg	Presentatrice	Pre
<i>Goedemorgen NL</i>	Leonie ter Braak	Presentatrice	Pre
	Maaïke Timmerman	Presentatrice	Pre
	Ockje Tellegen	Politicus	Pol
<i>Jeugdjournaal (18/01)</i>	Nick Renooij	Presentator	Pre
	Naam onbekend	Kind I	K1
	Naam onbekend	Kind II	K2
	Naam onbekend	Kind III	K3
	Hans van Kastel	Woordvoerder KNVB	WoK
<i>Jeugdjournaal (22/01)</i>	Nick Renooij	Presentator	Pre
<i>Jinek</i>	Eva Jinek	Presentatrice	Pre
	Lex Mellink	Oud-politiefchef	Nap
<i>Nieuwsuur</i>	Joost Karhof	Presentator	Pre
	Frank Paauw	Nationale Politie	Nap
	Khalid Sinouh	(Oud)-voetballer	Voe
	Naam onbekend	Verslaggever	Ver
<i>NOS op 3</i>	Pernely Biya	Voetballer	Voe
	Laurens de Kleine	Directeur VVOG	DiV
	Naam onbekend	Verslaggever	Ver
<i>RTL Late Night</i>	Humberto Tan	Presentator	Pre
	Pernely Biya	Voetballer	Voe
	Laurens de Kleine	Directeur VVOG	DiV
	Tim Hofman	Televisiemaker	Tel
	Ireen Wüst	Schaatster	Scha
<i>Omroep West (17/01)</i>	Bart Nolles	Verslaggever	Ver
	Vito Wormgoor	Voetballer	Voe
<i>Omroep West (17/01)</i>	Bart Nolles	Verslaggever	Ve
	Tom Beugelsdijk	Voetballer	Voe
<i>Omroep West (17/01)</i>	Bart Nolles	Commentator	Com
	Jim van der Deijl	Commentator	Com
<i>Zondag met Lubach</i>	Arjen Lubach	Presentator	Pre
	Ronald Plasterk	Politicus	Pre
	Supportersvereniging	Supportersvereniging ADO	Sup

Bijlage 6: Discoursposities**Spreker: Advocaat, Dick****Functie: Analist (Ana)****Discourspositie: 'Voetbalextern expert'**

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Ana: "Dat doe je niet, je stapt er niet uit. Want dan krijg je, wat je zegt, drie punten in mindering."</p>	<p>Zelfidentificatie Ondanks het feit dat Advocaat nog steeds werkzaam is als trainer, positioneert hij zichzelf hier als 'voetbalextern expert'; met zijn kennis over de voetbalwereld mengt hij zich in het discours.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: "Vind jij dat ook Dick? Vind jij dat ADO dat zou moeten doen?"</p>	<p>Identificatie door anderen Presentator Egbers vraagt Advocaat hier om zich uit te spreken over een statement dat al dan niet door ADO zou moeten worden afgegeven. Egbers spreekt Advocaat aan op zijn voetbalanalytisch inzicht in de positie van 'voetbalextern expert'</p>

Spreker: Bazoer, Riechedly**Functie: Voetballer (Voe)****Discourspositie: 'Voetbalintern expert' en 'gerepresenteerd voetballer'**

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Voe: "[...] ik wil er eigenlijk niet meer over praten, ik heb het afgesloten."</p>	<p>Zelfidentificatie Bazoer wil zich niet identificeren met de een positie als 'gerepresenteerd voetballer', die onderwerp van gesprek is naar aanleiding van de gebeurtenis in Den Haag. Hij 'distantieert zich van die positie'. Hier neemt hij dus de positie in van 'voetbalintern expert', als voetballer die afstand neemt van hetgeen er gebeurd is.</p>
<p>Identificatie door anderen Ver: "Er zijn jongens van negentien die alles wat ze meemaken, zoals de afgelopen weken [...] mikpunt van racistisch gedrag, dan raak je best wel in de war."</p>	<p>Identificatie door anderen Ondanks dat Bazoer zich niet wil positioneren als de representant in het verhaal, plaatst verslaggever Joep Schreuder hem wel in de deze positie door te veronderstellen dat je 'van racistisch gedrag best wel in de war raakt'; Schreuder ziet Bazoer dus wel als 'gerepresenteerd voetballer'.</p>

Spreker: Beek, van de, Donny**Functie: Voetballer (Voe)****Discourspositie: 'Voetbalintern expert'**

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Voe: "Als je ziet hoe Riechedly ermee om gaat, dan denk ik dat er gewoon een heel sterk persoon is."</p>	<p>Zelfidentificatie Donny van de Beek, Ajax-collega van Bazoer, toont waardering voor de reactie van zijn collega. Echter spreekt hij hier als 'voetbalintern expert' en niet als 'slachtoffer' in de discussie.</p>
<p>Identificatie door anderen Ver: "Het moet toch een keer klaar zijn met dit soort onzin?"</p>	<p>Identificatie door anderen De A75-verslaggever in gesprek met Van de Beek vraagt de voetballer om zijn mening in de positie als voetballer in de rol van 'voetbalintern expert', als het</p>

	gaat over de hele discussie omtrent supportersgedrag.
--	---

Spreker: Berg, van den, Joanneke
Functie: Presentatrice (Pre)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Geen zelfpositionering in het debat	Zelfidentificatie Presentatrice Van den Berg spreekt namens het programma <i>EenVandaag</i> , maar neemt geen positie in het discours in.
Identificatie door anderen Pre: "Welk elftal als eerste naar de kleedkamers gaat. Met steun, van ons allebei."	Identificatie door anderen Mede-presentator Pieter Jan Hagens laat zijn mening ook gelden voor presentatrice Van den Berg, door 'steun' uit te spreken voor het elftal dat na supportersgedrag 'als eerste naar de kleedkamers gaat'. Hiermee wordt Van den Berg gepositioneerd als ' voetbalextern expert '.

Spreker: Beugelsdijk, Tom
Functie: Voetballer (Voe)
Discourspositie: 'Voetbalintern expert' en 'gerepresenteerde voetballer'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Voe: "Ik ben gewoon met de wedstrijd bezig [...] Verder ben ik nergens mee bezig."	Zelfidentificatie Tom Beugelsdijk, speler van ADO Den Haag, geeft hiermee aan dat hij niets van de gebeurtenis in het stadion heeft meegekregen. Hij wil zich hiermee alleen als voetballer en ' voetbalintern expert ' positioneren.
Identificatie door anderen Ver: "Nou, dit kan je wel echt boos maken, of niet?"	Identificatie door anderen Verslaggever van <i>Omroep West</i> Nolles positioneert Beugelsdijk echter toch in de positie waarin hij mogelijk 'geraakt' zou zijn door de gebeurtenis. Hiermee dicht Nolles Beugelsdijk de positie van ' gerepresenteerde voetballer ' toe.

Spreker: Beuving, Jan
Functie: Columnist (Col)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Col: "Helaas net als langs de amateurlijnen, staan op volle tribunes idioten."	Zelfidentificatie Jan Beuving spreekt in zijn column over 'idioten' supporters langs de lijnen rond prof- en amateurvelden. Beuving heeft door zijn positie als columnist kennis over de voetbalwereld. Hiermee positioneert hij zichzelf als ' voetbalextern expert '.
Identificatie door anderen Pre: "Nu eerst de korte corner van Jan Beuving, ove wat er vanmiddag gebeurde in Den Haag."	Identificatie door anderen Presentator Egbers introduceert de column van Beuving, waarin Egbes aangeeft dat de columnist gaat spreken over 'wat er vanmiddag in Den Haag

	gebeurde'. Beuving wordt hier dus als 'voetbalexterne expert' geïntroduceerd.
--	--

Spreker: Biya, Pernely

Functie: Voetballer (Voe)

Discourspositie: 'Gerepresenteerd voetballer'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Voe: "Ik denk toch wel dat het meespeelde wat toen ook met Bazoer is gebeurd. Dat heeft mij wel diep geraakt."</p>	<p>Zelfidentificatie Biya refereert aan de gebeurtenis in Den Haag, in zijn gesprek over het voorval op de amateurvelden. Hij is 'diep geraakt' en voelt zich duidelijk 'slachtoffer'. Hiermee neemt hij de positie van 'gerepresenteerd voetballer' in het discours in.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: "Waarom raakte het je zo? Als je zegt dat het vaker is gebeurd, deze keer?"</p>	<p>Identificatie door anderen Presentator Tan vraagt Biya naar het feit dat de voetballer zich geraakt voelt; daarnaast spreekt Tan over het feit dat het vaker is voorgekomen dat Biya 'slachtoffer' is geweest van een gebeurtenis met de supporters. Humberto Tan identificeert Biya in de positie van 'gerepresenteerd voetballer'.</p>

Spreker: Boekel, van, Pol

Functie: Scheidsrechter (Sch)

Discourspositie: 'Voetbalinstitutioneel expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Sch: "[...] dat is een duidelijk protocol wat daar ligt. Die ligt niet meer op het bordje van de arbitrage, maar die ligt op het bordje van de thuisclub. [...] De thuisclub bepaalt wanneer er omgeroepen wordt of eventueel stilgelegd wordt."</p>	<p>Zelfidentificatie Scheidsrechter van dienst tijdens ADO Den Haag – Ajax, Pol van Boekel, spreekt hier over de verantwoordelijkheid als instantie van de club ADO Den Haag; de arbitrage, waar hij onderdeel van uitmaakt, hoort bij de instantie KNVB. Hiermee positioneert hij zichzelf als 'voetbalinstitutioneel expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Tra: "Er zijn andere mensen voor, een scheidsrechter of mensen van Den Haag die, directieleden die op dat moment de beslissing moeten nemen en daar heb ik mij bij neergelegd."</p>	<p>Identificatie door anderen Ajax-trainer De Boer spreekt Van Boekel aan op zijn positie als scheidsrechter en 'voetbalinstitutioneel expert', die tot de institutie KNVB mag worden gerekend.</p>

Spreker: Boer, de, Frank

Functie: Trainer (Tra)

Discourspositie: 'Voetbalintern' expert

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Tra: "[...] ik moet me daar niet mee bezig houden. Ik moet me bezig houden met wat er op het veld gebeurt, met mijn spelers."</p>	<p>Zelfidentificatie Frank de Boer geeft hiermee aan dat hij geen 'slachtoffer' of onderwerp van gesprek is aangaande het supportersgedrag in Den Haag. Hij wil zich 'bezig houden met wat er op het veld gebeurt'. Hij positioneert zich als voetbaltrainer en 'voetbalintern'</p>

	expert' door een mening te geven.
Identificatie door anderen Ana: "Zijn mening is juist belangrijk. Hij doet zogenaamd bescheiden en distantieert zich er ook wel van, maar het zou zo verfrissend zijn als zo iemand een sterk standpunt en zoiets veroordeelde."	Identificatie door anderen Voetbalanalist Jan Mulder hecht waarde aan de mening van trainer De Boer; als ' voetbalintern expert' dient de Ajax-trainer zich uit te spreken.

Spreker: Braak, ter, Leonie
Functie: Presentatrice (Pre)
Discourspositie: onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Geen tekstfragment.	Zelfidentificatie Ter Braak leidt het item over de gebeurtenissen in Den Haag in, maar identificeert zich niet in een bepaalde positie in het debat.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Ook andere sprekers in het discours positioneren Ter Braak niet in het debat.

Spreker: Deijl, van der, Jim
Functie: Commentator (Com)
Discourspositie: onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Geen tekstfragment.	Zelfidentificatie Commentator Van der Deijl heeft slecht één gesproken zin ("Dat zou wel apart zijn"), refererend aan de gebeurtenis op de tribunes. Hiermee is echter geen positie te onderscheiden.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Ook door de andere sprekers in het discours wordt hij niet gepositioneerd.

Spreker: Derksen, Johan
Functie: Analist (Ana)
Discourspositie: 'voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Ana: "[...] ieder team dat onder die omstandigheden de wedstrijd uitspeelt, moet zich kapot schamen. Als je dit in Nederland gaat tolereren, is de totale verloedering een feit."	Zelfidentificatie Johan Derksen spreekt zich fel uit tegen de gebeurtenis op de tribunes in Den Haag. Dit doet hij als ' voetbalextern expert' .
Identificatie door anderen Pre: "Ze zeggen dat ze geavanceerde apparatuur hebben waarmee ze kunnen opsporen. Daarvan zeg jij: 'zodra ze ze hebben, stadionverbod, komen er niet meer in.'"	Identificatie door anderen Presentator Genee spreekt Derksen hier aan op zijn positie als ' voetbalextern expert' , om een mening te vormen over de gebeurtenissen in Den Haag.

Spreker: Egbers, Tom
Functie: Presentator (Pre)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Pre: "[...] want dit is ook vreselijk. Clubs als Feyenoord, Utrecht, Ajax, het is altijd maar halfslachtig."</p>	<p>Zelfidentificatie Presentator Egbers verkondigt hier zijn mening over het 'halfslachtige beleid' van clubs omtrent de aanpak van supportersgedrag. Hiermee positioneert hij zichzelf als 'voetbalextern expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Egbers wordt, wellicht door zijn functie als presentator, niet gepositioneerd in het discours.</p>

Spreker: Fraser, Henk
Functie: Trainer (Tra)
Discourspositie: 'Voetbalintern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Tra: "[...] wat ik ervan vindt is niet zo belangrijk, denk ik. Maar ik weet wel dat wij als club hiervan distantiëren."</p>	<p>Zelfidentificatie ADO Den Haag-trainer Fraser wil zich geen 'slachtoffer' of onderwerp van gesprek voelen naar aanleiding van de gebeurtenissen in Den Haag. Hiermee positioneert hij zichzelf alleen als 'voetbalintern expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Ver: "Ben jij persoonlijk hierdoor geraakt ook?"</p>	<p>Identificatie door anderen Omroep West-verslaggever Nolles probeert Fraser toch te positioneren als 'gerepresenteerd voetballer', als 'slachtoffer' van de gebeurtenis.</p>

Spreker: Geer, van der, Ronald
Functie: Woordvoerder Ado Den Haag / Verslaggever ADO TV
Discourspositie:

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie WoA: "Dat we de richtlijnen van de KNVB die hiervoor gelden hebben gevolgd, is niet afdoende gebleken. [...] Dat zal allemaal in samenspraak met de KNVB en de club gaan, maar we distantiëren ons, keuren het af en hebben de zaak in onderzoek."</p>	<p>Zelfidentificatie Van der Geer spreekt hier duidelijk namens de voetbalclub en instantie ADO Den Haag. Hiermee positioneert hij zich duidelijk in de positie van 'voetbalinstitutioneel expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Ana: "Oh, dat is goede journalistiek. Dat de perschef van Den Haag de baas... die zou best goede vragen gesteld hebben."</p>	<p>Identificatie door anderen Voetbalanalist Derksen wijst hier op de 'dubbele' functie die Van der Geer bekleed als verslaggever en woordvoerder van de club ADO Den Haag; Derksen positioneert Van der Geer hiermee als 'voetbalinstitutioneel expert'.</p>

Spreker: Genee, Wilfred
Functie: Presentator (Pre)
Discourspositie: 'voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Pre: "[...] nu heeft hij wel gezegd dat hij zich schaamt. Volgens mij zelfs een brief geschreven ook aan Ajax waarin hij zijn excuses aanbiedt."</p>	<p>Zelfidentificatie Genee is naast zijn positie als presentator van <i>Voetbal Inside</i> 'voetbalextern expert'; hij analyseert het voetbal in zijn rol als presentator/analist.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Genee wordt door andere sprekers in het debat niet gepositioneerd in het discours.</p>

Spreker: Gudelj, Nemanja
Functie: Voetballer (Voe)
Discourspositie: 'Voetbalintern expert' en 'gepresenteerd voetballer'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Voe: "[...] In de rust niet hoor. Dan ben je volledig met de wedstrijd bezig. Maar na de wedstrijd heb je het er wel over en iedereen weet dat het niet kan en dat het een keer moet ophouden."</p>	<p>Zelfidentificatie Ajax-speler Gudelj positioneert zichzelf hier in twee posities in het debat: enerzijds voelt hij zich geen onderwerp in het discours door 'volledig met de wedstrijd bezig te zijn', waarmee hij 'voetbalintern expert' is en anderzijds 'hebben ze het er na de wedstrijd wel over'; door erover te spreken en aan te geven 'dat het een keer moet ophouden' positioneert Gudelj zich ook als 'gepresenteerd voetballer'.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Nemanja Gudelj wordt niet door andere sprekers gepositioneerd in het debat.</p>

Spreker: Gullit, Ruud
Functie: Analist (Ana)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert' en 'Gepresenteerde voetballer'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Ana: "Er zijn nu wat dingen gebeurd, met Bazoer op een gegeven moment. Dat mensen zeggen: 'ja, maar... er is altijd een reden. Maar ik denk dat het goed is dat mensen er wel wat over zeggen en wel wat mee doen. Dat werd wel tijd.'"</p>	<p>Zelfidentificatie Huidig voetbalanalist en oud-voetballer Ruud Gullit geeft zijn mening over de gebeurtenis rond Kenneth Vermeer en refereert aan de gebeurtenis in Den Haag. Hij positioneert zichzelf als 'voetbalextern expert' in de functie van voetbalanalist.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: "Jij bent ook wel eens uitgejoeld..."</p>	<p>Identificatie door anderen Presentator Egbers geeft hiermee aan dat Gullit in het verleden ook wel eens 'slachtoffer' of onderwerp van gesprek is geweest aangaande supportersgedrag. Hiermee wordt Gullit gezien als 'gepresenteerde voetballer'.</p>

Spreker: Hagens, Pieter Jan
Functie: Presentator (Pre)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Pre: "Ja nou goed, dat is dan van het veld aflopen. [...] Maargoed, makkelijk gezegd. Achteraf beslis het maar, op het moment zelf is het niet zo eenvoudig."</p>	<p>Zelfidentificatie Pieter Jan Hagens verkondigt hier zijn mening als 'voetbalextern expert' in zijn rol als presentator van <i>EenVandaag</i>.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Presentator Hagens wordt door de andere sprekers niet gepositioneerd in het discours.</p>

Spreker: Hof, van 't, Gert
Functie: Presentator (Pre)
Discourspositie:

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Geen tekstfragment.</p>	<p>Zelfidentificatie Presentator Van 't Hof positioneert zichzelf niet in het debat aangaande supportersgedrag.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Ook andere sprekers bedelen Van 't Hof geen positie toe.</p>

Spreker: Hofman, Tim
Functie: Televisiemaker (Tel)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Tel: "Ja, dat weet ik. Die is best goed. Maar ik kan mij niet voorstellen dat daar geroepen wordt naar Shani van: 'eh, of met een banaan gegooid.'"</p>	<p>Zelfidentificatie Televisiemaker Tim Hofman trekt de vergelijking tussen het voetbal en de schaatswereld daar te suggereren dat donkere schaatser Shani Davis een banaan naar zich toe gegooid zou krijgen. Hofman vervult hij de positie van 'voetbalextern expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen De andere sprekers in het discours positioneren Hofman verder niet.</p>

Spreker: Jansma, Kees
Functie: Analist (Ana)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Ana: "Wat ik het schrijvende hieraan vond, ik heb de beelden ook zitten op zoeken, is dat die jongen zelf zegt tegen de scheidsrechter, die er nota bene tien meter vandaan staat: 'laten we er hier mee ophouden.'"</p>	<p>Zelfidentificatie Voetbalanalist Kees Jansma heeft de beelden van de gebeurtenis rond Pernely Biya opgezocht en formuleert er een mening over. Hij spreekt hier als 'voetbalextern expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Jansma wordt door de andere sprekers niet gepositioneerd in het debat.</p>

Spreker: Jinek, Eva
Functie: Presentatrice (Pre)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Pre: "Snoeihard aanpakken, toch? Zou ik zeggen."</p>	<p>Zelfidentificatie Presentatrice Jinek verkondigt na een heel kort fragment haar mening over de gebeurtenis in Den Haag. Zij positioneert zichzelf hiermee als 'voetbalextern expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Ondanks het feit dat een tafelgast reageert op een vraag van Jinek, wordt zij niet gepositioneerd door andere sprekers.</p>

Spreker: Jong, de, Gijs
Functie: Woordvoerder KNVB
Discourspositie: 'Voetbalinstitutioneel expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie WoK: "Protocol is helder. Het ligt bij de thuisclub om over de orde en veiligheid te waken en ook over dit soort spreekkoren."</p>	<p>Zelfidentificatie KNVB-woordvoerder De Jong geeft met dit citaat aan dat de verantwoordelijkheid ligt bij de club ADO Den Haag, als er ongeregelheden plaatsvinden. Als woordvoerder van de KNVB positioneert hij zichzelf hier als 'voetbalinstitutioneel expert' die ook kennis heeft over het voetbalinstitutionele landschap.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: "De KNVB gaat het spreekkoren-protocol mogelijk aanpassen. Volgens de bond had Ajax-middenvelder Bazoer gistermiddag mogen besluiten van het veld te stappen."</p>	<p>Identificatie door anderen De KNVB, en daarmee woordvoerder Gijs de Jong, wordt door presentator Van 't Hof gepositioneerd als 'voetbalinstitutioneel expert'.</p>

Spreker: Karhof, Joost
Functie: Presentator (Pre)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Pre: "Als ik dit zie, denk ik: 'discriminatie is strafbaar. Vervolgen. Of eerst oppakken en dan vervolgen.'"</p>	<p>Zelfidentificatie Naast zijn functie als presentator verkondigt Karhof hier zijn mening en positioneert zichzelf hier dus als 'voetbalextern expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Karlof wordt door de andere sprekers in het discours geen duidelijke positie toegewezen.</p>

Spreker: Kastel, van, Hans

Functie: Woordvoerder KNVB (WoK)

Discourspositie: 'Voetbalinstitutioneel expert' en 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie WoK: "Dus dat ADO Den Haag ze een landelijk stadionverbod oplegt. Dat ze die vervolgens doormelden bij de KNVB, zodat er een landelijk stadionverbod gemaakt kan worden." WoK: "Nou, we moeten in ieder geval die spelers eens wat meer in bescherming nemen."</p>	<p>Zelfidentificatie Van Kastel positioneert zichzelf hier duidelijk als woordvoerder van de KNVB door de verbinding tussen de instituties KNVB en ADO Den Haag te benadrukken. Hij is hiermee 'voetbalinstitutioneel expert'. Naast zijn rol als institutioneel expert, positioneert De Jong zich hier ook als 'voetbalextern expert', door zijn mening te verkondigen.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: "Sommigen vinden dat de scheidsrechter de wedstrijd had moeten stilleggen, maar dat deed hij niet omdat het officieel de taak van de thuis spelende club is." Ver: "Het mag allemaal wel wat strenger?"</p>	<p>Identificatie door anderen NOS Jeugdjournaal-presentator Renooij introduceert hiermee de woordvoerder van de voetbalinstitutie KNVB Gijs de Jong; hiermee wordt De Jong gepositioneerd als 'voetbalinstitutioneel expert'. Een <i>Jeugdjournaal</i>-verslaggever vraagt vervolgens naar de mening van de KNVB-woordvoerder; hij wordt hiermee aangesproken op zijn positie als 'voetbalextern expert'.</p>

Spreker: Kleine, de, Laurens

Functie: Directeur VVOG (DiV)

Discourspositie: 'Voetbalinstitutioneel expert' en 'gerepresenteerde voetballer'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie DiV: "Ik heb vanmorgen contact gehad met de Tuchtcommissie van de KNVB en ik ben gebeld door iemand van Publiekszaken van de KNVB om aan te geven hoe de KNVB in dit soort situaties handelt. [...] ik denk dat het verstandig is dat de KNVB naar aanleiding van dit incident en de wijze waarop wij hebben geacteerd..." DiV: "Ik ben na afloop de bestuurskamer in gegaan en daar heb ik wat mensen gesproken en ik moet je eerlijk zeggen dat ook bij Harkemase Boys iedereen ook eigenlijk wel heel erg onder de indruk was van hetgeen er gebeurd is."</p>	<p>Zelfidentificatie Directeur van voetbalclub VVOG spreekt hier namens de club uit dat hij 'contact heeft gehad met de KNVB'; dit is ook zijn taak als directeur. Hij positioneert zichzelf hier als 'voetbalinstitutioneel expert'. Naast de positie als 'voetbalinstitutioneel expert' identificeert De Kleine zich ook als onderwerp en wellicht 'slachtoffer' van de gebeurtenis in Harkema. Hij geeft aan dat 'iedereen in de bestuurskamer onder de indruk was', waarmee hij de club positioneert als 'gerepresenteerde voetballer'.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: "Voorzitter van VVOG, voor ons genoeg trouwens, is het jullie club. Wat hebben jullie gedaan als bestuur?"</p>	<p>Identificatie door anderen Presentator Tan spreekt De Kleine aan als 'voorzitter van VVOG' en praat over 'jullie club'. Hier positioneert Tan De Kleine heel duidelijk als 'voetbalinstitutioneel expert' die namens de club(s) dient de praten.</p>

Spreker: Kooke, Philip
Functie: Verslaggever (Ver)
Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Geen tekstfragment.	Zelfidentificatie Verslaggever Kooke positioneert zichzelf niet in het debat; wellicht door zijn positie als verslaggever, waarin hij zo 'objectief' mogelijk dient te zijn.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Kooke wordt door anderen niet gepositioneerd in het debat.

Spreker: Lubach, Arjen
Functie: Presentator (Pre)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Pre: "Er zijn dus racistische spreekkoren in Nederland anno 2016. Dat is een ernstige zaak. Het dus belangrijk dat de politiek het heel serieus neemt."	Zelfidentificatie Arjen Lubach geeft zijn mening over de gebeurtenissen in Den Haag omtrent Bazoer. Hiermee positioneert hij zichzelf als ' voetbalextern expert '.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Presentator Lubach wordt door de andere sprekers niet gepositioneerd in het discours.

Spreker: Marwijk, van, Bert
Functie: Analist (Ana)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Ana: "Zo weinig mogelijk aandacht aan geven en zo hard mogelijk straffen."	Zelfidentificatie Ondanks het feit dat Van Marwijk weinig spreekt in het discours, geeft hij als voetbalanalist kort zijn mening en expertise over de gebeurtenis; dit doet hij als ' voetbalextern expert '.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Echter wordt hij door de andere sprekers niet gepositioneerd in het debat.

Spreker: Mossou, Sjoerd
Functie: Analist (Ana)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Ana: "Ik mis vooral dat die clubs er niet echt iets aan doen. Het is een heel ander verhaal, maar Feyenoord in Rome, zeiden ook in eerste instantie van ja: 'het waren niet van ons, we hebben er niets mee te maken.' Neem nou eens gewoon stelling."	Zelfidentificatie Als sportjournalist en voetbalanalist deelt Mossou aan de ene kant zijn voetbalexpertise en geeft zijn mening over het onderwerp. Hiermee positioneert hij zichzelf als ' voetbalextern expert '.
Identificatie door anderen	Identificatie door anderen

Ana: "Maar het moet toch van de KNVB afkomen, toch niet van je eigen club?"	Analist Dick Advocaat gaat in op hetgeen Mossou heeft gezegd. Hiermee identificeert Advocaat Mossou indirect als 'voetbalextern expert' .
--	--

Spreker: Mulder, Jan

Functie: Analist (Ana)

Discourspositie: 'Voetbalextern expert' en 'gepresenteerd voetballer'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Ana: "[...] even verplaatsen in Bazoer. [...] want ik hoorde ook dat sommige dingen niet, dat je uit het veld loopt of zo. Een jongen van 19 jaar. 19 jaar ben je volwassen, toch? Is geen kind van acht." Ana: "Toen die jongen van, Boateng, van Milaan, eruit liep, die kreeg geloof ik straf van de UEFA. Wegens ontoelaatbaar gedrag."	Zelfidentificatie Voetbalanalist Mulder 'verplaatst zich in Bazoer'. Hiermee positioneert hij zich in zekere zin in de rol als 'gepresenteerd voetballer' . Echter is Jan Mulder ook als voetbalanalist uitgenodigd, waarmee hij zichzelf positioneert als 'voetbalextern expert' met kennis.
Identificatie door anderen Pre: "Willen jullie hier iets over kwijt? Jan, jij..."	Identificatie door anderen Presentator Egbers spreekt Jan Mulder aan op het feit dat hij als voetbalanalist zich in het discours bevindt; Egbers wil graag de mening van Mulder horen en positioneert Mulder als 'voetbalextern expert' .

Spreker: Mulder, Youri

Functie: Analist (Ana)

Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Ana: "Daar hebben we het toen ook over gehad tegen ADO, met Bazoer, dat is dan een wedstrijd zonder publiek."	Zelfidentificatie Youri Mulder geeft hier aan dat men al eerder een discussie heeft gehad, 'toen met Bazoer', waarmee hij impliceert dat hij eerder aan voetbaldiscussies heeft deelgenomen. Hij positioneert zichzelf hier als 'voetbalextern expert' .
Identificatie door anderen Pre: "Jij vindt dat wij dit niet moeten laten zien?"	Identificatie door anderen Presentator Egbers reageert op hetgeen Mulder juist gezegd heeft en stelt een vraag aan de voetbalanalist Mulder, waarmee Egbers Mulder positioneert als 'voetbalextern expert' .

Spreker: Naam onbekend (Kind I)

Functie: n.v.t.

Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie K1: "Het was teleurstellend wat zij deden."	Zelfidentificatie Naar aanleiding van de gebeurtenissen in Den Haag worden basisschoolleerlingen gevraagd naar hun mening. Door zich uit te spreken over de gebeurtenissen, positioneert dit kind zich als 'voetbalextern expert' .
Identificatie door anderen	Identificatie door anderen

Geen tekstfragment.	Het geïnterviewde kind wordt niet duidelijk gepositioneerd in het debat.
---------------------	--

Spreker: Naam onbekend (Kind II)

Functie: n.v.t.

Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie K2: "Racistisch."	Zelfidentificatie Het tweede geïnterviewde kind geeft aan dat hij of zij de gebeurtenis als 'racistisch' beschouwen. Door deze mening positioneert het kind zichzelf als ' voetbalextern expert '.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Het geïnterviewde kind wordt niet duidelijk gepositioneerd in het debat.

Spreker: Naam onbekend (Kind III)

Functie: n.v.t.

Discourspositie: 'Gepresenteerde voetballer' en 'voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie K3: "[...] ik vind het niet leuk omdat ik zelf ook bruin ben en vind ik het nogmaals niet leuk om te discrimineren en ik weet dan niet hoe ze zouden reageren als wij dat bij hun gingen doen."	Zelfidentificatie Dit kind geeft aan dat dat hij of zij indirect geraakt is door het gebeuren in Den Haag en verwijst naar het feit dat zij zelf ook een donkere huidskleur heeft. Ze identificeert zichzelf hiermee met de ' gerepresenteerde voetballer '. Echter geeft hij of zij ook als externe partij haar mening, dus identificeert zij zichzelf ook als ' voetbalextern expert '.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Het geïnterviewde kind wordt niet duidelijk gepositioneerd in het debat.

Spreker: Verslaggever AT5 (naam onbekend)

Functie: Verslaggever (Ver)

Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Ver: "Het moet toch een keer klaar zijn met dit soort onzin?"	Zelfidentificatie Indirect geeft de verslaggever van AT5 hiermee aan dat de gebeurtenis in Den Haag 'onzin' is; hiermee vervult zij de positie van ' voetbalextern expert '.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen De verslaggever wordt door de andere sprekers niet duidelijk gepositioneerd in het discours.

Spreker: Verslaggever *Nieuwsuur* (naam onbekend)
Functie: Verslaggever (Ver)
Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Geen tekstfragment.	Zelfidentificatie De verslaggever van <i>Nieuwsuur</i> positioneert zichzelf niet in een duidelijke positie in het debat.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Ook andere sprekers identificeren hem of haar niet in een duidelijke positie.

Spreker: Verslaggever *NOS op 3* (naam onbekend)
Functie: Verslaggever (Ver)
Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Geen tekstfragment.	Zelfidentificatie De verslaggever positioneert zichzelf niet in het debat.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Ook andere sprekers identificeren geen positie voor de spreker.

Spreker: Nolles, Bart
Functie: Verslaggever (Ver) / Commentator (Com)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Com: "[...] gedurende de hele wedstrijd schijnt Bazoer al te worden uitgemaakt met oerwoudgeluiden. Als dat echt zo is, is dat echt een schande."	Zelfidentificatie Commentator Nolles geeft hier zijn mening, gedurende het commentaar tijdens de wedstrijd. Hiermee positioneert hij zichzelf als ' voetbalextern expert '.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Commentator en verslaggever Nolles wordt door de andere sprekers niet duidelijk gepositioneerd in het discours.

Spreker: Paauw, Frank
Functie: Woordvoerder Nationale Politie (Nap)
Discourspositie: 'Institutioneel expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Nap: "[...] met de ervaring die ik heb met harde kernen bij ADO en bij Feyenoord, er gaat ook wel een behoorlijke druk van uit. En toch zul je, als je toch wilt komen tot de kern, toch wil komen tot echte aanpak, moet je op een gegeven moment als club, als politie, alle andere spelers in het veld [...] om te zorgen dat je die harde kern eigenlijk gaat verwijderen uit stadions."	Zelfidentificatie Paauw, die als woordvoerder namens de Nationale Politie aan tafel zit spreekt ook namens de politie als institutie; zo geeft hij dat je moet samenwerken tussen verschillende interne en externe instanties als 'voetbalclub, politie en alle andere spelers uit het veld'. Hij identificeert zichzelf hier als woordvoerder namens de politie, als ' institutioneel expert '.

<p>Identificatie door anderen Pre: "Frank Paauw, u bent portefeuillehouder voetbalvandalisme bij de nationale politie."</p>	<p>Identificatie door anderen <i>Nieuwsuur</i>-presentator Karhof spreekt Paauw hier aan op zijn rol als woordvoerder van de politie. Hiermee identificeert Karhof Paauw als 'institutioneel expert'.</p>
--	--

Spreker: Plasterk, Ronald

Functie: Politicus (Pol)

Discourspositie: 'Voetbalextern expert' en 'institutioneel expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Pol: "Het hoort echt niet dat er racistische spreekkoren zijn en als oud-Hagenaar en als oud ADO-speler geneer ik mij voor dat men dit überhaupt doet."</p>	<p>Zelfidentificatie Politicus Plasterk spreekt hier niet zozeer als politicus, maar meer als spreker die affiniteit heeft met ADO en Den Haag; hij geeft zijn mening over de gebeurtenis in het stadion. Hiermee positioneert hij zichzelf als 'voetbalextern expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: "Het is [...] belangrijk dat de politiek het heel serieus neemt. [...] Beste minister Plasterk, als u wilt dat uw afschuw over racisme een beetje serieus genomen wordt, is het misschien handig om niet halverwege de zin een gek stemmetje op te zetten."</p>	<p>Identificatie door anderen Presentator Lubach spreekt Plasterk echter wel aan op zijn rol als politicus, waarmee Ronald Plasterk als 'institutioneel expert' wordt gepositioneerd.</p>

Spreker: Ramshorst, Sjoerd

Functie: Presentator (Pre)

Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Geen tekstfragment.</p>	<p>Zelfidentificatie Presentator Ramshorst positioneert zichzelf niet in een duidelijke discourspositie.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Deze positionering vindt ook niet plaats door de andere sprekers in het gevoerde debat.</p>

Spreker: Renooij, Nick

Functie: Presentator (Pre)

Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Geen tekstfragment.</p>	<p>Zelfidentificatie De presentator van <i>NOS Jeugdjournaal</i> positioneert zichzelf niet in het debat, wellicht omdat hij zo 'objectief' mogelijk wil blijven in het discours.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Ook vindt er geen identificatie door andere sprekers plaats.</p>

Spreker: Schreuder, Joep
Functie: Verslaggever (Ver)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Ver: "Er zijn jongens van negentien die alles wat ze meemaken, zoals de afgelopen weken transfergeruchten, mikpunt van racistisch gedrag, dan raak je best wel in de war. Kan ik mij voorstellen."</p>	<p>Zelfidentificatie Doordat verslaggever Schreuder hier aangeeft 'kan ik mij voorstellen' impliceert hij dat Bazoer 'in de war kan raken van racistisch gedrag'; Schreuder verkondigt indirect dus zijn mening als 'voetbalextern expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Verslaggever Schreuder wordt door de andere sprekers niet geïdentificeerd in een bepaalde positie in het discours.</p>

Spreker: Sinouh, Khalid
Functie: (Oud)-voetballer (Voe)
Discourspositie: 'Gerepresenteerd voetballer'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Voe: "Nou, ik vind toch wel over mijn afkomst. Dat vind ik toch wel het meest vervelende."</p>	<p>Zelfidentificatie Oud-doelman Khalid Sinouh geeft hier aan dat hij het meest geraakt wordt door verwensingen over zijn afkomst. Hiermee positioneert hij zichzelf als 'slachtoffer' van supportersgedrag, waarmee hij de discourspositie van 'gerepresenteerd voetballer' inneemt.</p>
<p>Identificatie door anderen Ver: "Wat raakt u nou het meeste? Wat voor woorden vond u het ergste?"</p>	<p>Identificatie door anderen Ook de verslaggever die Sinouh interviewt, geeft aan dat de oud-doelman onderwerp van gesprek en tevens 'slachtoffer' is van het supportersgedrag. Sinouh wordt dus ook door anderen als de 'gerepresenteerd voetballer' gepositioneerd.</p>

Spreker: Supportersvereniging ADO
Functie: Supportersvereniging (Sup)
Discourspositie: 'Gerepresenteerde supporter'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Sup: "Beste supporter van ADO Den Haag, naar aanleiding van de commotie over onze spreekkoren hebben wij een aantal nieuwe regels opgesteld. Het schijnt dat er wat kritiek was."</p>	<p>Zelfidentificatie De supportersvereniging van ADO, die overigens maar één keer aan het woord komt, identificeert zichzelf hier als 'gerepresenteerde supporter'; men heeft het over 'onze spreekkoren' en dat daar 'wat kritiek op was'. Hiermee geeft men aan dat men duidelijk onderwerp van gesprek was.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: "[...] ook de supportersvereniging doet zijn uiterste best om racistische uitingen in de toekomst te voorkomen."</p>	<p>Identificatie door anderen Presentator Arjen Lubach geeft de 'gerepresenteerde supporter' een stem in het debat. Hij positioneert hen als een van de 'onderwerpen' in het discours.</p>

Spreker: Tan, Humberto
Functie: Presentator (Pre)
Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Pre: "Ik denk dat het alleen maar mooi is dat jullie het gedaan hebben, want die beelden gaan de hele wereld over en misschien is het een boodschap naar de betaald voetbalorganisaties. Het is in ieder geval een oplossingsrichting."</p>	<p>Zelfidentificatie Presentator Tan geeft hier, aan het einde van de uitzending, zijn mening over 'de boodschap' die voetballer Pernely Biya en de amateursclubs hebben uitgedragen; hiermee positioneert Tan zichzelf als 'voetbalextern expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Humberto Tan wordt door de andere sprekers in het debat niet duidelijk gepositioneerd in het discours. Wellicht door zijn rol als presentator wordt hij niet gepositioneerd.</p>

Spreker: Tellegen, Ockje
Functie: Politica (Pol)
Discourspositie: 'Institutioneel expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Pol: "Nou, ik vind dat de politiek op dit moment niet aan zet is."</p>	<p>Zelfidentificatie VVD-politica Tellegen geeft hiermee aan dat de politiek niet in hoeft te grijpen; zij spreekt hier namens de politieke institutie als 'institutioneel expert'.</p>
<p>Identificatie door anderen Pre: "De wedstrijd is gewoon uitgespeeld. Er is dus niets stilgelegd en dat is iets waar de VVD zich over verbaast."</p>	<p>Identificatie door anderen Een van de presentatrices van <i>WNL Goedemorgen Nederland</i> leidt hier de VVD-politica in, waarmee de presentatrice Tellegen introduceert als 'institutioneel expert'.</p>

Spreker: Timmerman, Maaïke
Functie: Presentatrice (Pre)
Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Geen tekstfragment.</p>	<p>Zelfidentificatie De presentatrice positioneert zichzelf niet duidelijk in het debat; wellicht om zo 'objectief' mogelijk over te komen.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Ook de andere sprekers positioneren haar niet.</p>

Spreker: Trip, Rob

Functie: Presentator (Pre)

Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Geen tekstfragment.	Zelfidentificatie De presentator van het <i>NOS Journaal</i> neemt geen positie in het discours in.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Ook de andere sprekers positioneren presentator Trip niet.

Spreker: Vermeer, Kenneth

Functie: Voetballer (Voe)

Discourspositie: 'Voetbalintern expert' en 'gerepresenteerd voetballer'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Voe: "Ik heb het gezien, maar ik wil daar niet zoveel woorden aan vuilmaken."	Zelfidentificatie Doelman Kenneth Vermeer reageert na afloop van de gebeurtenis met een pop in het stadion; hij impliceert met zijn woorden dat hij geen onderwerp van gesprek of 'slachtoffer' wil zijn, waarmee hij zichzelf alleen als voetballer en ' voetbalintern expert ' positioneert.
Identificatie door anderen Ver: "Ik kan me voorstellen dat het jou ontzettend veel doet. Dit zijn ook de mensen die jou hebben toegejuicht in het verleden."	Identificatie door anderen NOS-verslaggever Grueter probeert Vermeer toch te positioneren in een rol waarbij de doelman 'slachtoffer' in het gebeuren is. Grueter positioneert Vermeer als ' gerepresenteerd voetballer '.

Spreker: Vermeulen, Arno

Functie: Commentator (Com)

Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Geen tekstfragment.	Zelfidentificatie Speelde een te marginale rol om een discourspositie op te stellen.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Ook andere sprekers positioneerden Vermeulen niet duidelijk in het discours.

Spreker: Vissers, Willem

Functie: Analist (Ana)

Discourspositie: 'Voetbalextern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Ana: "Moedige mensen hebben wij nodig. Want sowieso, wat die man bezielt op de tribune is echt wel..."	Zelfidentificatie Voetbalanalist en –journalist Vissers geeft zijn mening over de gebeurtenis op de amateurvelden. Hiermee positioneert hij zichzelf als ' voetbalextern expert '.
Identificatie door anderen Pre: [...] wat jij zegt Willem: 'we hebben moedige	Identificatie door anderen Presentator Egbers sluit zich aan bij hetgeen Vissers

mensen nodig.’’	zei over ‘moedige mensen’. Hiermee wordt Vissers indirect gepositioneerd als analist en ‘ voetbalextern expert ’.
-----------------	--

Spreker: Weimans, Simone
Functie: Presentatrice (Pre)
Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie Geen tekstfragment.	Zelfidentificatie Spreekster speelt een te marginale rol in het discours om een discourspositie vast te stellen.
Identificatie door anderen Geen tekstfragment.	Identificatie door anderen Ook de andere sprekers identificeerden geen positie in het discours voor Weimans.

Spreker: Wigt, Jan Willem
Functie: Directeur ADO Den Haag (DiA)
Discourspositie: ‘Gerepresenteerde voetballer’ en ‘voetbalinstitutioneel expert’

Tekstfragment	Discoursrol
Zelfidentificatie DiA: “[...] woede, machteloosheid, frustratie. Ik heb er slecht van geslapen. [...] Ja, het is vreselijk. Ik schaam mij dood.” DiA: “Er is hier een protocol voor geschreven dat wij volgen. Dat protocol wordt op voorhand met de arbiters, de arbitrage, het arbitrale viertal, de veiligheidsfunctionarissen van ADO en die van Ajax en iemand van de voetbaleenheid voro de wedstrijd besproken.”	Zelfidentificatie ADO Den Haag-directeur Jan Willem Wigt is weliswaar niet één van de hoofdrolspelers in het discours, toch impliceert hij met deze woorden dat hij zelf ‘slachtoffer’ is van de gebeurtenis in Den Haag. Hiermee positioneert hij zichzelf als ‘ gerepresenteerd voetballer ’. ADO-directeur Wigt spreekt ook namens de club ADO; ‘een protcol [...] dat wij volgen’ duidt hierop. Hiermee positioneert Wigt zichzelf ook als ‘ voetbalinstitutioneel expert ’.
Identificatie door anderen Ver: “Maar het gevoel van woede blijft overheersen? Het gevoel van machteloosheid.” Ver: “Verwacht ADO Den Haag zelf ook nog een straf?”	Identificatie door anderen Ook <i>ADO TV</i> -verslaggever Van der Geer doelt op de ‘slachtofferrol’ van ADO-directeur Wigt. Hiermee identificeert spreker Van der Geer Wigt als ‘ gerepresenteerd voetballer ’. De verslaggever doelt naast de ‘slachtofferrol’ ook op de positie van clubdirecteur door te hem aan te spreken of ‘ADO Den Haag zelf ook nog een straf verwacht’; Wigt wordt dus ook geïdentificeerd als ‘ voetbalinstitutioneel expert ’.

Spreker: Wormgoor, Vito

Functie: Voetballer (Voe)

Discourspositie: 'Gerepresenteerd voetballer' en 'voetbalintern expert'

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Voe: "[...] ik schrok er eigenlijk wel een klein beetje van. [...] Mijn dochter zit op de tribune, dus ik vind dat dit niet mag gebeuren." Voe: "Ik vind niet dat ik als aanvoerder nog iets moet zeggen."</p>	<p>Zelfidentificatie ADO Den Haag-speler Wormgoor 'schrok' van de gebeurtenis en geeft hiermee aan ook deels onderwerp te zijn van het gebeuren. Daarnaast 'zat zijn dochter op de tribune', waardoor hij nog maar eens benadrukt dat die helemaal geen 'slachtoffer' mag worden van supportersgedrag. Vito Wormgoor identificeert zichzelf hier als 'gerepresenteerd voetballer'. Echter, als 'aanvoerder' hoeft hij niets te zeggen; hiermee geeft hij aan dat juist afstand neemt van een representatie in de gebeurtenis, waarmee hij alleen 'voetbalintern expert' is.</p>
<p>Identificatie door anderen Ver: "Jij was aanvoerder vandaag. Hoe heb je dat ondergaan?"</p>	<p>Identificatie door anderen Verslaggever Bart Nolles spreekt Wormgoor aan op zijn 'verantwoordelijkheid' als aanvoerder; Nolles identificeert de voetballer Wormgoor dus indirect als 'gerepresenteerd voetballer' in het discours.</p>

Spreker: Wüst, Ireen

Functie: Schaatster (Scha)

Discourspositie: Positie onbekend

Tekstfragment	Discoursrol
<p>Zelfidentificatie Geen tekstfragment.</p>	<p>Zelfidentificatie De positie van Wüst in het discours is te marginaal om te analyseren.</p>
<p>Identificatie door anderen Geen tekstfragment.</p>	<p>Identificatie door anderen Dit geldt ook voor identificatie door andere sprekers; de rol van Wüst is te beperkt.</p>